

LUNDS
UNIVERSITET

Språk- och litteraturcentrum
Europastudier med humanistisk profil

Kandidatuppsats VT13
EUHA20

Gotländsk Utveckling AB

- en kvalitativ studie i Landsbygds- och Gotlandsupprorets deltagares attityder till regionalpolitiken på Gotland

Författare: Jonna Appelqvist
Handledare: Mattias Nowak

Abstract

Rural development on the island of Gotland has been in decline for years. In the year 2011/12, two uprisings were triggered. The first, the “Countryside Uprisings” was started against the local authority’s move to shut down 11 schools in the countryside and the second, the “Gotlandic Uprising” was against the high cost of ferry travel between Gotland and the Swedish mainland.

The undercurrent of discontent that has become visible through these uprisings speaks of a regional policy that is not fulfilling its goals. The aim of this qualitative study is to investigate the experience of those involved in the two uprisings. Further, it will examine the opinions and emotions held by these people in relation to the regional policy being dictated on three levels, by the EU, the Swedish government, and the municipality of Gotland.

Through the conducting of interviews with four main people involved in the uprisings, the results show that the regional authority is considered to be highly influential in the context of rural development, as well as in citizens’ lives. At the same time, the citizens’ influence on the regional authority and development is considered to be low. In contrast, the government of Sweden is only noted as being influential in the negative context of the ferry travel. The stories from those interviewed show a great deal of anger, disappointment and mistrust for the public officials on the regional level as well as for the politicians on both regional and national levels. Societal views about European Union’s influence on Gotland are diverging.

A theoretical analysis of the transcribed material shows that the people involved in the uprisings share a substantial mistrust for the authorities when it comes to regional development. Rather, they believe that the future of the countryside lies within the local community.

Keywords: qualitative interviews, attitudes towards regional policy, rural development

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.2 Uppsatsens syfte och frågeställning	5
1.3 Uppsatsens uppbyggnad.....	6
2. EU:s regionalpolitik och Sveriges implementering på regional nivå	7
2.1 EU:s regionalpolitik och jordbrukspolitik.....	7
2.2 Sveriges implementering av regionalpolitiken.....	10
2.3 Region Gotland	11
3. Landsbygdsupporett och Gotlandsupporett – vad har hänt?	12
4. Uppsatsens eklektiska ramverk	14
4.1 Mina filosofiska och teoretiska ansatser	14
4.2 Metod och material	15
4.3 Analytiska perspektiv	18
4.4 Intervjupersoner.....	20
5. Resultat	20
5.1 Regional nivå	21
5.1.2 Skolan	21
5.1.1 Region Gotlands arbete.....	22
5.1.3 Service och sysselsättning	24
5.2 Nationell nivå	24
5.2.1 Färjetrafiken	24
5.2.2 Skolan	25
5.3 Supranationell nivå	25
6. Analytisk diskussion	26
6.1 Regional nivå	27
6.1.2 Skolan	27
6.1.3 Region Gotlands arbete.....	29
6.1.4 Service och sysselsättning	35
6.2 Nationell nivå	35
6.2.1 Färjetrafiken	35
6.3 Supranationell nivå	37
7. Slutsats och framtida forskning	40
7.1 Slutsats.....	40
7.2 Framtida forskning.....	41
8. Referenslista	42
9. Bilagor	47
9.1 Intervjuguide	47
9.2 Intervju med Ingrid Thunegard	48
9.3 Intervju med Gösta Hult.....	77
9.4 Intervju med Gunnar Bendelin.....	104
9.5 Intervju med Lisa Blochmann.....	120

1. Inledning

*En ö där allting bara klarnar.
Här kan man stå på bevisens grund.
Den enda väg här finns är den framkomliga vägen.
Buskarna bara dignar under svaren.
[...]
Ön är trots sin tjusning öde,
och på stranden syns små märken av fötter,
samtliga vända i riktning mot havet.*

*Som om man bara begett sig härifrån
och utan återvändo sänkt sig i djupet.*

I ett liv man inte begriper

När jag läste dessa verser ur Wislawa Szymborskas dikt "Utopia"¹ för första gången målades i mina tankar upp bilder av min barndoms Gotland. En naturens ö jag tillsammans med så många andra lämnat. Befolkningsutvecklingen har sett dystert ut sedan 90-talet² och att kunna leva och försörja sig på öns landsbygd upplevs för många innevånare som allt svårare.³ Denna negativa socioekonomiska situation bemöts dock inte av Gotlands landsbygdsbefolkning med att stilla resignera. När regionen tog beslut om att lägga ner 11 skolor på landsbygden "började det sakta koka i folkleden runt om på landsbygden". Diskussioner gällande detta anordnades och dessa mynnade nyårsafton 2011 ut i ett

¹ Szymborska, Wislawa. *Dikter 1945–2002*. Stockholm: Ordfront, 2003, 204.

² Jfr tabell 49 i: Statistiska centralbyrån. *Statistisk årsbok för Sverige 2001*. 87. uppl. Stockholm: Elanders Gotab AB, 2000, 50.
http://www.scb.se/Grupp/Hitta_statistik/Historisk_statistik/_Dokument/Statistisk%20årsbok%201914-2001/Scb2001.pdf (Hämtad 2013-05-15), med tabell 4.14 i: SCB. *Statistisk årsbok 2013*. Örebro: SCB Tryck, 2012, 74. http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_05_A01BR1301.pdf (Hämtad 2013-05-15).

³ Hammar, Inger. Små skolor som blir kvar drabbas. *Gotlands Allehanda*. 2012-03-14. <http://www.helagotland.se/nyheter/artikel.aspx?articleid=7549341> (Hämtad 2013-05-2), Gislestam, Torsten. Utarmning av landsbygden. *Gotlands Tidningar*. 2012-09-13. <http://www.helagotland.se/nyheter/artikel.aspx?articleid=7935413> (Hämtad 2013-05-02), Linder, Mats. Landsbygden kan växa med Gotland. *Gotlands Allehanda*. 2013-03-22. <http://www.helagotland.se/ledare/artikel.aspx?articleid=8434599> (Hämtad 2013-05-02), May, Monika. Utarmning av landsbygden. *Gotlands Tidningar*. 2011-11-21. www.helagotland.se/Print.aspx?ArticleID=7243701 (Hämtad 2013-04-16), Mårtensson, Curt. Nu gäller det Gotlands framtid! *Gotlands Tidningar*. 2013-03-28. <http://www.helagotland.se/ledare/artikel.aspx?articleid=8454386> (Hämtad 2013-05-02), Lindgren, Lennart. Ja, visst skall hela Gotland leva. *Gotlands Tidningar*. 2013-02-27. <http://www.helagotland.se/ledare/artikel.aspx?articleid=8353000> (Hämtad 2013-05-02).

“Landsbygdsuppror” där ca 3 000 människor marscherade i ett fackeltåg genom Visby. Ett halvår senare uppstod i samband med Trafikverkets nya upphandlingsavtal för färjetrafiken mellan Gotland och svenska fastlandet ett andra uppror, Gotlandsupproret. I ett demonstrationståg med 7 000 deltagande och ett flertal traktorer protesterade människor i detta mot vad de upplever som en försämring av färjeförbindelserna. Initiativ till dessa två uppror togs av ett fåtal eldsjälare ute på den gotländska landsbygden och har kommit att resultera i dessa två folkrörelser, vilka har stöd från privatpersoner, företag och föreningar både på Gotland och svenska fastlandet. Genom manifestationer, protester, och att skapa debatt och dialog med Region Gotland och Sveriges regering engagerar sig Landsbygdsupproret och Gotlandsupproret mot en negativ socioekonomisk utveckling på den gotländska landsbygden. Denna utveckling tar form genom nedläggning av skolor, kommersiell service, agrar verksamhet och försämrade infrastruktur.⁴⁵

Den rådande regionala utvecklingen är dock långt ifrån ett gotländskt fenomen. En minskande befolkning och sysselsättning på landsbygden är en utmaning i både Sverige och Europa. En negativ landsbygdsutveckling är exempelvis synlig i Frankrike. Där kommer missnöjet över regionalpolitiken till uttryck genom bönder som blockerar vägar med sina traktorer i protest mot EU:s jordbrukspolitik som upplevts ge sämre arbetsförhållanden.⁶ Europeiska unionens institutioner engagerar sig i frågan och har avseende regionalpolitiken utformat en sammanhållningspolitik som ska stödja och fungera som ett incitament för utsatta regioner:

EU:s sammanhållningspolitik har som mål att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Den syftar till att minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor.⁷

⁴ Landsbygdsupproret. Landsbygdsupproret Hem. 2013.
<http://www.Landsbygdsupproret.info> (Hämtad 2013-04-20)

⁵ Gotlandsupproret. Om Gotlandsupproret. 2013.
<http://gotlandsupproret.wordpress.com/about/> (Hämtad 2013-04-26).

⁶ Trompiz, Guz. French farmers take to the streets, protest EU environment rules. *Global post*. 2013-01-16.
<http://www.globalpost.com/dispatch/news/thomson-reuters/130116/farmers-blast-environment-rules-french-street-protests> (Hämtad 2013-04-15).

⁷ Näringsdepartementet. Sammanhållningspolitiken i Sverige. 2011.
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/18/06/13/4b8f181a.pdf> (Hämtad 2013-04-6)

Människors levnadsvillkor och den regionalpolitiska agendan dikteras följaktligen av tre instanser; på regional, nationell och europeisk nivå. Inom samtliga nivåer, EU:s, Sveriges regerings och region Gotlands regionalpolitiska mål är ledordet tillväxt. I och med det gotländska missnöje som kommit till uttryck genom upproren ter det sig uppenbart att många gotlänningar är illa tillfreds med vad regionalpolitiken lyckats åstadkomma. Denna uppsats handlar således om gotlänningarnas tankar, åsikter och känslor avseende den upplevda diskrepans som råder mellan den förda regionalpolitikens mål och resultat.

1.2 Uppsatsens syfte och frågeställning

Mot bakgrund av den konflikt som kommit till uttryck i de två upproren vill jag med min uppsats sätta de gotländska ”upprorsmakarna” och deras åsikter i analytiskt fokus. Därmed vill jag redogöra och ge en förståelse för vilka tankar, åsikter och känslor som föreligger inom upproren, så som de manifesteras av fyra ledande upprorsmakare. Jag vill således inte undersöka vilken politik som förs, utan istället få insikt i hur den upplevs. Av intresse är även vilken betydelse de politiska instanserna har för regionen i landsbygdsbefolkningens ögon, med bakgrund av de två folkrörelser (Landsbygds- och Gotlandsupproret) som uppstått. Av denna anledning måste det antas att det råder en upplevd diskrepans mellan den förda regionalpolitikens mål och resultat. Genom att belysa och redogöra upprorsmakarnas attityder för att få en insikt i hur den förda politiken upplevs vill jag få en uppfattning om var denna avvikelse finns och samtidigt få en kunskap om huruvida det föreligger ett demokratiskt underskott. Legitimitetsproblemet är ett generellt sett omdiskuterat politiskt och medborgerligt problem inom många EU-stater.⁸

Som konstaterat vill jag få insikt i hur regionalpolitiken upplevs – det är därmed människornas upplevelser som är av primär betydelse. Självfallet är den förda politiken också av stor vikt och empiriska fakta om politiken kommer att presenteras i uppsatsen, men detta kommer inte att hamna i undersökningens fokus. Uppsatsen syftar till att

⁸ Jfr Svanlund, Daniel. EU och demokratiskt underskott – en experimentell studie om svenskar och stakeholdermodellen. Kandidatuppsats, Göteborgs universitet, 2011, 8-9.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29513/1/gupea_2077_29513_1.pdf
(Hämtad 2013-05-23).

fånga upplevelser, attityder och åsikter riktade mot regionalpolitiken och dess olika källor, dvs. vad man upplever, tycker och tänker om den *regionala*, *nationella* och *supranationella* instansen. I enlighet med detta bygger min uppsats på följande övergripande forskningsfråga:

I relation till utvecklingen på den gotländska landsbygden - hur upplever gotlänningarna engagerade i Landsbygdsupproret och Gotlandsupproret den regionalpolitik som förs?

Det är tydligt att denna huvudfråga innehåller flera inbäddade och överlappande fenomen, vilka jag med följande underordnade frågor vill illustrera för att kunna tolka och förstå mitt forskningsproblem i sin helhet:

1. Var i de tre instanserna EU, Sveriges regering och Region Gotland upplever gotlänningarna att regionalpolitiken brister och vilken betydelse anses dessa instanser ha för den politik som förs?

2. Vilka åtgärder menar de borde vidtas och av vem för att vända den negativa landsbygdsutvecklingen?

1.3 Uppsatsens uppbyggnad

Som grund för att kunna besvara forskningsfrågan närmar sig arbetet forskningsområdet genom att det i kapitel 2 presenteras viktiga empiriska fakta och begrepp gällande den regionalpolitik som implementeras på Gotland. För att få en helhetsförståelse för denna politik behandlas aktörer på tre olika nivåer: Europeiska unionen på *supranationell*, Sveriges regering på *nationell* och region Gotland på *regional* nivå, följt av en redogörelse för Landsbygds- och Gotlandsupprorens struktur och arbete fram tills idag. Efter den grundläggande empiriska fördjupningen följer ett teoretiskt avsnitt. Därefter presenteras uppsatsens metodiska uppbyggnad och material. I avsnitt 4.3 framförs sedan de analytiska perspektiv som kommer att användas i analysen.

Innan resultatet presenteras ges en presentation av intervjupersonerna. Åtföljt en

övergripande redogörelse för resultatet erbjuds en fördjupning av dessa i den analytiska diskussionen. Avslutningsvis presenteras min slutsats där forskningsfrågan besvaras, följt av förslag på framtida forskning.

2. EU:s regionalpolitik och Sveriges implementering på regional nivå

Samarbetet inom Europeiska unionen har under de senaste åren både utvidgats och fördjupats.⁹ Frågor som tidigare låg på länders regionala och nationella bestämmandenivå påverkas eller beslutas idag av EU:s institutioner. Den politik som slutligen implementeras i medlemsländerna och deras regioner, i detta fall på Gotland, är på så sätt en produkt av den förda politiken inom tre olika instanser, nämligen: Europeiska unionen, Sveriges regering och Region Gotland. Ett av de områden inom vilket dessa tre instanser samverkar är utformningen av regionalpolitiken. När man skriver ett arbete om regionalpolitik och landsbygdens utveckling på Gotland, en stark jordbruksregion, går det heller inte att bortse ifrån jordbrukspolitiken. Ramarna för jordbruksyrket bestäms i och med inträdet i unionen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, GJP.¹⁰ Underordnat detta ansvarsområde finner man också en gemensam policy för landsbygdsutveckling. För att kunna ge förståelse för problematiken på Gotland är det viktigt att presentera fakta och begrepp och nedan följer således en förklaring av vad EU:s, Sveriges och Region Gotlands regional- och jordbrukspolitik mer ingående innebär.

2.1 EU:s regionalpolitik och jordbrukspolitik

Regionalpolitiken bygger på den sedan i juni 2010 antagna Europa 2020-strategin och den sedan 1986 verksamma sammanhållningspolitiken. Den förstnämnda strategin är "EU:s gemensamma ramverk för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt och fler jobb i hela

⁹ Utrikesdepartementet. EU:s utvidgning. 2013.
<http://www.regeringen.se/sb/d/6787> (Hämtad 2013-04-23).

¹⁰ Landsbygdsdepartementet. Den gemensamma jordbrukspolitiken. 2012.
<http://www.regeringen.se/sb/d/6376/a/57962> (Hämtad 2013-04-29).

unionen".¹¹ Denna strategi med betoning på framtid slår EU fast som en investeringspolitik, varigenom tillväxt ska uppnås.¹² På NE.se ges begreppet tillväxt i sin tur en ekonomisk betydelse och definieras som "ökning över tiden av produktionen av varor och tjänster i ett land, bruttonationalprodukten (BNP)".¹³ I Europa 2020-strategin befästs tre olika typer av tillväxt: så kallad "smart tillväxt", vilket är en "ekonomi baserad på kunskap och innovation"; en "hållbar tillväxt", som innebär att man ska "främja en resurseffektivar, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi" samt en "tillväxt för alla" som innebär att man ska "stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning".¹⁴ Med territoriell sammanhållning menas minskade regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor.¹⁵ Sammanhållningspolitiken utformas således av Europa 2020-strategin och använder sig huvudsakligen av strukturfonderna och sammanhållningsfonden som instrument. Fondernas mål och medel ska fungera som incitament för hela EU:s och Sveriges arbete för hållbar regional tillväxt och de fastställs för en 7-årsperiod i taget. Mellan 2007–2013 utgör dessa en tredjedel av EU:s totala budget, eller ca 350 miljarder.¹⁶ De två strukturfonder som Sverige omfattas av är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).¹⁷ Målet med ERUF är att stärka den regionala konkurrenskraften. Därigenom ska fler arbetstillfällen och företag skapas och hållbar tillväxt uppnås. Fokus ligger på programmets två s.k. insatsområden: tillgänglighet (infrastruktur och kommunikationer) och innovation och entreprenörskap. ESF har som mål att uppnå ökad tillväxt genom att motverka och förhindra arbetslöshet. Fokus ligger på kompetensutveckling för redan sysselsatta och integration

¹¹ Statsrådsberedningen. Europa 2020-strategin. 2013.

<http://www.regeringen.se/sb/d/2504> (Hämtad 2013-04-23).

¹² Europeiska kommissionen. Vad är regionalpolitik? 2012.

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_sv.cfm (Hämtad 2013-04-23).

¹³ Utarmning. Nationalencyklopedin. 2013.

<http://www.ne.se/utarmning> (Hämtad 2013-04-23).

¹⁴ Statsrådsberedningen. Europa 2020-strategin.

¹⁵ Näringsdepartementet. Regional tillväxt, mål och inriktning. 2012.

<http://www.regeringen.se/sb/d/2498/a/91394> (Hämtad 2013-04-23).

¹⁶ Näringsdepartementet. Regional tillväxt, mål och inriktning.

¹⁷ Tillväxtverket. EU:s regionala utvecklingspolitik. (2013)

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/omeuprogram/eusregionalautvecklingspolitik.4.21099e4211fdba8c87b800016741.html> (Hämtad 2013-04-23).

av människor som står långt utanför arbetsmarknaden.¹⁸

EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) är under förändring. Likt sammanhållningspolitiken utformas jordbrukspolitiken i perioder om 7 år och den senaste perioden 2007–2013 har precis tagit slut. En reformering pågår och de nya riktlinjerna ska i större utsträckning vara utformade i enlighet med Europa 2020-strategin. Kommissionen föreslår därför en samordning av flertalet av EU:s fonder.¹⁹ Detta för att ge en mer enhetlig politik med inriktning på smart, hållbar tillväxt och tillväxt för alla.²⁰ För att uppnå detta läggs i den reformerade jordbruksordningen betoning på livskraftig matproduktion, hållbar förvaltning av naturresurser och balanserad utveckling i glesbygdsområden inom EU. Genom den gemensamma jordbrukspolitiken kan EU styra och stödja matproduktionen utefter befolkningens behov, som rör exempelvis utbud, variation, pris, kvalitet och trygghet. Andra viktiga punkter är att skydda miljön och vårda och bevara kulturlandskap, i kombination med att jordbrukare ska kunna leva på sin inkomst. Det är en gemensam jordbrukspolitik, men som nu i högre grad ska ta hänsyn till den mångfald som råder inom jordbruket i dagens EU. Landsbygdspolitiken ligger på medlemsländernas ansvar men måste följa vissa riktlinjer som innebär att 10 % av budgeten måste satsas på jordbrukets konkurrenskraft, 25 % på att förbättra miljö och stärka landsbygd och 10 % på diversifiering av landsbygdsekonomin.²¹ Inom området för landsbygdsutveckling har EU utvecklat programmet "Leader".²² Detta program syftar till att uppmuntra olika aktörer på landsbygden att samarbeta lokalt för att utveckla sin hembygd.²³ Ett ökat regionalt ekonomiskt egenansvar ska gynna handling och engagemang på lokal nivå, istället för att

¹⁸ Region Gotland. EU:s strukturfonder på Gotland. 2013.

<http://www.gotland.se/41336> (Hämtad 2013-04-24).

¹⁹ Jordbrukspolitikens fond, Europeiska jordbruksfonden för regional landsbygdsutveckling (EJFLU), Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska havs och fiskerifonden.

²⁰ European Commission. The common agricultural policy (CAP) and agriculture in Europe – FAQ. 2012. http://ec.europa.eu/agriculture/faq/index_en.htm#2 (Hämtad 2013-04-23).

²¹ European Commission. The common agricultural policy (CAP) and agriculture in Europe – FAQ.

²² Leader är en förkortning av franska Liasons Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale som betyder "länkar mellan åtgärder som syftar till utveckling av landsbygdens ekonomi" (Leader Gotland. Vad är Leader? 2013.

<http://www.leadergotland.se/vadarleader.pab> (Hämtad 2013-05-07)).

²³ Leader Gotland. Vad är Leader?

beslut ska fattas och implementeras uppifrån.²⁴ Således är Leader en metod för medborgarna att utveckling sin landsbygd.²⁵

2.2 Sveriges implementering av regionalpolitiken

"Sveriges tillväxt är summan av den tillväxt som skapas i landets alla delar".²⁶

I Sverige är det Tillväxtverket som är ansvarig myndighet för implementeringen av ERUF och ESF-rådet i Jönköping är den ansvariga myndigheten för implementeringen av ESF.²⁷ Inom ERUF har Tillväxtverket tillsammans med regionala och lokala aktörer skapat åtta regionala strukturfondsprogram utefter de svenska regionernas behov.²⁸ Gotlands län är en del av programmet Småland och Öarna, som har det övergripande målet "att stärka den regionala konkurrenskraften för att uppnå en hållbar tillväxt". Har man en projekttid som ligger inom ramarna för detta program är man berättigad att söka stöd till sitt projekt härifrån.²⁹

Vid sidan av strukturfonderna finns även Landsbygdsprogrammet 2007-2013, förvaltat av Länsstyrelsen på Gotland. Detta EU-finansierade program ger stöd till jordbruk, mikroföretag, turism och kompetensutveckling.³⁰ Då regionalpolitiken är ett ansvarsområde som delvis ligger hos medlemsländerna har Sveriges regering även utvecklat en nationell strategi för regional tillväxt. Målet med denna är "utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft". Emfas ligger på gränsöverskri-

²⁴ European Commission. The common agricultural policy (CAP) and agriculture in Europe – FAQ.

²⁵ Leader Gotland. Vad är Leader?

²⁶ Näringsdepartementet. Regional tillväxt, mål och inriktning.

²⁷ Tillväxtverket. De regionala strukturfondsprogrammen. 2013.

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/omeuprogram/deregionalastrukturfondsprogramm.en.4.21099e4211fdb8c87b800017248.html> (Hämtad 2013-04-25).

²⁸ Tillväxtverket. EU-program. 2013.

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram.4.418280eb12db85acaec80005362.html> (Hämtad 2013-04-24).

²⁹ Tillväxtverket. Småland och Öarna. 2013.

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/programomraden/smalandochoarna.4.2951bcb412700b68b8680006490.html> (Hämtad 2013-04-25).

³⁰ Länsstyrelsen Gotlands län. Satsningar från Landsbygdsprogrammet. 2013.

<http://www.lansstyrelsen.se/gotland/Sv/nyheter/2013/Pages/landsbygdsprogrammet.aspx> (Hämtad 2013-04-24).

dande arbete och individers och i sin tur regioners eget handlande, ansvar och inflytande över statliga medel för tillväxt.³¹ Detta kan ses i linje med EU:s Europa 2020-strategi.

2.3 Region Gotland

Region Gotland är i sin tur ansvarig för den regionala utvecklingen på Gotland och har utformat en för regionen specifik framtidsstrategi – Vision Gotland 2025. Visionen för detta utvecklingsprogram lyder som följer: "Gotland är Östersjöregionens mest kreativa och magiska plats präglad av närhet, hållbar tillväxt och fylld av livslust".³² Dessa ledord utgör fundamentet i arbetet för den regionala utvecklingen och likt Europa 2020-strategin fungerar Vision Gotland 2025 som ett styrdokument för framtida samhälleliga satsningar som avser främjande av "tillväxt, miljö, folkhälsa, kommunikationer, översiktsplanering och internationellt arbete".³³ Region Gotland vill med visionen även befästa och utnyttja sitt centrala geografiska läge i Östersjön, genom exempelvis ett utökat och gränsöverskridande samarbete med närliggande regioner.³⁴ Konkreta mål med Vision Gotland 2025 är att befolkningen ska stiga till 65 000³⁵, gotlänningarnas välbefinnande och hälsa ska vara bland Sveriges bästa och Gotland ska vara en världsledande ö-region inom miljö- och klimatfrågor.³⁶

³¹ Näringsdepartementet. Regional tillväxt, mål och inriktning.

³² Gotlands kommun. Vision Gotland 2025. 2008, 4.
<http://www.gotland.se/38064> (Hämtad 2013-04-24).

³³ Region Gotland. Regional utveckling. 2013.
<http://www.gotland.se/regionalutveckling> (Hämtad 2013-04-24).

³⁴ Region Gotland. EU och internationellt arbete. 2013.
<http://www.gotland.se/24543> (Hämtad 2013-04-24).

³⁵ dagens invånarantal är 57 154. Regionfakta. Befolkning kvartalssiffror. 2011.
<http://www.regionfakta.com/Gotlands-lan/Befolkning-och-hushall/Befolkning/Befolkning-kvartalssiffror/> (Hämtad den 2013-05-27).

³⁶ Gotlands kommun. Vision Gotland 2025, 6.

3. Landsbygdsupproret och Gotlandsupproret – vad har hänt?

"Vi måste växa och utvecklas, inte läggas ner".³⁷

Den centrala frågan bland landsbygdsbefolkningen på Gotland idag handlar även den om utveckling. Starten av Landsbygdsupproret ledde till att den från början planlagda nedläggningen av 11 landsbygdsskolor istället ändrades till att bara en skola lades ned. Därefter har upproret tagit form som en löst strukturerad rörelse. Arbetet är fördelat på nio problemtäckande arbetsgrupper.³⁸ De aktiva i arbetsgrupperna arbetar till stor del med att bevaka region Gotlands aktivitet för att vid behov kunna samla ihop krafter för att skapa diskussion och påverka regionen vid beslutsfattande. Landsbygdsupproret är öppet för alla, på dess möten och i arbetsgrupperna får den som känner för att engagera sig delta – Landsbygdsupproret är så att säga Gotlands befolkning.³⁹ På de möten som hittills hållits har Landsbygdsupprorets aktörer diskuterat landsbygdens problem och utvecklingsmöjligheter. I mars 2012 hölls ett möte med den av regeringen bildade Framtidskommissionen.⁴⁰ Andra samarbeten är med den ideella föreningen Länsbygderåd Gotland och dess nationella riksorganisation "Hela Sverige ska leva".⁴¹

Landsbygdsupproret var starten men Gotlandsupproret har kommit att bli det mer framstående och medialt exponerade upproret. Efter den första demonstrationen i juli 2012⁴² utförde Gotlandsupprorets representanter i september 2012 en andra manifestation, denna gång på Sergels torg i Stockholm. Denna åtföljdes av ett möte med infrastrukturminister Catarina Elmsäter-Swärd och för sin sak kunde de då överlämna 108 064 namnunderskrifter som samlats in under sommaren.⁴³ De har även fått stöd från över

³⁷ Landsbygdsupproret. Landsbygdsupproret Hem.

³⁸ Landsbygdsupproret Gotland. Arbetsgrupper. 2013.

<http://landsbygdsupproret.info/arbetsgrupper.html> (Hämtad 2013-04-26).

³⁹ Bendelin, Gunnar; grundare av Landsbygds- och Gotlandsupproret. Intervju 2013-05-06.

⁴⁰ Herlin, Lars. Upprorsmakare impade på maktmän. *ATL.se*. 2012-03-29.

<http://www.atl.nu/lantbruk/upproresmakare-impade-p-maktm-n> (Hämtad 2013-04-26).

⁴¹ Hela Sverige ska leva. Om oss. 2013.

<http://www.helasverige.se/kansli/om-oss/>. (Hämtad 2013-04-26).

⁴² Jfr kap. 1

⁴³ Östnytt. Gotlandsupproret protesterar i Stockholm. *SVT.se*. 2013-09-17.

<http://www.svt.se/nyheter/regionalt/ostnytt/gotlandsupproret-protesterar-i-stockholm> (Hämtad 2013-04-09).

120 företag och föreningar på både Gotland och fastlandet⁴⁴ och slutligen Region Gotland och dess partier. Upproret har därmed lett till en enad "gotländsk ståndpunkt"⁴⁵. Gotlandsupprorets aktörer menar att färjetrafiken över havet är deras landsväg och det ska därför vara vägpriser på färjan.⁴⁶ I dagens läge är det dyra färjepriset ett problem för Gotlands utveckling, delvis för privatpersoner, men även då öns näringsidkare således inte konkurrerar på rättvisa grunder.⁴⁷ Lägre priser skulle kunna uppnås om trafiken klassas som infrastruktur och inte den "olönsamma kollektivtrafik" som den klassas som idag. En sådan omklassificering skulle även kunna bli ett incitament för färjetrafiken i och med att den då får ta del av regeringens satsningsanslag på infrastruktur.⁴⁸

I och med de protester och den debatt som uppstått kom Trafikverket i november 2012 att besluta om en tvåårig förlängning av det nuvarande avtalet med aktören Destination Gotland. Det framtida upphandlingsavtal som presenterats skulle ses över än en gång, och med beaktande av Gotlandsupprorets synpunkter. Således blev genomförandet av upphandlingen uppskjutet till 2017.⁴⁹ Under denna uppsats gång har detta nya upphandlingsavtal presenterats. Detta ses i mångt och mycket som ett stort nederlag för Gotlandsupproret. Då en omklassificering av trafiken uteblev befarar Gotlandsupproret istället höjda priser och tidsmässigt försämrade turlinjer.

⁴⁴ Vägpris.nu. Stödjer vägpriskravet, Gotland. 2013.
<http://www.vagpris.nu/support.php> (Hämtad 2013-04-25).

⁴⁵ Bendelin, Gunnar.

⁴⁶ dvs. kostnaden för att färdas med färjan borde jämföras med den rörliga kostnaden för att framföra en personbil motsvarande sträcka. Vägpris.nu. Nyheter. 2013.
<http://www.vagpris.nu/object.php?id=218> (Hämtad 2013-04-26).

⁴⁷ Vägpris.nu. Nyheter.

⁴⁸ Hult, Gösta; medlem i Landsbygdsupproret. Intervju 2013-05-03.

⁴⁹ Trafikverket. Förslag till trafikupplägg för Gotlandstrafiken från 2017. 2012.
<http://www.trafikverket.se/Foretag/Planera-och-utreda/Utredning-av-langvaga-kollektivtrafik/Utredningar-om-trafikavtal/Farjetrafik-mellan-Gotland-och-fastlandet-fran-2017/Forslag-till-trafikupplagg-for-Gotlandstrafiken-fran-2017/> (Hämtad 2013-04-25).

4. Uppsatsens eklektiska ramverk

Till grund för min studie ligger vissa filosofiska ansatser och teoretiska resonemang. I följande kapitel kommer dessa, åtföljt av metod, material och analytiska perspektiv att presenteras närmare. Tillsammans utgör de uppsatsens eklektiska ramverk och fungerar som introduktion till analysen.

4.1 Mina filosofiska och teoretiska ansatser

Inom samhälls- och humanvetenskaperna finns det en uppsjö av förfarandesätt. Med anledning av mitt syfte har denna undersökning formen av en kvalitativ studie, som enligt John W. Creswell är en flexibel forskningsgren som är svår att definiera. Forskningen bygger dock på grundläggande ansatser och begrepp som t.ex. interpretativt, naturalistiskt förhållningssätt, vilket innebär att förstå och tolka innebörd och mening i det som uttrycks. Härmed blir det just upprorsaktivisternas upplevelser och åsikter som hamnar i undersökningens fokus. Betoning läggs även på den kvalitativa forskningens påverkan på och möjlighet att transformera världen.⁵⁰

Inom den kvalitativa forskningen råder flera olika filosofier och sätt att se på världen och kunskaper. Den epistemologiska ansatsen beror i sin tur på vad för slags kunskap man vill producera.⁵¹ Målet med min uppsats – att förstå och tolka individers tankar, åsikter och upplevelser i samband med ett socialt fenomen – placerar mig inom den kritiska hermeneutiska traditionen. Förenligt med denna är det ontologiska perspektivet inom social konstruktivism. Denna åskådning innebär att verkligheter konstrueras av individer genom deras upplevelser och interaktion med andra.⁵² Hur individer upplever något är subjektivt, då det beror på deras kontext och personliga referensramar medan

⁵⁰ Creswell, John W. *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among five approaches*. 3. uppl. Thousand Oaks, CA: Sage, 2012, 44.

⁵¹ Kvale, Steinar och Brinkmann, Svend. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB, 2009, 34.

⁵² Creswell, *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among five approaches*, 24.

de befattar sig med den värld de tolkar.⁵³ Från deras upplevelser utvecklar de subjektiva meningar, vilka är riktade mot vissa objekt eller saker. Creswell förklarar att meningar i sin tur är varierade och multipla, något som leder forskaren till att se komplexiteten i meningar istället för att begränsa dessa inom ett fåtal kategorier.⁵⁴ Att kunna dra generaliserbara slutsatser är därför svårt inom den kvalitativa forskningen. Detta är således inget jag syftar till att göra, utan jag vill istället erbjuda en möjlig inblick och förståelse för vad gotlänningarna tycker, tänker och känner. Detta med anledning av det stöd många gotlänningar gett till Landsbygds- och Gotlandsupproret.

4.2 Metod och material

I enlighet med mitt syfte och genom det kvalitativa förfarandet befann jag mig under april–maj 2013 på Gotland och utförde kvalitativa forskningsintervjuer med personer inom rörelserna Landsbygdsupproret och Gotlandsupproret. Valet av denna metod fattades med bakgrund av mitt syfte.⁵⁵ Då denna uppsats har en tidsbegränsning valde jag att utföra halvstrukturerade intervjuer. Intervjuerna genomfördes således med hjälp av en intervjuguide. Med denna får forskaren möjlighet att strukturera och begränsa intervjuområdet genom ett antal förberedda förslag till frågor och även att fokusera intervjun kring specifika teman. Den halvstrukturerade intervjun är på så sätt en gyllene medelväg mellan de två andra intervjuformerna, som är öppna frågor och slutet frågeformulär.⁵⁶ Intervjuerna utgör den viktigaste delen av mitt material. Målet är att dessa ska generera kunskap. Att få kunskap om ämnet är således en process, då det empiriska materialet produceras medan forskningsintervjuerna fortskrider.⁵⁷ Intervjuerna spelades in med hjälp av diktafon och har sedan transkriberats för att möjliggöra en utvärdering av informationen. Materialet är i övervägande grad ordagrant transkriberat, men då jag inte

⁵³ Ajjawi, Rola och Higgs, Joy. Using hermeneutic phenomenology to investigate how experienced practitioners learn to communicate clinical reasoning. *The Qualitative Report* 12 no. 4 (2007): 612-638., 614. <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR12-4/ajjawi.pdf> (Hämtad 2013-04-15).

⁵⁴ Creswell, *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among five approaches*, 24.

⁵⁵ Jfr kap. 1.2.

⁵⁶ Kvale & Brinkmann, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, 43 och 140.

⁵⁷ *Ibid*, 18.

är ute efter att utföra en detaljerad analys av språket har vissa grammatiska förändringar gjorts för att öka förståelsen av den skriftliga utskriften.⁵⁸ Det fysiska materialet har jag sedan analyserat med hjälp av mina analytiska perspektiv för att således kunna identifiera yttranden som anger olika attityder till ett fenomen.⁵⁹ Plats för intervjuerna var respektive intervjupersons hem eller arbetsplats. Anledningen till detta var dels för att de under intervjun skulle känna sig så bekväma som möjligt, dels för att jag ville komplettera mitt intervjumaterial med observationer i och av deras livsmiljö.⁶⁰

Landsbygdsupproret och Gotlandsupproret har gett uttryck för ett problem upplevt av många i en och samma befolkning.⁶¹ De besitter ett stort engagemang för landsbygden och båda upproren har fått ett stort folkligt stöd. Valet av de fyra intervjupersonerna grundades i att de är aktiva i upproren som nämns ovan och därmed relevanta och representativa och deras åsikter kompletteras även med annat material producerat av dessa rörelser. Då jag i denna uppsats är ute efter vad aktivisterna uttrycker och upplever anser jag att precis det som fyra aktiva, representativa och relevanta aktivister uttrycker och upplever är av stor relevans. Ett större underlag hade kunnat ge en mer nyanserad bild av gotlänningarnas synpunkter, men vad jag primärt är intresserad av är vad "upprorsmakarna" tycker. Resultatet av min forskning kommer därför inte föra fram generella fakta om en negativ socioekonomisk utveckling på landsbygden. Jag undersöker ett fenomen inom en specifik befolkningsgrupp och region, där en specifik regionalpolitik bedrivs och specifika grupperingar uppstått. Min studie kommer att bidra till förståelsen av just Gotland, men kan samtidigt bidra till en möjlig förståelse för regioner i en likartad situation.

Inom den kvalitativa forskningen är det av vikt att reflektera över sin egen relation till forskningsämnet.⁶² Jag kan se att mitt val har präglats av att jag själv är gotlänning, född och uppvuxen i en liten socken på södra delen av ön. Jag känner därför starkt för landsbygdsfrågor, inte minst då jag själv har upplevt nedläggningen av min f.d. grund-

⁵⁸ Jfr *ibid*, 197.

⁵⁹ *Ibid*, 253.

⁶⁰ *Ibid*, 144.

⁶¹ Jfr Creswell, *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among five approaches*, 150.

⁶² Creswell, *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among five approaches*, 20-21.

skola och tyvärr nu även kan ses som en del i den negativa utvecklingen då jag liksom många unga lämnat ön. Den relation jag har till ämnet kan ses som problematisk men jag menar att den framförallt är positiv. Jag har en god förkunskap om regionen och är insatt i problematiken med den socioekonomiska utvecklingen på landsbygden. Med min hermeneutiska ståndpunkt tror jag inte heller att någon absolut sanning eller objektivitet går att uppnå – jag vill istället försöka återge olika människors subjektiva sanningar rörande problemet och politiken. Jag kommer att ha ett kritiskt och undersökande förhållningssätt till de olika narrativen och uppsatsen kommer att på inga vis baseras på mina personliga upplevelser. Som Kvale & Brinkmann skriver i *Den kvalitativa forskningsintervjun* skapas kunskap genom samspel mellan intervjuare och intervjuperson och intervjun kan på så sätt ses som en interpersonell situation.⁶³ Min roll som intervjuare är alltså viktig. För att producera den eftersträvade kunskapen krävs både intervjufärdighet och stor ämneskunskap av den som utför intervjun. Jag följer således Kvale & Brinkmanns föreställning om forskningsintervjun som ett hantverk.⁶⁴ Denna föreställning lägger tonvikt på forskarens roll och dennes ”hantverksskicklighet”, vilket innebär begrepp som färdigheter, känslighet och kunskaper, att inte slaviskt följa en metod utan istället med sig själv som främsta verktyg bygga sin egen verktygslåda i en sammansättning av teori och metod.⁶⁵

Min forskning tar avstamp i och med starten av Landsbygdsupproret nyårsafton 2011/12 och Gotlandsupproret 2012, vilket innebär en automatisk tidsavgränsning för mitt primära material. I tillägg till mitt intervjumaterial har jag bland annat hämtat information från regeringens, Europeiska kommissionens och Tillväxtverkets webbsidor, sidor som uppdateras regelbundet och således är aktuella. Jag har även hämtat information om utvecklingen på den gotländska landsbygden i artiklar i lokaltidningen GT och på webbsidan för de båda lokala tidningarna GT och GA: helagotland.se. Vägledning och inspiration till uppbyggnaden av min metod och metodologi har jag fått från två mycket innehållsrika och givande böcker: *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing*

⁶³ Kvale & Brinkmann, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, 98 och 100.

⁶⁴ Ibid, 99-100.

⁶⁵ Ibid, 100-101.

among five approaches av J. W. Creswell utgiven 2012 och *Den kvalitativa forskningsintervjun* av S. Kvale & S. Brinkmann utgiven 2009. Som komplement till dessa har jag även använt mig av två forskningsartiklar: *Using hermeneutic phenomenology to investigate how experienced practitioners learn to communicate clinical reasoning* av Ajjawi och Higgs publicerad 2007 och *Philosophical Hermeneutic Interviewing* av Vandermause och Fleming publicerad 2011. Geografiskt omfattar min forskning Gotland, med undantag för öns enda stad, Visby. Detta ter sig naturligt då mitt forskningsproblem handlar om landsbygdens utveckling och även då initiativtagarna till upproren tillika mina intervju-personer alla är bosatta på landsbygden.

4.3 Analytiska perspektiv

Då jag genom mina filosofiska antaganden syftar till att både förstå och redogöra för hur ett socialt fenomen upplevs av människor har jag i analysen valt att använda mig av kompletterande teoretiska perspektiv som är av betydelse för undersökningssyftet.⁶⁶ Min teoretiska tolkning grundar sig i en kombination av ett hermeneutiskt, fenomenologiskt och ett socialpsykologiskt perspektiv, därigenom klarläggs olika aspekter av aktivisternas relation till regionalpolitiken.⁶⁷ Inspiration till valet av hermeneutisk fenomenologi har bland annat hämtats från Ajjawi och Higgs forskning i artikeln *Using hermeneutic phenomenology to investigate how experienced practitioners learn to communicate clinical reasoning*, i vilken de förklarar att den hermeneutiska fenomenologin bygger på filosofiska tankegångar inom båda dessa traditioner.⁶⁸ Sådana fenomenologiska tankegångar som min studie vilar på, förklaras av Kvale & Brinkmann:

*Generellt är fenomenologi i kvalitativa studier en term som pekar på ett intresse av att förstå sociala fenomen utifrån aktörernas egna perspektiv och beskriva världen som den upplevs av dem enligt antagandet att den relevanta verkligheten är vad människor uppfattar att den är.*⁶⁹

⁶⁶ Ibid, 253.

⁶⁷ Ibid, 253.

⁶⁸ Ajjawi och Higgs, *Using hermeneutic phenomenology to investigate how experienced practitioners learn to communicate clinical reasoning*, 616.

⁶⁹ Kvale & Brinkmann, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, 42.

Med ett traditionellt hermeneutiskt perspektiv inom humanvetenskaperna läggs fokus på tolkning av text och dess mening. I min uppsats möjliggör denna ansats att ur intervjupersonernas beskrivningar utveckla en bredare tolkning av EU:s, Sveriges regerings och region Gotlands upplevda påverkan på Gotlands utveckling.⁷⁰ Området för hermeneutikens användning har sedan kommit att utvecklas av Paul Ricœur till att även omfatta samhällsvetenskaperna och tolkning av handling.⁷¹ Just detta kommer att vara viktigt för min analys då denna uppsats syfte även omfattar handling och fenomen.

För att kunna göra en så fullgod analys som möjligt kompletteras även min metodologi med det socialpsykologiska perspektivet, vilket av Gordon Allport definieras på följande sätt:

*ett försök att förstå och förklara hur individers tanke, känsla och beteende är influerade av den faktiska, inbillade, eller antydda närvaron av andra människor.*⁷²

Genom att addera detta sista verktyg läggs fokus på de institutioner som påverkar och sätter upp mål för regionalpolitiken. Därmed får jag möjlighet att specifikt titta på hur den gotländska befolkningen uppfattar närvaron av och inverkan från dessa aktörer i deras liv.

Analysen struktureras genom de tre dimensionerna, *regional*, *nationell* och *supranationell* instans.⁷³ Dessa utgör ramen och överordnade teman för de teoriframställda analytiska perspektiven. Grunden för analysen ligger i de transkriberade intervjuerna.

⁷⁰ Ibid, 228.

⁷¹ Ibid, 66-67.

⁷² Allport, Gordon W. The historical background of social psychology. I *Handbook of social psychology*, Gardner Lindzey and Elliot Aronson (red.), 1-46, 1. vol. 3. uppl. New York: Random House, 1985, 3. Min översättning.

⁷³ Jfr kap. 1.1.

4.4 Intervjupersoner

Samtliga intervjupersoner i detta arbete har avböjt möjligheten att vara anonyma. Deras utlåtanden behandlas som expertutsagor och publiceras med namn, eller vid citat med initialer. För att få en förståelse för deras åsikter, upplevelser och känslor följer nu en presentation av personerna.

Gunnar Bendelin (G.B) bor i Östergarn, en socken ca 5mil från Visby. Han är en av både Landsbygdsupprorets och Gotlandsupprorets grundare och frontfigurer. Utöver detta grundade han år 2005 tillsammans med befolkningen i bygden utvecklingsbolaget⁷⁴ Nygarn Utveckling AB och till yrket kan han kallas landsbygdsutvecklare och lantbrukare.

Ingrid Thunegard (I.T) bor i Boge på östkusten 3.6mil från Visby. Inom Landsbygdsupproret är hon med i byggruppen och hon har även engagerat sig i Gotlandsupproret. Hon är aktiv som ledarskribent för Gotlands Tidningar och har tidigare arbetat på Gotland folkhögskola och både Kalmar och Södertörns högskola.

Gösta Hult (G.H) bor i Rone på södra Gotland, 5,8mil från Visby. Han har en bakgrund som lantbrukare, busschaufför och har tidigare även varit aktiv centerpolitiker och arbetat i nämnder inom Region Gotland. Idag arbetar han inte längre inom politiken, utan engagerar han sig i Landsbygdsupprorets skolgrupp.

Lisa Blochmann (L.B) bor 7.5mil norr om Visby, på Fårö, en ö vilken nås med färja på 8 minuter. Sedan 1995 driver Blochmann tillsammans med sin syster ett hembageri och utöver det engagerar hon sig inom skolgruppen i Landsbygdsupproret, är förman på Fårö förskola/fritids och en starkt engagerad förälder på Fårösunds högstadium.

5. Resultat

I detta avsnitt sammanställs de fyra intervjuernas övergripande resultat för att i nästföljande kapitel analyseras mer djupgående. Presentationen struktureras enligt de i kapitel 1 förklarade politiska nivåerna, *regional*, *nationell* och *supranationell* instans. Svarsa-

⁷⁴ Ett bolag vilket startas av en eller flera orter för att utveckla en bygd. Människor som bor i bygden kan köpa aktier i bolaget och gynna utvecklingsarbetet. Thunegard, Ingrid; medlem i Landsbygdsupproret. Intervju 2013-05-02.

spekter rörande respektive instanser presenteras i underkapitel var för sig. Eftersom samtliga intervjuade personer är engagerade i ett av upproren eller i båda upproren är det förståeligt att liknande aspekter och åsikter förs fram angående landsbygdens utveckling i relation till ovannämnda instanser. När meningsskiljaktigheter råder kommer detta tydligt klargöras. Följande frågor ligger till grund för redogörelsen:

– Var i de tre instanserna EU, Sveriges regering och Region Gotland upplever gotlänningarna att regionalpolitiken brister och vilken betydelse anses dessa instanser ha för den politik som förs?

– Vilka åtgärder menar de borde vidtas för att vända den negativa landsbygdsutvecklingen?

5. 1 Regional nivå

5.1.2 Skolan

Det var regionens förslag om nedläggning av 11 landsbygdsskolor som gjorde att Landsbygdsupproret drogs igång. Som en enad röst berättar intervjupersonerna att en hotbild mot skolor på den gotländska landsbygden har funnits i många år och flertalet skolor har under denna tid lagts ned i omgångar. Tre av fyra intervjupersoner berättar om hur de personligen varit med om nedläggningen av skolan i den egna socknen. Reaktionerna har dock aldrig varit så kraftiga som vid regionens nedläggningsförslag 2011. Beslutet år 2007 om nedläggning av skolan i Östergarn, Gunnar Bendelins socken, kom istället efter ett tag att accepteras, även om det var ett "sorgearbete". Bendelin säger att Regionens tidigare nedläggningar skett "succesivt eller lite smygmissigt", men reaktionerna blev betydligt kraftigare när regionen ville lägga ner 11 skolor på en gång.

Samtliga narrativ vittnar om skolans centrala roll i samhället och att landsbygds-skolorna är viktiga att bevara för barnens skull. Moderaterna är det parti som gått ut hårdast mot småskolorna och menar att de ska bort då de är dyrare. Gösta Hult framhåller att de mindre skolorna borde ses som en av landsbygdens styrkor och i kombination

med miljön ge landsbygden attraktionskraft för inflyttning.

För att kunna lösa skolans problem behövs ett närmare samarbete och dialog mellan politiker, tjänstemän och engagerade föräldrar, kanske även lärare, säger Lisa Blochmann. Regionen har här varit dålig på att knyta an till föräldrarna. Blochmann och Hult ser flera utvecklingsmöjligheter för landsbygdsskolorna: användningsområdet för skolornas lokaler skulle kunna utvidgas genom att hyra ut lokalerna efter skoltid, t.ex. till företag och därmed knyta näringslivet närmare skolan. För att lösa problemet med ämnesbehörighet föreslår Hult att lärare ska kunna undervisa på flera skolor. Man skulle även kunna utnyttja dagens teknik bättre, med t.ex. distansundervisning via dator.

5.1.1 Region Gotlands arbete

Samtliga intervjupersoner riktar på olika sätt kritik mot regionens byråkrati. Denna ses som ett stort hinder för landsbygdens utveckling på Gotland. Att försöka komma i kontakt med tjänstemän i deras lokaler på Visborg i Visby liknas vid att försöka ta sig in på Fort Knox. Förutom svårtillgänglighet exemplifierar narrativen avsaknad av dialog och samarbete, både mellan politikerna och tjänstemännen själva och mellan ”brukare/kund” – ett av de perspektiv som fastställts i regionens s.k. styrkort.⁷⁵

Blochmann och Hult ser negativt på hur regionens nämnder sköter Region Gotlands ekonomi. Bättre skötsel av regionens ekonomi skulle leda till besparingar som skulle kunna leda till att landsbygdsskolor inte behöver läggas ner.

Samtliga intervjuade har upplevt okunnighet inom olika ämnen och en ovilja att hjälpa till hos både tjänstemän och politiker. Ingrid Thunegard ser ett stort problem för landsbygdsutveckling när det kommer till de regler man har kring byggfrågor, miljöfrågor som strandskydd, vatten och avlopp. På Gotland ”kan man inte göra någonting utan att alla bråkar med alla”, säger hon och syftar på byggnadsnämnden, bofasta och sommarvärdar. När det kommer till byggnadsnämnden tar Thunegard även upp korruption och

⁷⁵ Styrkort används som en strukturerande metod för styrning och uppföljning av koncernen utifrån vision och strategier. Brukare/kund är ett av fyra perspektiv inom Regionens styrkort. Dessa ska ingå vid bedömning om vad som skapar värde. Region Gotland. Styrkort. 2012. <http://www.gotland.se/48846> (Hämtad 2013-05-20).

vänskapsförhållanden som rådande. En anledning till detta ses i att Gotland är litet och även Blochmann tycker att Gotlands storlek kan ge upphov till "personliga vendettor", t.ex. att det skulle börja försämrats i områden där de inte lyckats lägga ner en skola.

Tjänstemän anses ha stor makt i många ärenden, även i relation till politikerna. Hult exemplifierar detta då han som aktiv politiker var med om att en tjänsteman tillika expert i ett beslutsgrundande underlag "redovisade det han ville redovisa". Något som ledde till dyrare kostnader för regionen.

När tjänstemännen kritiserar, kritiserar även politikerna. Bendelin, grundare av och anställd i Nygarns Utvecklingsbolag AB upplever stödet från regionen för landsbygdsutveckling som en "verbal vendetta". Regionen uppmuntrar till att "sätt igång, gör, hitta på och kreera" i idéstadier, men när det kommer till konkreta situationer, i stadiet att förverkliga går det trögt. Politiker liksom tjänstemän är då mer fast i sina normer och principer. För sådana som jobbar med landsbygdsutveckling är detta en utmattningsprocess vilken leder till att många "eldsjälar" ger upp.

Både Hult och Bendelin har varit aktiva inom Centerpartiet men slutat med anledning av missnöje med lantbrukspolitiken. Båda två uttrycker oro över den politiska utvecklingen, i form av minskad lokal förankring, minskat engagemang rent allmänt och minskat engagemang specifikt bland ungdomar. Ett flertal aspekter om att demokratin försvagats tas upp. De tror även att allianspartierna uttrycker sig positivt delvis för att direktiv ges om att hålla ihop alliansen.

Bendelin ser att många människor utan egentligt politiskt engagemang eller intresse sitter i regionens kommunfullmäktige. För eldsjälar som arbetar med att utveckla sitt lokalsamhälle finns det just i detta arbete en oerhörd glädje och drivkraft. De många aktiva i Nygarn Utveckling AB får stort erkännande för vad de gör och en förankring i bygden är nödvändig för deras arbete. Arbetet skapar i sin tur gemenskap för både fast boende och turister.

Bendelin kan ändå "beundra" och Blochmann kan tycka "synd" om politikerna. Blochmann menar att det är svårt för dem då de antagit Vision Gotland 2025, men fattar beslut som är "helt missvisande vad gäller visionen". Regionen borde eftersträva långsik-

tighet och sätta mer realistiska mål; istället för 7 000 fler borde man kanske satsa på att bli 1 000 personer mer.

5.1.3 Service och sysselsättning

En annan faktor för landsbygdens utveckling som även nämns i samband med skolan är service. Liksom gällande skolan har en nedtrappning av serviceverksamhet avseende affär, vård, bank och postkontor, pågått "smygmässigt" i takt med att landsbygden har avfolkats. Thunegard berättar om Länsbygderåd Gotlands projekt Närorter som handlar om att man ska ha viss service på vissa platser. Thunegard anser dock inte att detta inte är tillräckligt och att "dom skulle ha gjort allt det här som Landsbygdsupproret gör". Som det är nu sker en centralisering genom att de flesta industrier och företag placeras i Visby. Thunegard ser en kulturell aspekt i det faktum att människor gärna åker till Visby för allehanda ärenden, medan man i Visby inte vill skjutsa ut sina barn för att t.ex. idrotta på en anläggning utanför staden.

5.2 Nationell nivå

5.2.1 Färjetrafiken

Frågan om färjetrafiken är en av de mest aktuella frågorna på Gotland just nu och en fråga som avgörs på nationell nivå. Alla intervjupersonerna lägger stor vikt vid detta område och dess betydelse för Gotlands utveckling och framtid. Genom Gotlandsupproret ställdes krav på regionen. Regionens insåg att man måste samarbeta i denna fråga, vilket utlöpte i en gemensam gotländsk ståndpunkt. Thunegard menar att när det kommer till landsbygdsutveckling är det viktigt att ha i åtanke att– vilket blivit väldigt tydligt i färje-frågan – man i normala fall brukar be om stöd uppifrån men i dessa frågor måste man ställa krav underifrån. Vid de första färjeförhandlingarna var det Gotlandsupproret som stödde regionen och det rådde en "enorm sammanhållning", och Trafikverket fick åka hem "med svansen mellan benen".

Gunnar Bendelin har "efter allt arbete och de kloka idéer" som Gotlandsupproret lade fram svårt att förstå varför regeringen inte lyssnade mer på gotlänningarna. Han misstänker att de som suttit på frågan; Reinfeldt, Borg och Elmsäter-Svärd i Moderatregeringen hela tiden har haft utgången i frågan klar för sig. Hult kallar upphandlingsavtalet "diskriminering av landsort". Han ser ingen hemlighet i att det är moderaterna som har hållit emot i frågan. De övriga allianspartierna har i motsats till Moderaterna visat sitt stöd för Gotlands ståndpunkt men troligtvis "böjt sig".

Hult och Bendelin tror att en anledning till att de inte fick bättre gehör är att Gotland är för litet i partisynpunkt och röstantal. Den viktigaste frågan inom Gotlandsupproret är nu att hålla nere biljettpriserna. Utöver färjetrafiken kan inte Bendelin veta med sig något område eller några medel som Sveriges regering direkt riktar mot en utveckling på Gotland. Bendelin och även Blochmann nämner dock kommunala skatteutjämningsbidragen och tror att dessa kan vara något som gagnar Gotland.

5.2.2 Skolan

Blochmann kan se ett problem för landsbygden och dess skolor i skolverkets och skolinspektionens diktering av antalet ämnen en lärare ska ha vid utexaminering. I flera år har lärare utexaminerats med två behörigheter. Nu har det börjat ställas krav på de små skolorna att de ska kunna ha behöriga lärare i 16 eller 17 ämnen och det ställer till problem för små skolor. Landsbygdsskolor och stadsskolor har olika behov.

5.3 Supranationell nivå

På Gotland märks EU:s närvaro och påverkan tydligast inom lant- och jordbruket men även genom EU:s egna utvecklingsprojekt Leader. Denna påverkan tar fysisk form genom EU-bidrag och ett för EU gemensamt reglemente. Intervjupersonernas åsikter och känslor gällande dessa går ibland isär. Blochmann och Bendelin tycker att EU-medlen har kommit att gynna det gotländska lantbruket. Bendelin röstade för EU-medlemskap i valet -94 enbart av säkerhetspolitiska skäl. Nu tycker han att Gotland ska ansöka hos EU

och likt Åland få särställning som en till stor del självständig region. Han ser framtiden i lokalsamhället och efterfrågar ett större folkligt inflytande. Det låga demokratiska inflytande han ser idag kan dock ha påverkat uppkomsten av alternativ och småskalighet på Gotland, som t.ex. utvecklingsbolag. När det kommer till utvecklingsarbete så är det "väldigt farligt" att ha bidrag som utgångspunkt. Medlen har inte alltid skötts på rätt sätt, både privata verksamheter och tjänstemän har blivit väldigt beroende av bidrag och Bendelin frågar sig hur klarsynt man är vad gäller långsiktighet och menar att det ges pengar till många "dagsländor". En avgörande faktor för landsbygdsutveckling framöver är att dessa medel inte hamnar inom byråkratin. Blochmann, Thunegard och Hult framför kritik mot vissa av de jordbruksregler som råder, i det hänseende att olika länder och regioner har olika förutsättningar. Blochmann ser ett konkurrensmässigt hinder i att svenska regler inom jordbruk är betydligt strängare än i resten av EU. Medan Blochmann och Bendelin tycker att EU-medlen har varit till hjälp för Gotland berättar Thunegard och Hult om hur jordbrukare hamnat i svåra situationer vid länsstyrelsens implementering av EU-regler, t.ex. gällande hur ett landskap ska se ut. Thunegard har själv drabbats genom att behöva återbetala bidrag. Båda anser att EU kostar Sverige mycket pengar och är för stort för att ta generella regler gällande landskaps utseende och Thunegard finner jordbrukspolitiken "fullkomligt vanvettig". Hon tar även upp hur kulturella skillnader påverkar utvecklingen i hela Europa och därmed även Gotland.

6. Analytisk diskussion

Utifrån de olika personliga narrativen har det i arbetets resultat framkommit ett flertal teman under varje instans. Av naturliga skäl kommer även analysen att följa denna strukturering. Analysen av data kommer att genomföras med hjälp av de i kapitel 4.3 identifierade analytiska perspektiven och utgör grunden för den analytiska diskussionen.

6. 1 Regional nivå

6.1.2 Skolan

Landsbygdsupprorets uppkomst var en reaktion på nedläggningar av skolor på landsbygden, vilket tyder på att skolfrågan tillika kärnfrågan är känslös. Bland andra Blochmann berättar om sina upplevelser:

Jag tycker på många sätt att skolan är själva navet i samhället. Och jag märkte det väldigt väl när dom lade ner Fårö skola att det blev väldigt tråkigt. Man får ännu lite ont i hjärtat när man kör förbi [...] (L.B).

Hon använder sig av ordet "nav", vilket även betyder centrum och skolan blir även av de övriga tre intervjupersonerna bekräftat som den viktigaste servicen i samhället. Med mina analytiska verktyg tolkar jag även nav och centrum i en vidare mening, som en plats där människor samlas och möts. Skolan för således människor samman, gammal som ung. Navet är också den del vilket får hjulet att gå runt. Om en skola, det som jag tolkar som grunden för en utveckling, då läggs ned blir det svårt för samhället att utvecklas eller till och med även att bestå. Blochmann visar även på att det i städer finns en önskan om en mindre skola och dess fördelar:

Jag vet till exempel i Stockholm att dom har öppnat det dom kallar byskolor för att folk vill ha små och trevliga skolor för sina barn där barnet syns. [...] Behöver vi verkligen ha forskning för det? Kan inte vi förstå att har man 30 elever så har man inte lika mycket tid med dom som om man har 17 elever? (L.B)

I ett sociopsykologiskt perspektiv anser jag att detta visar på elevens behov av att bli sedd i skolan, känna trygghet och även på lärarens möjlighet att ägna tid åt alla och på så sätt ge en individanpassad kvalitativ undervisning.

Där tycker jag att Moderaterna har gått ut väldigt hårt, dom har bland annat sagt att får vi makten så ska småskolorna bort. [...] Dom anser ju att det regionala stödet är missvisande. Att det drabbar de andra större skolorna (L.B).

Detta uttalande anser jag visar på en kommun eller regions ekonomiska problem som en grundläggande faktor till att lägga ner en skola. I enlighet med de tre ovanstående citaten

skriver utredaren Ingrid Marklund i diskussionsunderlaget *Skolan mitt i byn*⁷⁶ om tre huvudaspekter i diskussionen kring en skolas nedläggning; den levande landsbygden, ekonomin och en likvärdig kvalitet i alla skolor. I materialet utgivet av Glesbygdverket konstaterar Marklund att det finns lite forskning i ämnet men att undersökningar gjorda i Sverige såväl som i utlandet pekar på att en skolas storlek inte är av betydelse för undervisningsresultatet. Denna åsikt har även Blochmann då hon citerar en socialdemokratisk lokalpolitiker: "storleken på en skola behöver inte ha något med kvalitén att göra". I Marklunds rapport framkommer även vikten av att räkna in alla samhällsekonomiska aspekter av en skolnedläggning; de direkta effekterna på kommunens budget men även följderna för bygden i helhet t.ex. för affärer, företag och arbetstillfällen. Analysen av mitt material visar att landsbygdsskolan är av stor betydelse för de vuxna i bygden och även samhället i sin helhet. De vuxna lägger emfas på en liten skola med uppfattningen att barnen får en större trygghet och uppmärksamhet i denna. Precis som Blochmann säger ter det sig logiskt att mindre klasser och även mindre skolor leder till närmare kontakt och därmed ökad trygghet. Jag tror kanske inte att barn i ung ålder reflekterar mycket över var de går i skolan, eller hur stor skolan är, utan det viktiga för alla skolor, oavsett storlek, är att ha pedagogiska och kunniga lärare och att inte ha för stora barngrupper. Marklund skriver även: "tron på den lilla skolans kvalitet är kanske mer tro än vetande, men på landsbygden finns en utbredd övertygelse om att de små byskolorna är en värdefull miljö för barnen." Med bakgrund av mitt material och även Region Gotlands Vision Gotland 2025⁷⁷ är jag av uppfattningen att de små skolorna till viss del agerar garant för sina landsbygdssamhällen och därför är viktiga att bevara.

⁷⁶ Marklund, Ingrid. *Skolan mitt i byn – diskussionsunderlag och checklista inför eventuell nedläggning av en byskola*. Östersund: Berndtsson Tryckeri AB, 2012, 6-13.
http://www.ulrikainfo.se/arkiv/Ulrika_skola/nedlaggningshot_2008/skolan_mitt_i_byn.pdf (Hämtad 2013-05-23).

⁷⁷ Jfr kap. 2.3.

6.1.3 Region Gotlands arbete

I samtliga personliga utsagor framkommer en avsaknad av dialog hos regionen som ett omfattande problem för Gotlands utveckling.

Och på samma sätt som vi lär barn i skolan att räkna på nya sätt, att formulera sig på nya sätt så behöver också dom som jobbar inom stat, kommun, lära sig att arbeta på nya sätt. [...] Men att arbeta på nya sätt är inte bara att se kunden, utan också fråga efter vad vill kunden? Eller vad vill medborgaren? [...] Vad tänker ni omkring dem här frågorna? (I.T)

Thunegard menar att politiker fattar beslut över medborgarnas tillika kundens huvuden. Hon tillskriver även politiker och tjänstemän orden "lathet, slöhet, lojhet och bristande förmåga", och så som jag tolkar det, en brist på medborgerligt inflytande och i sin tur demokrati. Brukare/kund är ett av perspektiven inom Region Gotlands styrkort.⁷⁸ Enligt detta ska alltså brukaren eller vilket Thunegard uttrycker, kunden frågas om sitt perspektiv och detta ska tas med i bedömningen "om vad som skapar värde".⁷⁹ Förutom att jag anser att Regionens riktlinjer är otydliga ter det sig genom Thunegards ord uppenbart att Regionen inte följer denna målstyrningsmodell. Andra upplevelser av brist på dialog och/eller okunnighet exemplifieras inom områden som skola:

Fårö skola lades ju ner i den förra omgången. Och då tycker jag ändå att det hanterades på ett bra sätt, för då skedde det ju under en ganska lång period och med dialog och samråd [...] därför blev jag och många med mig väldigt förvånade nu när det blev det här förslaget som kom pang på brädet bara och som var väldigt dåligt underbyggt (L.B).

Och byggnadsnämnd:

[...] Alla regler som man har kring byggfrågor, miljöfrågor, vatten, avlopp, allting.. är stora bromsar för all form av landsbygdsutveckling. Och att det måste finnas någon öppenhet och diskussion kring hur man ska kunna göra. [...] Dom [tjänstemännen] reflekterar inte och framförallt kan dom inte backa utan dom är så rigida i sina sätt att vara. Istället för att säga nej här måste vi göra något – det är ju två näringar som slår emot varandra apropå landsbygdsutveckling. Hur gynnar vi bägge näringarna? (I.T)

I enlighet med uppsatsens sociopsykologiska perspektiv tolkar jag Thunegards uttalande som att byggnadsnämnden är en byråkratiserad och stoisk aktör, närvarande utan att

⁷⁸ Jfr kap. 5.1.1.

⁷⁹ Region Gotland. Styrkort.

interagera. Thunegard säger att tjänstemännen behöver vara mer flexibla i sitt arbete och både de och politiker behöver föra en dialog och ta in synpunkter och kunskap från människor, vilka t.ex. har idéer och vill uppföra byggnation och bidra till utveckling av sin bygd. Tjänstemännen beskrivs upprepade gånger som väldigt mäktiga. Att de skulle kunna vara detta skriver Bengtsson & Karlsson i *Demokratins svängrum – lokalpolitikens roll i den specialreglerade verksamheten* troligen beror på statens speciallagsreglering.⁸⁰ Dessa statliga regler ligger över det kommunala självstyret och ju mer vikt det läggs på dessa, desto mer makt får tjänstemän och experter, på bekostnad av de formellt ansvariga kommunala politikerna. Thunegards uppfattning förstärks av Bendelins upplevelser vid kontakt med regionens politiker och tjänstemän i samband med hans utvecklingsarbete:

Det tar så mycket kraft och det är så jävla mycket besvikelser. Och det.. alltså, jag lever ju ut mina känslor emot politiker, och jag upplever att jag är långt mer kunnig och klok än vad många av dom är så att jag, när vi sitter och har förhandlingar eller diskussioner med dom så känner jag att dom märker ju hur jävla mycket vi kan i dom här frågorna. Först då ska dom liksom mästra och tala om att så här är förutsättningarna och så vidare. Och sedan när vi då kan påtala att det där, det känner vi till men vi har kommit så här långt, nu är det så att vi vill det här och det här. Och då blir man lite överraskad och nästan lite.. Vad ska vi säga.. Ja, förnärmed eller hur man ska uttrycka det. Det är lite pinsamt för dom på något sätt va. Så att.. Det är mycket kraft som vi får lägga på sådant som vi skulle kunna lägga på utveckling. Jäklar, vad mycket kraft! (G.B)

Bendelin är en stark och expressiv person. Han beskriver hur utvecklingsarbetet kantas av "massor konstiga politiska [...] motsättningar", ett "politiskt spel" och hur många av eldsjälarna som arbetar med utveckling ger upp för att det är så "tröstlöst". I hans uttalande ovan är det med ett hermeneutisk fenomenologiskt perspektiv lätt att fånga upp känslor som ilska, frustration och besvikelse med anledning av Region Gotland, som en motarbetande, byråkratisk aktör med påtaglig närvaro. Bendelin visar dock även förståelse för politikernas situation. Medan utvecklingsarbetet – att tillsammans med männi-

⁸⁰ Bengtsson, Mats och Karlsson, David. *Demokratins svängrum – Lokalpolitikens roll i den specialreglerade verksamheten*. Förvaltningshögskolans rapportserie: 124. Göteborg: Kompendiet, 2012, 1. http://spa.gu.se/digitalAssets/1384/1384446_bengtsson-karlsson-demokratins-sv--ngrum.pdf (Hämtad 2013-05-25).

skor arbeta för att utveckla sin bygd innebär en "oerhörd glädje", uppfattar Bendelin inte att denna drivkraft finns inom den politiska världen:

Jag kan på sätt och vis beundra politikerna, för jag skulle ge upp ganska fort. Det är ju inte roligt att sitta och skära ner och liksom åstadkomma sådant som medborgaren upplever som försämringar och det här går ju ut över barn, det går ut över utbildning, det går ut över vårdapparat och så vidare. Det är ju ett.. skitjobb! Det kan ju inte vara något roligt (G.B).

Han kan alltså känna förståelse för den ekonomiska aspekten i en politikers arbete, och visar enligt mig respekt för detta, samtidigt som han inte förstår att politikerna orkar. Jag tolkar det som att han menar att politikerna kunde agera annorlunda, detta då han själv har en bakgrund som politiskt aktiv och berättar att glädjen och engagemang har funnits:

Alltså, då när vi på 70-talet satt i kommunfullmäktige och satt i olika instanser, då var vi ju väldigt aktiva och på hugget med lokala frågor. Och då var man ju också, kände man det som att man var en vald representant för sitt område och skulle givetvis då verka för att området skall utvecklas [...] Den andan tycker jag har försvunnit [...] Av dom här 71 ledamöterna i fullmäktige så har vi väl 62 nickedockor. [...] det är ju egentligen kanske kommunstyrelsens arbetsutskott som bestämmer och dom andra sitter med där som en del i ett demokratiskt upplagt system (G.B).

Ett återkommande tema under intervjuerna är politiskt engagemang och den demokratiska aspekten. Bendelin påvisar här en snedfördelad maktfördelning inom regionen och detta är något som Statens Offentliga Utredningar (SOU) tagit upp i betänkandet *Vital kommunal demokrati*.⁸¹ I denna förklaras att kommunallagen ger kommuner stor frihet i att själva organisera sitt arbete utefter eget behov. Betänkandet belyser att det finns uppfattningar kring att det råder maktcentralisering i kommunstyrelser och att kommunfullmäktige har en svag ställning. Betänkandet hävdar vidare att detta troligen beror på hur kommunen själv har organiserat sitt arbete. Med bakgrund av SOU:s betänkande tolkar jag även Bendelins upplevelse som att det finns brister i Region Gotlands arbetsutformning vilka leder till en maktcentralisering. Som en slutsats av detta tror jag inte heller att ett demokratiskt problem som Bendelin beskriver på lokal nivå ger en sund grund

⁸¹ SOU 2012:30. Kommittén för förstärkning av den kommunala demokratins funktionssätt. *Vital kommunal demokrati: betänkande*. Stockholm: Elanders Sverige AB, 2012, 51.
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/19/24/11/8c9db5a4.pdf> (Hämtad 2013-05-25).

för ett starkt folkligt engagemang och i sin tur demokrati på nationell eller supranationell nivå. Bendelin tar även upp sin uppfattning om den supranationella instansen, och indirekt den nationella instansen som faktorer för ett minskat politiskt engagemang bland människor. Han har även en lösning på detta:

Jag tycker att dom [Region Gotland] ska söka hos EU och få bli en [...] som Åland [delvis självständig region]. [...] då skulle man få in det här med lokal-samhälle och så vidare. Det har ju försvunnit så pass mycket till följd av stor-kommunerna. Så att, jag tror att man måste i framtiden klart tänka i andra banor. När det gäller demokratidelen i det hela, och få det folkliga inflytandet.. För ju längre det försvinner, om man ser på lokal nivå och så försvinner det ner till EU.. Ju mer tror jag att vi som individer eller människor egentligen struntar i det, eller engagerar oss inte på det här sättet (G.B).

Gotland har tidigare varit indelat i upp till elva kommuner, för att idag vara en sammansatt region. Bendelin vill alltså se en uppdelning igen och upplever, enligt min tolkning, det inte som att det kommunala självstyret i Sverige har ökat medborgarnas inflytande, vilket det i enlighet med subsidiaritetsprincipen är tänkt.⁸² Med ett socialpsykologiskt perspektiv ser man hur Bendelin utelämnar den nationella aktören och vill uttala delvis avlägsna det svenska styret men fortsätta att vara en region inom EU. I enlighet med Bendelins resonemang om lokal förankring skriver Marie-Pierre Richard i *Lokalt medborgarskap i Sverige* om idén om närdemokrati att ”ju mer man upplever sig kunna påverka beslut, vars effekter direkt eller indirekt berör en själv eller den egna närmiljön, desto mer motiverad blir man att ta del i det politiska arbetet och engagera sig i beslutsprocesser [...]” Richard konstaterar vidare att lokalt självstyre ger en starkare medborgarroll, deltagande och att politiker känner större ansvar då de blir synade på lokal nivå.⁸³ Den brist på lokal förankring som Bendelin beskriver är möjligen också en faktor till en upplevd försvunnen landsbygdspolitik:

Det finns inget parti som driver landsbygdspolitik längre. [...]Med det intresse som finns idag har jag svårt att se att det blir politiskt styrt i framtiden (G.H).

⁸² Jfr SKL. Vad är kommunalt självstyre? 2013.

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/darfor_ar_sjalvstyrelse_bra/vad_ar_kommunal_sjalvstyrelse (Hämtad den 2013-05-27).

⁸³ Richard, Marie-Pierre. Lokalt medborgarskap. CEFOS arbetsrapport: 26, 2000, 7-8.

http://www.science.gu.se/digitalAssets/107/107636_arbrapp26.pdf (Hämtad 2013-05-22).

Hult avslutade sin politiska karriär inom Centerpartiet då han upplevde att landsbygds- politik inte längre drevs av något gotländskt parti, eller "åts upp av samarbetsparter". En logisk slutsats av "samarbetsparter" är att Hult syftar på och kritiserar allianssamarbetet, där Centern ingår. I *En dekonstruktion av Alliansens valfrihet* konstaterar Rung att Alliansen inför de senaste två riksdagsvalen presenterat ett gemensamt valmanifest. Den gemensamma politiken har alltså framhållits och de egna partipolitiska ideologierna har i sin tur fått ta ett steg tillbaka. Johan Rung skriver vidare att Centerpartiet ursprungligen var ett bondeparti med en inriktning på lantbruks- och landsbygdsfrågor. Idag definierar de sig som ett liberalt parti, med ett betydligt mindre fokus på landsbygden.⁸⁴ Hult uttrycker även en oro över den regionalpolitiska utvecklingen i stort. Engagemanget hos dagens ungdomar är lågt och han frågar sig om det i framtiden kommer att finnas några politiker. Han kan däremot se tjänstemän och ett sådant samhälle är inte "långt ifrån diktatur".

Thunegard tillhör byggruppen i Landsbygdsupproret. I linje med hennes tidigare citat i detta analysavsnitt anser hon att den mäktigaste positionen inom regionen är i byggnadsnämnden. De beslutar över byggnation och därmed utveckling, för både landskap, människor och hela Gotland. Denna makt i kombination med att Gotland är litet upplever Thunegard problematisk:

Vi är för nära varandra. Jag har alltid önskat att vi skulle ha våra bygglov i Stockholm. Till okända. Sen vet jag inte om det skulle hjälpa men det är en önskan som jag har haft allt eftersom man sett hur dom behandlar saker, för det handlar ju inte bara om oss utan man kan se hur dom behandlar olika (I.T).

Med detta uttalande syftar Thunegard på förekomst av korruption och vänskapsförhållanden i nämnden. Denna korruption definierar hon inte i vanlig andemening med inblandning av pengar eller utbyte av varor, utan i form av personliga strider. Det kan vara ett sätt att bromsa människor i ett tänk som: "jag ska ta mig fan ge honom/henne". Thunegard beskriver hur hon personligen upplevt detta i en rättstvist med regionen, där de trots att Länsstyrelsen gett Thunegard rätt på alla punkter än en gång överklagade:

⁸⁴ Centerpartiets idéprogram 2013: En hållbar framtid – våra idéer gör skillnad. 2013, 3. <http://www.centerpartiet.se/Documents/En%20hållbar%20framtid%20-%20Centerpartiets%20idéprogram%20mars%202013.pdf> (Hämtad 2013-05-25).

Så går de ändå och överklagar fast att dom gjort felet va. Då blir man ju undrande. Då frågar alla, vad är det egentligen Ingrid? Då tror dom att det är för att jag skriver. [...] Dom har tagit, lugnt kan jag säga, dom har tagit fem år av våra liv och ett människoliv är inte långt. Nu är det för sent (I.T).

I samband med de olika instanserna ger Thunegard under hela intervjun uttryck för känslor som sorg, ilska, ironi och hopplöshet, men detta blir kanske som synligast när byggnadsnämnd och korruption tas upp. Nyligen publicerades en ESO-rapport, *Allmän nytta eller egen vinning* där det framkom att svenska medborgare, liksom Thunegard, upplever att det finns korruption i Sverige och att detta är mer förekommande på lokal nivå än statlig. Därtill tror nästan 9 av 10 att tjänstemäns bemötande beror på personliga kontakter.⁸⁵ Genom dessa röster ser jag det därför troligt att korruption i form av personliga kontakter kan vara ett större problem på en liten geografisk yta, som Gotland.

Jag tror man måste tjata vidare om det här med stuprörstänkande mellan dom olika nämnderna. I och med att vi behöver göra vissa besparingar för vi har en för stor kostym så, så tänker man i första hand på hur man ska klara budgeten i sin egen nämnd. Och då bryr man sig inte så mycket om att den besparing som man gör egentligen bara leder till att den kostnaden flyttas till en annan nämnd (L.B).

Blochmann upplever en tydlig brist i det politiska arbetet inom nämnderna. Det s.k. stuprörstänkandet har lett till offentliga dispyter mellan nämnderna och Blochmann menar att man då inte förstått vad det är man gör i en nämnd – att man ska kunna samarbeta över partigränserna för att få ner en budget och få den i balans. Hult, själv tidigare politiskt aktiv vittnar om detta problem och menar att det inte är brist på samordning utan ett "allt för dåligt koncerntänkande". Detta problem belyses även av Bengtsson & Karlsson. De menar att ett nämnds-system skapar nya konfliktlinjer och det mellan nämnderna och styrelsen. Till skillnad från Blochmanns uppfattning om partipolitisk konflikt leder det enligt Bengtsson & Karlsson till att nämndpolitikerna, oavsett partitillhörighet, främst tar parti för sin verksamhet och konkurrerar med de andra nämnderna för att få ökade ekonomiska anslag. Dessa s.k. sektorspartier har identifierats som ett politiskt problem och

⁸⁵ Orrenius, Anders. Sverige upplevs som mest korrupt i Norden. *Riksdag & Departement*. 2013-04-09. <http://rod.se/sverige-upplevs-som-mest-korrupt-i-norden> (Hämtad 2013-05-25).

kan vara ett möjligt hinder för kommunens ledning i att arbeta för hela regionens bästa.⁸⁶

6.1.4 Service och sysselsättning

[...] Staden är sig själv nog, att få staden att inse, stadsbefolkningen, att de måste, om dom vill ha det skönt då åker dom ut på landet. Vill dom att landet ska leva då måste dom faktiskt ta hand om landsbygden också. Idag så placerar man allt fortfarande i Visby, istället för att sprida det. Det är ju så nära mellan allting så om man vill skulle man kunna ha saker på olika ställen [...] (I.T).

Thunegard och även Hult tar upp hur landet inte bara kan finnas till för stadens befolkning att åka till för att ”plocka blåsippor”. I Thunegards uttalande går det tydligt att uppfatta en klyfta mellan stad och land. I kombination med att staden uppfattas som bekväm upplever hon att alla verksamheter placeras i Visby och i detta tolkar jag att Region Gotland upplevs satsa mer på staden än landsbygden. Med hjälp av mina analytiska perspektiv uppfattar jag det som att landsbygden befinner sig i en beroendesituation till staden – där placeras jobben och dit måste man antingen åka eller flytta för att få större möjligheter till arbete. Detta kan ses som en faktor för landsbygdens avfolkning och ett regionalpolitiskt problem.

6.2 Nationell nivå

6.2.1 Färjetrafiken

Man misstänker också att det har funnits en dold agenda. [...] Från moderaternas sida då, för det är egentligen Reinfeldt och Borg och sedan Catharina Elmsäter-Svärd, det är ju dom som har suttit på den här frågan. Där har man liksom på något vis haft ganska klart för sig vad man kan tillåta, vad som är möjligt. Man har haft dialogen med Trafikverket. Och sedan gäller det då att på något vis få en politisk heder i det här agerandet och det har dom nog haft ett dilemma med. Det har inte varit helt lätt. Och då gäller det liksom på något vis att vara väldigt öppen för det här, att ”jo det är bra att ni reagerar, det är bra om ni kommer med idéer” och så vidare (G.B).

⁸⁶ Bengtsson och Karlsson. Demokratins svängrum – Lokalpolitikens roll i den specialreglerade verksamheten, 16.

Uppfattningen inom Gotlandsupproret om att regeringen hela tiden har vetat utgången i färjefrågan är stor. Lika stor är besvikelsen över att upproret och den enade gotländska ståndpunkten inte fått större genomslag. Bendelins uttalande om "politisk heder" tolkar jag i samma andemening som politisk legitimitet. Bengtsson & Karlsson beskriver legitimering som en strategi där medborgare kan gå med på "spelregler" som inte gynnar dem själva, om de ändå anser att spelreglerna överlag är rättvisa.⁸⁷ Detta anser jag vara kärnan i konflikten mellan den gotländska ståndpunkten och Sveriges regering. Då många gotlänningar inte anser att färjetrafiken är rättvis kan inte regeringen få legitimitet i sitt beslut hos gotlänningarna, något som lett till uppror och förmodligen påverkat gotlänningarnas förtroende för regeringen.

[...] Skulle det ha varit så att det på något område eller med några medel som man riktat direkt mot en utveckling på Gotland, då skulle man ju känna till det. [...] Det finns ju dom här.. utjämningsbidragen då, men det lever ju kvar sedan en gammal tid mellan rika och fattiga kommuner. Och det gagnar väl Gotland (G.B).

Förutom färjetrafiken känner inte Bendelin, eller någon av de andra, till någon direkt påverkan från regeringen. I sammanhang med intervjun i sin helhet förstår jag detta uttalande som att regeringen upplevs frånvarande när det kommer till att ge incitament för utveckling. Jag ser Bendelins uppfattning delvis i linje med regeringens regionalpolitiska policy⁸⁸ där betoning ligger på individers och i sin tur regioners eget handlande, ansvar och inflytande över statliga medel för tillväxt. Dock upplevs en brist på statliga medel och när Bendelin tar upp utjämningsbidragen påpekar han att det är gamla regler – det är alltså inte nuvarande regeringens skapelse. I ett nyhetsinslag på SVT presenterades nyligen en utredning av det kommunala skatteutjämningsbidraget.⁸⁹ Enligt utjämningskommittén och utredningens huvudsekreterare Björn Sundström överkompenseras storstäder och förortskommuner i dagens läge och gles- och landsbygdskommuner underkompenseras kraftigt. Andreas Åström från Stockholms Handelskammare riktar i sin tur stark

⁸⁷ Bengtsson och Karlsson. Demokratins svängrum – Lokalpolitikens roll i den specialreglerade verksamheten, 5.

⁸⁸ Jfr kap. 2.2.

⁸⁹ Lundström, Thomas. Glesbygden förlorare i skatteutjämnningen. SVT.se. 2013-05-14. <http://www.svt.se/pejl/utjamningsskatten-kommun-for-kommun> (Hämtad 2013-05-15).

kritik mot utredningen och hävdar att dagens skatteutjämningsystem "straffar tillväxtkommuner". Vidare är systemet så komplext att få medborgare verkligen förstår dess påverkan på den egna kommunen, vilket inte "är till gagn för en kommunal demokrati" och dagens system försvagar kommunens drivkraft att utvecklas.⁹⁰ Intressant i detta debattsammanhang är en artikel publicerad i lokaltidningen GT den 15 maj när Gotlands region presenterade sin budget – en budget vilken "är helt beroende av 69 förväntade extramiljoner från det kommunala utjämningsystemet".⁹¹ I motsats till Åström tror jag i min tur inte att det är bidraget, utan att det är sparbeting och regioners och kommuners dåliga ekonomi som försvårar möjligheten att utvecklas.

6.3 Supranationell nivå

Jag tror att, alltså vi ska ju vara jättegglada för EU-medlen. Om man ser på våra bygder här och även som på Näs och andra områden, dom här egentliga ganska magra markerna med höga landskapsvärden som det alltid har funnits. Vi har gynnats väldigt mycket av det här med lantbruksstöden och EU-stöden överhuvudtaget. Det måste vi vara ärliga med [...] (G.B).

Både Bendelin och Blochmann upplever att Gotland med sina små jordbruk gagnas av EU-stöden. Blochmann tar upp sin systers lammgård som exempel; för henne har bidrag från EU varit "A och O" för att kunna bedriva sin gård och lammnäringen på hela Gotland har lyfts i och med inträdet i unionen. Samtidigt ser hon flera nackdelar med systemet:

Sen tycker jag ju att det är helt fel att vi inte får betalt för vad vi producerar. Jag tycker också att det är tråkigt att vi i Sverige alltid ska ligga i framkant som med burhöns och att vi bestämmer tio år innan alla andra när det gäller sådana regler. Jag vet att det var många här i Sverige som fick sälja sin burhönsinredning för halva priset till Danmark och så fortsätter dom att spotta ur sig ägg. [...] Det som är svårt när det gäller EU är ju att vi i Sverige inte kan konkurrera med dom priserna (L.B).

⁹⁰ Åström, Andreas. SVT blandar äpplen och päron i rapportering om skatteutjämning. SVT.se. 2013-05-20. <http://debatt.svt.se/2013/05/20/> (Hämtad 2013-05-23).

⁹¹ Ehn, Linus. I väntan på 69 miljoner. *Gotlands Tidningar*. 2013-05-15, 1 och 4-5.

Sverige har en hög djurskyddsnivå och är en drivande kraft för bättre djurskydd inom EU. Blochman tar upp detta som ett problem då detta försämrar de svenska böndernas konkurrenskraft. De svenska lagarna leder till merkostnader för bönderna och produktionen blir således dyrare i jämförelse med andra länder. Denna uppfattning bekräftas delvis av den utvärderande rapporten *Sveriges första 15 år i EU – djurskydd* utarbetad av Dahlén och Källström på uppdrag av jordbruksverket. Det finns troligen merkostnader delvis till följd av Sveriges djurskyddslag, men dessa kompenseras troligen i sin tur delvis av den goda djurhälsan och låga medicinska utgifter som följd av djurskyddet.⁹² Blochmann tar även upp arbetet för en minskning av antibiotikaanvändning i djurskötseln som positivt. Dahlén och Källström skriver att EU nu även ska skärpa kraven för djurskydd inom unionen, det ska i sin tur leda till utjämnade villkor och innebär en fördel för det redan anpassade svenska jordbruket.

Jag tror att det är viktigt, en avgörande faktor för en landsbygdsutveckling framöver, det är att dom här medlen som finns till förfogande inte hamnar i byråkratin. [...] Tänk om dom här medlen.. Skit i alla jävla kontroller och alltihop. Släpp ut dom på landsbygden! Vi skulle göra så jäkla MYCKET bra grejer och det skulle skapa utveckling. Vad är det som skapar utveckling inom byråkratin? Inte ett piss (G.B).

Han tänker sig en bättre kanalisering av bidragen. En oerhört hämmande faktor för landsbygden är t.ex. bankernas strikta kreditprövning mot de som vill utveckla eller starta verksamhet. Istället för att EU-medel ges till Leader och därefter delas ut skulle de kunna ges direkt till ett lokalt utvecklingsbolag eller sparbolag, något som kan vara ett komplement till bankerna. Jag ser i min tur att detta skulle kunna innebära större självbestämmande och inflytande för landsbygdsutvecklare och entreprenörer, då det idag är Leader som definierar kraven för att få medel och därigenom styr utvecklingen.

⁹² Dahlén, Björn och Kättström, Helena. Sveriges första femton år som medlem i EU – djurskydd. Jordbruksverket Rapport: 28. 2012, 2.
<http://www.jordbruksverket.se/download/18.23e6874113b76a236698000767/15+ar+djurskydd.pdf>
(Hämtad 2013-05-25).

Thunegard och Hult nämner flera exempel där de ifrågasätter lagstiftning och implementering av EU-regler:

Grannarna här borta då, de, det gick, plötsligt skulle då det huggas ned träd för att landskapet skulle se ut på ett visst sätt, oavsett hur landskapen såg ut i de olika länderna så skulle man göra samma saker. Då går länsstyrelsen med på, eller Sverige går med på att göra de här sakerna. Då visade det sig där borta vid Högvide då att det kom ut en man från länsstyrelsen, och räknade träd. Då upptäckte kvinnan på gården att det stod en man nere vid myren också. Då åkte dom dit och undrade varför han var vid myren. Då stod han och kollade att den som räknade träd räknade rätt. Vad är det vi håller på med? (I.T)

EU är för stort för att ha gemensamma regler för hur landskap i olika länder ska se ut. Thunegard menar i sitt uttalande på att Sverige "övertolkar" i sitt utförande av EU-regler. Medan Bendelin och Blochmann kan se att bidragen gynnat Gotland konstaterar Thunegard:

Jordbrukspolitiken är fullkomligt vanvettig, eftersom då dom starkaste länderna vinner på den. Alltså så som Frankrike och Tyskland (I.T).

Ett naturligt samband råder mellan att vara ett starkt jordbruksland och att ha bördiga marker. I analysen *The CAP and Future Challenges* konstaterar även forskarna att det gemensamma jordbruket inom dagens EU gynnar de rika snarare än de fattiga.⁹³ Thunegards har i sin tur ingen tilltro till reformarbetet av jordbrukspolitiken som ska genomföras till 2014. Denna reformering genomförs som konstaterat i kapitel 2.1 för att jordbrukspolitikens riktlinjer i större grad ska överensstämma med riktlinjerna inom Europa-2020 strategin.

Uppfattningen om EU:s närvaro på Gotland i form av EU-medel och regler är tydlig i alla narrativ. Thunegard påtalar flera gånger att hon anser att Sverige borde utnyttja sin rätt att protestera mot EU:s regler och hon är överlag starkt kritisk till samarbetet. Genom detta tolkar jag det som att EU enligt Thunegard är en aktör med negativ påverkan på Gotlands utveckling. Detta ser jag i kontrast till Bendelin, som vill att Gotland ska bli en

⁹³ Brady, Mark, Högård, Sören, Kaspersson, Eva, och Rabinowicz, Ewa. *The CAP and Future Challenges*. European Policy Analysis: 11. Swedish Institute for European Policy Studies, 2009, 5. <http://www.sieps.se/sites/default/files/574-200911epa.pdf> (Hämtad 2013-05-19).

självständig region inom EU. Han som enda person av de som intervjuats är även positiv inför framtiden. Gotlands styrka är lokalsamhället och lokalsamhället är framtiden.

Vi har levt i en väldigt lång period där vi har fostrats i att ställa krav på samhället att ordna det för oss. Det kan vi glömma. Jag menar, vi är inne i ett paradigmskifte i mångt och mycket, där det är... det är andra synsätt som kommer att gälla, det är andra förutsättningar som vi kommer att få jobba med och det mesta kommer att bli baserat på att vi ändå har en lokal styrka. Och jag tror att.. Jag är oerhört positiv när det gäller landsbygden i framtiden (G.B).

7. Slutsats och framtida forskning

7.1 Slutsats

Genom de olika intervjupersonernas berättelser kan man dra slutsatser om hur gotlänningarna upplever regionalpolitiken i relation till landsbygdsutvecklingen. Utifrån dessa berättelser kan det konstateras att den regionala aktören Region Gotland upplevs ha stort inflytande på såväl landsbygdsutveckling som på medborgarnas liv, samtidigt som medborgarnas inflytande över den regionala aktören och utvecklingen uppfattas som låg. Upprordsdeltagarna konstruerar sin position emot politiken inom samtliga instanser, samtidigt är det inte politiska ideologier som framförs som det stora problemet för landsbygdsutveckling utan konkreta saker. På lokal nivå är en sådan sak byggnadsnämnden som upplevs ha stor makt då den styr utveckling. Därigenom kan man se att utveckling bland annat definieras som byggnation och möjligheten att bo, leva och starta upp företag.

Det finns överlag en stor misstro gentemot politiken och dess implementering och i Bendelins utsago framstår nästan politikernas arbete som en antites till utvecklingsarbete. Den ilska som intervjupersonerna enigt uttrycker mot regional samt nationell aktör kan dock ge upphov till en drivkraft i deras arbete, eller kamp, men det finns en gräns i hur mycket eldsjälarna orkar kämpa. Då de inte blir lyssnade på framkommer i kombination med misstro och ilska en utbredd cynism gentemot aktörerna. Detta blir ett uppen-

bart hinder för utveckling då eldsjälar ger upp den gemensamma kampen. De förtroendevalda politikerna framställs ofta som handfallna medan de tjänstemän som sitter på fackkunskapen upplevs ha stor makt, alltjämt inte alltid lämplig för sitt arbete. Inom den styrande makten finns det en avsaknad av dialog och allmänhetens åsikter tas inte i beaktande, vilket i sakfrågor leder till att makten har en stor inverkan på den enskilda människan. Att det saknas demokratisk legitimitet inom Region Gotland är med bakgrund av dessa faktorer tydlig. I färjefrågan saknar även regeringen legitimitet. Förtroendet för högerpolitiken är i allmänhet inte stort och den ses som storstadsfokuserad och negativ för landsbygdsutveckling. Det europeiska samarbetet uppges i sin tur ha stor påverkan på Gotlands landsbygdsutveckling. Upplevelserna av påverkans art är dock ambivalenta, men klart blir att den politiska utvecklingen lett till att den supranationella instansen tar ett allt större ansvar för den regionala utvecklingen, till skillnad från den regionala och nationella instansen. Intervjupersonerna tillika upprorsmakarna ser dock sig själva tillsammans med resten av landsbygdsbefolkningen som de viktigaste aktörerna. Det är där viljan och tron måste finnas och det finns ett stort engagemang på Gotland. Trots en upplevd motarbetning har eldsjälar förenat människor i en gemensam kamp, oavsett politisk ståndpunkt. Genom uppstart av utvecklingsbolag stärks lokalsamhället och det finns en förenande uppfattning om att lokalbefolkningen måste samarbeta för att utvecklas.

7.2 Framtida forskning

Under arbetets gång har jag observerat att landsbygdsutveckling omfattar många aspekter och aktörer och det finns därför stora möjligheter till vidare forskning inom området. Då arbetet avgränsades till att fokusera på upprorsdeltagarnas upplevelser och åsikter exkluderades samtidigt de tre politiska instansernas perspektiv på den gotländska regionalpolitiken och landsbygdsutvecklingen. Vidare forskning skulle kunna utföras i syfte att få en bredare konception av dessa två genom att fokusera på åsikter och upplevelser inom Region Gotland, Sveriges regering och ansvarig instans inom EU. Ett sådant arbete om inte ordentligt avgränsat skulle dock kräva betydligt mer tid och skriven text och skulle därför ägna sig bättre för master- eller även doktorandnivå.

8. Referenslista

Ajjawi, Rola och Higgs, Joy. Using hermeneutic phenomenology to investigate how experienced practitioners learn to communicate clinical reasoning. *The Qualitative Report* 12 no. 4 (2007): 612-638.

<http://www.nova.edu/ssss/QR/QR12-4/ajjawi.pdf> (Hämtad 2013-04-15).

Allport, Gordon W. The historical background of social psychology. I *Handbook of social psychology*, Gardner Lindzey and Elliot Aronson (red.), 1-46, 1. vol. 3. uppl. New York: Random House, 1985.

Bengtsson, Mats och Karlsson, David. Demokratins svängrum – Lokalpolitikens roll i den specialreglerade verksamheten. Förvaltningshögskolans rapportserie: 124. Göteborg: Kompendiet, 2012.

http://spa.gu.se/digitalAssets/1384/1384446_bengtsson-karlsson-demokratins-sv-ngrum.pdf (Hämtad 2013-05-25).

Brady, Mark, Höjgård, Sören, Kaspersson, Eva, och Rabinowicz, Ewa. The CAP and Future Challenges. European Policy Analysis: 11. Swedish Institute for European Policy Studies, 2009.

<http://www.sieps.se/sites/default/files/574-200911epa.pdf> (Hämtad 2013-05-19).

Centerpartiet. Centerpartiets idéprogram 2013: En hållbar framtid – våra idéer gör skillnad, 2013.

<http://www.centerpartiet.se/Documents/En%20hållbar%20framtid%20-%20Centerpartiets%20idéprogram%20mars%202013.pdf> (Hämtad 2013-05-25).

Creswell, John W. *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among five approaches*. 3. uppl. Thousand Oaks, CA: Sage, 2012.

Dahlén, Björn och Kättström, Helena. Sveriges första femton år som medlem i EU – djurskydd. Jordbruksverket Rapport: 28. 2012.

<http://www.jordbruksverket.se/download/18.23e6874113b76a236698000767/15+ar+djurskydd.pdf> (Hämtad 2013-05-25).

Ehn, Linus. I väntan på 69 miljoner. *Gotlands Tidningar*. 2013-05-15.

European Commission. The common agricultural policy (CAP) and agriculture in Europe – FAQ. 2012.

http://ec.europa.eu/agriculture/faq/index_en.htm#2 (Hämtad 2013-04-23).

Europeiska kommissionen. Vad är regionalpolitik? 2012.

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_sv.cfm (Hämtad 2013-04-23).

Gislestam, Torsten. Utarmning av landsbygden. *Gotlands Tidningar*. 2012-09-13.
<http://www.helagotland.se/nyheter/artikel.aspx?articleid=7935413> (Hämtad 2013-05-02).

Gotlands kommun. Vision Gotland 2025. 2008.
<http://www.gotland.se/38064> (Hämtad 2013-04-24).

Gotlandsupproret. Om Gotlandsupproret. 2013.
<http://gotlandsupproret.wordpress.com/about/> (Hämtad 2013-04-26).

Hammar, Inger. Små skolor som blir kvar drabbas. *Gotlands Allehanda*. 2012-03-14.
<http://www.helagotland.se/nyheter/artikel.aspx?articleid=7549341> (Hämtad 2013-05-2).

Hela Sverige ska leva. Om oss. 2013.
<http://www.helasverige.se/kansli/om-oss/>. (Hämtad 2013-04-26).

Herlin, Lars. Upprorsmakare impade på maktmän. *ATL.se*. 2012-03-29.
<http://www.atl.nu/lantbruk/upprorsmakare-impade-p-maktm-n> (Hämtad 2013-04-26).

Kvale, Steinar och Brinkmann, Svend. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB, 2009.

Landsbygdsdepartementet. Den gemensamma jordbrukspolitiken. 2012.
<http://www.regeringen.se/sb/d/6376/a/57962> (Hämtad 2013-04-29).

Landsbygdsupproret Gotland. Arbetsgrupper. 2013.
<http://landsbygdsupproret.info/arbetsgrupper.html> (Hämtad 2013-04-26).

Landsbygdsupproret. Landsbygdsupproret Hem. 2013.
<http://www.Landsbygdsupproret.info> (Hämtad 2013-04-20).

Leader Gotland. Vad är Leader? 2013.
<http://www.leadergotland.se/vadarleader.pab> (Hämtad 2013-05-07).

Linder, Mats. Landsbygden kan växa med Gotland. *Gotlands Allehanda*. 2013-03-22.
<http://www.helagotland.se/ledare/artikel.aspx?articleid=8434599> (Hämtad 2013-05-02).

Lindgren, Lennart. Ja, visst skall hela Gotland leva. *Gotlands Tidningar*. 2013-02-27.
<http://www.helagotland.se/ledare/artikel.aspx?articleid=8353000> (Hämtad 2013-05-02).

Lundström, Thomas. Glesbygden förlorare i skatteutjämningen. *SVT.se*. 2013-05-14.
<http://www.svt.se/pejl/utjamningsskatten-kommun-for-kommun> (Hämtad 2013-05-15).

Länsstyrelsen Gotlands län. Satsningar från Landsbygdsprogrammet. 2013.
<http://www.lansstyrelsen.se/gotland/Sv/nyheter/2013/Pages/landsbygdsprogrammet.aspx> (Hämtad 2013-04-24).

Marklund, Ingrid. Skolan mitt i byn – diskussionsunderlag och checklista inför eventuell nedläggning av en byskola. Östersund: Berndtsson Tryckeri AB, 2012.
http://www.ulrikainfo.se/arkiv/Ulrika_skola/nedlaggningshot_2008/skolan_mitt_i_byn.pdf (Hämtad 2013-05-23).

May, Monika. Utarmning av landsbygden. *Gotlands Tidningar*. 2011-11-21.
www.helagotland.se/Print.aspx?ArticleID=7243701 (Hämtad 2013-04-16).

Mårtensson, Curt. Nu gäller det Gotlands framtid! *Gotlands Tidningar*. 2013-03-28.
<http://www.helagotland.se/ledare/artikel.aspx?articleid=8454386> (Hämtad 2013-05-02).

Näringsdepartementet. Regional tillväxt, mål och inriktning. 2012.
<http://www.regeringen.se/sb/d/2498/a/91394> (Hämtad 2013-04-23).

Näringsdepartementet. Sammanhållningspolitiken i Sverige. 2011.
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/18/06/13/4b8f181a.pdf> (Hämtad 2013-04-6).

Orrenius, Anders. Sverige upplevs som mest korrupt i Norden. *Riksdag & Departement*. 2013-04-09.
<http://rod.se/sverige-upplevs-som-mest-korrupt-i-norden> (Hämtad 2013-05-25).

Regionfakta. Befolkning kvartalssiffror. 2011
<http://www.regionfakta.com/Gotlands-lan/Befolkning-och-hushall/Befolkning/Befolkning-kvartalssiffror/> (Hämtad den 2013-05-27).

Region Gotland. EU och internationellt arbete. 2013.
<http://www.gotland.se/24543> (Hämtad 2013-04-24).

Region Gotland. EU:s strukturfonder på Gotland. 2013.
<http://www.gotland.se/41336> (Hämtad 2013-04-24).

Region Gotland. Regional utveckling. 2013.
<http://www.gotland.se/regionalutveckling> (Hämtad 2013-04-24).

Region Gotland. Styrkort. 2012.
<http://www.gotland.se/48846> (Hämtad 2013-05-20).

Richard, Marie-Pierre. Lokalt medborgarskap. CEFOS arbetsrapport: 26, 2000.
http://www.science.gu.se/digitalAssets/107/107636_arbrapp26.pdf (Hämtad 2013-05-22).

Runge, Johan. En dekonstruktion av alliansens valfrihet. Masteruppsats, Göteborgs universitet, 2012.

http://gul.gu.se/public/pp/public_courses/course57196/published/1359104857516/resourceId/22137115/content/Johan%20Rung.pdf (Hämtad 2013-05-23).

SOU 2012:30. Kommittén för förstärkning av den kommunala demokratins funktionssätt. *Vital kommunal demokrati: betänkande*. Stockholm: Elanders Sverige AB, 2012.

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/19/24/11/8c9db5a4.pdf> (Hämtad 2013-05-25).

SCB. *Statistisk årsbok för Sverige 2001*. 87. uppl. Stockholm: Elanders Gotab AB, 2000.

http://www.scb.se/Grupp/Hitta_statistik/Historisk_statistik/_Dokument/Statistisk%20årsbok%201914-2001/Scb2001.pdf (Hämtad 2013-05-15).

SCB. *Statistisk årsbok 2013*. Örebro: SCB Tryck, 2012.

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_05_A01BR1301.pdf (Hämtad 2013-05-15).

Statsrådsberedningen. Europa 2020-strategin. 2013.

<http://www.regeringen.se/sb/d/2504> (Hämtad 2013-04-23).

Svanlund, Daniel. EU och demokratiskt underskott – en experimentell studie om svenskar och stakeholdermodellen. kandidatuppsats. Göteborgs universitet, 2011.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29513/1/gupea_2077_29513_1.pdf (Hämtad 2013-05-23).

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Vad är kommunalt självstyre? 2013.

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/darfor_ar_sjalvstyrelse_bra/vad_ar_kommunal_sjalvstyrelse (Hämtad den 2013-05-27).

Szyborska, Wislawa. *Dikter 1945–2002*. Stockholm: Ordfront, 2003.

Tillväxtverket. EU-program. 2013.

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram.4.418280eb12db85acaec80005362.html> (Hämtad 2013-04-24).

Tillväxtverket. EU:s regionala utvecklingspolitik. 2013.

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/omeuprogram/eusregionalausvecklingspolitik.4.21099e4211fdb8c87b800016741.html> (Hämtad 2013-04-23).

Tillväxtverket. De regionala strukturfondsprogrammen. 2013.

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/omeuprogram/deregionalastrukturprogrammen.4.21099e4211fdb8c87b800017248.html> (Hämtad 2013-04-25).

Tillväxtverket. Småland och Öarna. 2013.
<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/programomraden/smalandochoarna.4.2951bcb412700b68b8680006490.html> (Hämtad 2013-04-25).

Trafikverket. Förslag till trafikupplägg för Gotlandstrafiken från 2017. 2012.
<http://www.trafikverket.se/Foretag/Planera-och-utreda/Utredning-av-langvaga-kollektivtrafik/Utredningar-om-trafikavtal/Farjetrafik-mellan-Gotland-och-fastlandet-fran-2017/Forslag-till-trafikupplagg-for-Gotlandstrafiken-fran-2017/> (Hämtad 2013-04-25).

Trompiz, Guz. French farmers take to the streets, protest EU environment rules. *Global post*. 2013-01-16.
<http://www.globalpost.com/dispatch/news/thomson-reuters/130116/farmers-blast-environment-rules-french-street-protests> (Hämtad 2013-04-15).

Utarmning. Nationalencyklopedin. 2013.
<http://www.ne.se/utarmning> (Hämtad 2013-04-23).

Utrikesdepartementet. EU:s utvidgning. 2013.
<http://www.regeringen.se/sb/d/6787> (Hämtad 2013-04-23).

Vandermause, Roxanne K. och Fleming, Susan E. Philosophical Hermeneutic Interviewing. *International Journal of Qualitative Methods* 10 no. 4 (2011): 367-377.

Vägpris.nu. Nyheter. 2013.
<http://www.vagpris.nu/object.php?id=218> (Hämtad 2013-04-26).

Vägpris.nu. Stödjer vägpriskravet, Gotland. 2013. <http://www.vagpris.nu/support.php> (Hämtad 2013-04-25).

Åström, Andreas. SVT blandar äpplen och päron i rapportering om skatteutjämning. *SVT.se*. 2013-05-20.
<http://debatt.svt.se/2013/05/20/> (Hämtad 2013-05-23).

Östnytt. Gotlandsupproret protesterar i Stockholm. *SVT.se*. 2013-09-17.
<http://www.svt.se/nyheter/regionalt/ostnytt/gotlandsupproret-protesterar-i-stockholm> (Hämtad 2013-04-09).

9. Bilagor

Intervjuperson	datum	varaktighet
Ingrid Thunegard	2013-05-02	01:21:41
Gösta Hult	2013-05-03	00:57:43
Gunnar Bendelin	2013-05-06	00:57:16
Lisa Blochmann	2013-05-10	00:44:24

9.1 Intervjuguide

*Presentation av mig och min uppsats + etiska förhållningsregler (respondentens rätt till anonymitet, samtycke, möjlighet att dra tillbaka sitt samtycke och resultatets användning/tillämpningsområde).

Frågor och följdfrågor

- Be respondenten kort presentera sig själv.
- Vad är bakgrunden till att du valde att engagera dig i Landsbygdsupproret?
 - Gotlands utveckling/utarmning?
 - Hur märker du av detta i din vardag? Hur påverkar detta dig?
 - Finns det andra exempel på det på Gotland?
- Vad vill du/ni i Landsbygdsupproret åstadkomma?
 - Hur? Varför?
 - Vad har du för roll i Landsbygdsupproret?
 - Engagerar du dig på andra sätt?
- Hur ser du på Gotlands utveckling i allmänhet?
- Vad ser du för möjligheter för den gotländska utvecklingen?
- Vem, anser du, är det som påverkar utvecklingen på Gotland?
 - Hur?
 - Vad har du för åsikter och känslor rörande regionalpolitiken på Gotland?
 - Rörande politiker/tjänstemän?
- Vad tycker du borde göras (och av vem)?
- Känner du att du är insatt i Sveriges och EU:s regionalpolitik?
- Vilket roll anser du att EU har för Gotlands utveckling?
- Vad vill du se för ett Gotland i framtiden?

9.2 Intervju med Ingrid Thunegard

J: Så.. Du får gärna berätta lite varför du gick med i Landsbygdsupproret.

I: Jo, det var så att jag åkte till Frankrike för några år sedan. Och då upptäckte jag att i Frankrike hade man något slags.. [viskande] ah, vad kallas det då.. Om du hade ett litet hotell eller gästhus eller på en gård, fyra rum som du hyrde ut så fick du en skattebefrielse på.. jag tror det var 28 000 euro, om jag nu hittar på det vet jag inte men det finns, det står skr...det kan jag plocka fram så småningom. Och vitsen var då att man skulle servera landets, eller gårdens, eller traktens mat och vin. Det ingick så att säga för att man skulle få dom där pengarna. [Harkling] Och sen så fanns det.. alltså det fanns två varianter. En var för, att man sov och det andra var för det här med mat och annat. Och.. då funderade jag på varför, varför, varför man kan göra det i Frankrike för det visade sig att det var ju en EU-regel naturligtvis. Och då, då upptäckte jag det att man inte inför samma saker även om man tar beslut inom kommissionen. Så inför man inte saker i alla fall i respektive länder. Och varför gör man inte det då? Ja, det kan jag inte svara på men samtidigt så gick Erlandsson ut och pratade om att man som lant.. om svensk mat, du vet och dessutom så... skulle då landsbygden utvecklas. Men om man inte får någon hjälp och stöd på det sättet som man i Frankrike, hur skulle man kunna göra det då? Och det som är alldeles hopplöst här, som Sverige gör då, det är hur mycket miljö och hälsa håller på med sina regler. Dem är ju långt strängare än något annat land i Europa. Varför håller vi på så? Och det samma gäller ju jordbruksregler [harkling]. Grannarna här borta då [pekar med händerna], de, det gick, plötsligt skulle då det huggas ned träd för att landskapet skulle se ut på ett visst sätt, oavsett hur landskapen såg ut i de olika länderna så skulle man göra samma saker. O då går ju länsstyrelsen med på, eller Sverige går med på att göra de här sakerna. O då visade det sig där borta vid Hägvide då att det kom ut en man från länsstyrelsen, och räknade träd. Då upptäckte kvinnan på gården att det stod en man nere på myren också. Då åkte dom dit och undrade varför han var i myren. Då stod han och så kollade att den som räknade träd räknade rätt [slår ner händerna på låren]. Vad är det vi håller på med?

J: Sysselsättning...? [skratt]

I: [Suckar] ..finns det ingen anledning att göra uppror mot det?!

J: Mm

I: Och det är så, jag började skriva om alla dom här sakerna då och likadant, det var en man nere i Fide som högg ner sina träd när de ville ta ifrån honom jorden då. O, o jag har skrivit om sådant där för att uppmuntra för att det har ju med att göra att man inte för en dialog med människor. Och att man inte bryr sig om utan man bara utgår ifrån.. Ehm, vad ska jag säga om tjänstemännen då... För mig är det ett slags. [Djup suck] Alltså tjäns-

temännen dom är ju låsta i någonting där dom tror att dom gynnar istället för att dom bromsar. Och det har vi ju tagit upp väldigt mycket i landsbygdsupproret.

J: Mm.

I: Så att, eh dom här, det är några exempel varför jag har tyckt viktigt att poängtera då. Och sen har jag tyckt att det har varit lika viktigt att poängtera sådana saker som hyrläkare då. Varför ska vi ha hyrläkare? Varför kan vi inte göra som i Australien, där kommer då folk ifrån Kina, Kambodja, Thailand, Indien och är läkare ute på landsbygden. Om de är det i åtta år då får de sen medborgarskap och då jobbar de jättefint för att visa på att de är duktiga läkare för att kunna ta sig in till de stora städerna och dom större institutionerna. Varför inför vi inte sådant? Eller..

J: Att vi skulle ta in ifrån länderna runt om då?

I: Ja, det finns ju människor som kommer hit. Man behöver inte ta in från länderna runt om utan det finns ju redan människor som redan kommer hit, hur får de legitimation i så fall då? Om de redan har en utbildning. Eller som jag också har föreslagit då, barfota.. barfotabarnmorskor höll jag på att säga, men att, att sjuksköterskor och barnmorskor kan utbilda sig vidare till att ta hand om vissa saker som en läkare absolut inte måste sitta och göra.

J: Mm. Större ansvarsområde?

I: Jo, definitivt. Alltså man kan ju ha påbyggnadsutbildningar för dom som redan är specialistsjuksköterskor eller barnmorskor eller vad som, jag vet inte.

J: Mm.

I: Men, men det.. kan vi ta hit folk från Moçambique och vad det är för någonstans och på på pengar, som, på Sida-pengar som då ska utbilda sig till barfotadoktorer här med hjälp av Staffan, som har någon kursgård här uppe. Då kan vi ju lika väl göra samma saker själva. Det är alltså...

J: Okej, det är något som redan pågår alltså?

I: Jo, det har pågått i många år. Han är professor i gynekologi, han heter Staffan någonting. Jag har glömt bort vad han heter i efternamn, han är en gammal studentkamrat.

J: Ah, okej.

I: Så, så det står med jämna mellanrum, varje år står en artikel när det är nya som är här så det är därför som man vet det [skratt].

J: Okej, aah.. Intressant. Men var du med i Landsbygdsupproret från starten, så att säga?

I: Jo jag var med från, från.. från det att vi demonstrerade i Visby.

J: Ja, det var Gunnar som drog igång det eller?

I: Jo, det var, man kan säga att det var nedläggningen av skolorna som gjorde att det drogs igång.

J: Okej.

I: Med hjälp.. Gunnar utses alltid som den enda så att säga men det var ju flera stycken som kände att man måste göra någonting.

J: Mm.

I: Och vilka exakt, det kan jag inte säga idag men det var ju sådana där som träffs naturligtvis.

J: Mm.

I: Och då.. Jag minns att jag ringde och frågade om de behövde någon som, som skrev sen åkte jag dit på ett möte och sen kom ju dom här, ja de här, vad heter det.. demonstration. Jag stod här och så gjorde bössor så att vi skulle få in pengar till exempel. Man gjorde olika saker för att hjälpas åt då. Jag gick aldrig i tåget för jag hade haft diskbrock innan och upptäckte att jag inte kunde gå i den marschtakt som dom hade [skratt] och var tvungen att vika av efter 200 meter och ta bilen till slutstationen [skratt].

J: Du försökte [skratt].

I: [Skratt] Och sen då planerade, då hade Gunnar den här idén att vi måste göra samma med motsvarigheten till sommar, till landshövdingens sommarfest.

J: Mm.

I: Och det var då man, så jag var med på alla möten då som man bestämde då att vi skulle bjuda in, försöka att skaffa fram pengar och bjuda in då till en helg där vi då skulle ta fram vad var det som var nödvändigt att göra på landsbygden.

J: Mm.

I: Och då träffades vi då i Tofta, över en dag. Och då var det, då var Ulltuna inblandade för några.. studenter skulle sen komma och så göra sina arbeten på det där då. Men då uppstod ett antal grupper utifrån dom 40-50 pers som var där då och man gjorde så att

man bjöd in alla socknar, ett par representanter från alla socknar och i slutändan så blev det 40-50 personer, jag kommer inte ihåg.

J: Okej.

I: Och så blev det olika grupper då, en åldringsgrupp och en bygg-grupp och en service-grupp och en mediagrupp åhee...[Suck] vad var det mer då?

J: Skolgrupp?

I: Skolgrupp naturligtvis, skolgrupp var den viktigaste. Dom var dom flesta som var med i den. Naturligtvis.

J: Är du med i någon av dom grupperna också?

I: Jag var med i bygg-gruppen som aldrig har haft några möten för det, för sen blev det ju så att sen möttes vi och så efter, efter ett tag sa jag ju då att vi måste ju göra något på politikerveckan. Vi måste ju utnyttja politikerveckan. Och då, det är ju sådant bekymmer med politikerveckan att allting kostar. Och då kom jag med förslaget då att man skulle ha skottkärror. Om vi hade skottkärror, då var vi flyttbara, då kunde man inte begära att vi skulle betala för en plats. Och då kunde vi stå med skottkärror i olika hörn och eventuellt ha broschyrer i det och morötter och sådär.

J: Mm.

I: Och det var, var alla med på och sen plötsligt så kom det in.. vilken samband var det... Nej, sen.. du det rinner så mycket vatten under bron.. I vilket fall som helst så var det någon som plötsligt hörde av sig i maj till Gunnar och sa att vi måste ha en demonstration.

J: Så det här var 2011 då?

I: Nej, 2012.

J: Okej, det är 2012 så det är efter den första demonstrationen.

I: Jo, så under våren fortsatte vi med eh.. Nej det var så här att jag, när dom pratade om landshövdingens fest så sa jag då att, att vi naturligtvis måste skicka ut till alla dom som var på festen året innan, att dom kan skicka in lite pengar till oss så att vi har lite pengar att jobba för eftersom dom säger att dom ska arbeta för Gotland.

J: Mm.

I: Och det tyckte alla var en bra idé och då ringde jag till länsstyrelsen och bad om att få en adresslista och då vägrade hon att lämna ut adresslistor, vilket dom egentligen inte kan göra men jag kunde naturligtvis begärt ut det med offentlighetsprincipen. Men jag fick namnet, men inte deras adress och så satt jag i tre dagar och letade upp via Eniro och framförallt hustrurna till männen, på så sätt kan man hitta adresser hem. Jag ville inte skicka till deras jobb utan hem.

J: Mm.

I: Och den som då fick var Schlingmann, han som idag har avgått, han fick. Och det tänkte han på för han satt då i, som ordförande för Framtidskommissionen. Och, ville då komma ner med två representanter för kommissionen och träffa oss i Östergarn.

J: Okej!

I: Och det skedde i mars månad. Och det var naturligtvis, då ville alla vara med på båten va? [skratt] Då handlar det inte om jobb, det handlar bara om närvaro! [skratt] Och då sa, den enda frågan då som jag ansåg att vi missade, och det hade att göra med att vi faktiskt inte förstod då att oljepriserna var på väg upp. För han frågade "hur ser ni på oljepriser?" och då började alla att prata om att köra till stan ungefär. Ingen tänkte på det här med färjan. Vi hade inga konkreta svar på det och det sa jag efter att det här, det missade vi. Det förstod då inte dom andra. Och så kopplade inte det till.. Och så kom ju det här med färjan upp då, i maj måste det ha varit, och sa "vi måste göra en demonstration omkring färjepriserna".

J: Mm.

I: Vi skulle ju bara demonstrera kring Landsbygdsupproret på politikerveckan, så var tanken. Men då skulle dom.. Och då var det en man som heter Agne Larsson i Hemse som ringde till Gunnar och sa "vi måste demonstrera". Och då satt Gunnar ut en annons i början på maj om, om man ville vara med och så jobba kring färjefrågan. Och då fanns det inget som hette Gotlandsupproret än, utan det var ännu Landsbygdsupproret. Det kom inte mer än 15 personer men några fler än bland annat Ted Ljungqvist som jag anser har annekterat hela jävla Landsbygds- och Gotlandsupproret [skratt], verkligen [skratt]. Och så var det ett annat par också som dök upp och så. Så att vi var några fler, plus Margareta Garpe då som satt för fastlänningarna, för hon då bor året runt och..

J: Mm, okej.

I: ..vill då se sig som vinter-fastlänning då. Vem var det nu igen det var mer, jag kommer inte ihåg. Och då så sa vi igen då, vi måste göra något vid politikerveckan. Och då ändrade dom det här med mina skottkärror till att man skulle ha resväskor där det stod på då, olika saker som man skulle rulla omkring med där inne.

J: Mm.

I: Eeh, och det var, och så skulle man ha en demonstration då. Men så, och det här är var kvinnor och män skiljer sig åt. För det vi tycker är kul, med lite konstnärligt och sådär. Det tar aldrig gubbarna fasta på. Aldrig! Inte en enda gång att det går igenom, [slår ner händerna på låren] utan det ska vara traktorer, det ska vara stort, det ska vara vagnar, det ska vara allt! [slår ner händerna på låren].

J: Det ska synas.

I: Jo, synas. Och det är bara traktorer som syns, på något sätt [slår ner händerna på låren]. [Harkling] Och då blev det så, en demonstration och det var mycket omkring detta, och det var då.. Men i vilket fall som helst och det var, man hade ingen hjälp av staden. Här är, här kan man verkligen se. Vi hade ingen hjälp av staden, fast dom hela tiden har samtalat om att land och stad fick inte ha några motsättningar.

J: Vad menar du när du säger staden?

I: Inga folk ifrån staden!

J: Okej.

I: Inga folk! Det spelade, då skickade vi ut alla namnlistor igen som, på dom som hade varit med tidigare då i det första uppropet på det här seminariet. Ingen, ingen.

J: Nej..

I: Kan man konstatera. Istället så, så.. så det som skedde bredvid så att säga var att många startade utvecklingsbolag utifrån det som hade diskuterats på seminariet, nämligen närorter, Västerbottens landsbygdsutveckling.. utvecklingsbolagens.. för jag hade precis samma jul suttit och ringt runt till varenda stor farbror och tant i Slite för att försöka få igång dom till att köpa Geabs lokaler för att göra ett designcentrum där. Jag var mer intresserad av kultur då så att säga.

J: Mm.

I: Och det kom igång det utvecklingsbolaget i januari bredvid. Och då hoppade jag av det och så fick andra ta över det då. Då vart det så här, det vart såhär helt enkelt [gestikulerar med händerna, skrattar]. Ja, det har blivit det som, jag skrev väldigt mycket om att man skulle ha ett stencentrum i Slite. Varför, det kom självklart för mig. Det försökte jag få igång på slutet på 90-talet. Och då stopp- det var Jan Larsson som nu sitter med ett utvecklingsbolag i Burgsvik, eller då där ute i Sundre. Han var då kanslichef vid kommunen. Han stoppade ju bara det i sin låda och sa "det där ska vi göra hos oss".

J: Vad innebär utvecklingsbolag?

I: Ja, det kan vara bra för dig att veta. Utvecklingsbolag det är alltså att en ort som Östergarn.. Vamlingo, Slite, Fårö nu. Nu kommer Hemse.. det är väl dom.. Jag vet inte om Klinte.. Går samman och bestämmer sig för att dom ska utveckla sin bygd, och så kan man köpa.. Så måste man göra ett aktiebolag och så köpa aktier. Och så får folket i bygden köpa aktier för att gynna. Och nere på, det första som kom igång det var Vamlingbo och där, du har ju alla dom här Naturum och allting där nere. Men du har också någon som har pengar till att satsa, nämligen..

J: Jonsson.

I: Jonsson. Och du har Jan Larsson som drev det som kunde alla sätt att söka pengar eftersom han hade suttit som kanslichef på kommunen.

J: Okej.

I: För jag sa ögonblickligen när dom började fråga efter pengar till Bergmancentrum, att ni behöver en Jan Larsson. Skrev jag. Plus att jag tyckte att de kunde ta inträde till Ingmar Bergmans grav så hade de fått ihop rasande mycket pengar.

J: Man skulle ju kunna tänka sig att de skulle kunna kontakta Jan Larsson.

I: [Skratt] Jo, men det, jag kontaktade Jan Larsson så att han kom till Slite och fick lära dom hur dom skulle göra. Östergarn är det ju Gunnar som är ordförande i, åtminstone har han varit det, för han arbetar ju för utvecklingsbolaget. Han har ju en tjänst så att säga och det har dom nu en tjänst i Slite också. Så det är ett sätt då och så blir de så upp-tagna av sitt, om man ska se det så så att säga. Så då har dom inte tid med annat.

J: Mm.

I: Utan då blir det det som blir och då blir det kärnor så att säga, i detta. Medan det finns något som heter.. Hela Sverige ska leva heter något annat.. Vad heter..

J: Länsbyggerrådet.

I: Just det. Och dom skulle ha gjort allt det här som Landsbygdsupproret gör. Det säger vi gång på gång, eller Gunnar säger det framförallt gång på gång till ordföranden och representanter som är med i Landsbygdsupproret, att "det här borde ni ha gjort!". Och dom håller nu på med något som heter Närorter.

J: Okej.

I: Och det, det är det här att man ska ha viss service på vissa platser.

J: Mm.

I: Men det räcker ju inte speciellt långt. I alla fall. Men det är alltså, så att parallellt så det pågår saker och ting och så är frågan, var ligger kraften någonstans och var finns utvecklingen och så vidare? Färjeupproret, det tog all kraft av Landsbygdsupproret. Det tog verkligen all kraft.

J: Okej.

I: När vi, vi fick kommunen, eller regionen. Jag säger kommunen men sen får du skriva regionen..

J: Ja, regionen, jag gör ett namnbyte [skratt].

I: Vi fick dom att betala banderoller och flaggor och vimplar som vi hade.

J: Mm, känner ni att ni har stöd av kommunen?

I: Ja, då, alltså, det var snarare så att.. Det som är viktigt i det här nu, det är att VI gick in och ställde krav, som kommunen aldrig har varit vana vid. Och dom insåg, efter en tid, inte på en gång, att de måste samarbeta med oss. Det är det intressanta i det här Landsbygdsupproret. Så det är liksom inte så att vi har stöd, utan dom fick stöd av oss, framförallt i färjeförhandlingarna. Och det är viktigt för när de kom ner från Trafikverket för första gången och presenterade saker och ting så åkte dom hem med svansen mellan benen, det lovar jag dig. Tack vare den enorma sammanhållningen som var mellan alla.

J: Okej, mm.

I: Och det här, för normalt sett är det så att man ska be om att få stöd uppifrån, men här var det så att, och det är det som landsbygdsutvecklingen bygger på, det är att man måste gå in och få tjänstemän och politiker att förstå att det måste vara såhär, alltså en ge och ta. Och i det måste staden också finnas. För staden är sig själv nog, att få staden att inse, stadsbefolkningen, att de måste, om dom vill ha det skönt då åker dom ut på landet. Vill dom att landet ska leva då måste dom faktiskt ta hand om landsbygden också. Idag så placerar man allt fortfarande i Visby, istället för att sprida det. Det är ju så nära mellan allting så om man vill så skulle man kunna ha saker och ting på olika ställen men det är alltid så- varför ska vi ha ett mejeri i Visby? Det kan man ju fråga sig, varför ska det ligga där? Men, men så det är viktigt, det tycker jag är det viktigaste så att säga, att vi har fått dom här olika, och mig veterligen har de haft olika sådana här kurser för tjänstemän om hur man bemöter kunden. För det är något som är nödvändigt i en utveckling. Att man måste veta vem det är man serverar och varför och hur man står till buds i detta. Och tar hand om. Och om det är någon som inte kan ta hand om saker och ting så är det samhällsbyggnadsnämnden.

J: Okej.

I: Och om det är något som måste bli annorlunda så är det byggfrågor.

J: Ja, jag ser att du har skrivit mycket om strandskyddet?

I: Jo, om hur strandskyddet bromsar och så har du ingen aning om korruption inåt. Det finns alltid korruption och vänskapsförhållanden inåt. En del får, andra får inte. Och är det något som har blivit så tydligt, för vi har hållit på här nu i fem år och försökt att få tomter för att vi skulle göra ett turistföretag för funktionsnedsättning. Det första som bromsar en, det är då naturligtvis en granne här som har fått köpt en tomt av oss.

J: Okej.

I: Det räcker för att du inte ska kunna.. dom bara är här några veckor om sommaren. Du kommer ingenstans tack vare det. Men å andra sidan så har du ingen hjälp heller av kommunen till att utveckla sådana här saker. De säger att de ska hjälpa till men det gör dom inte i grunden. Och är det något om du ska gå till, vidare till EU och så vidare är det allt det här med vatten och miljö och så vidare. Dom är så vansinnigt olika från land till land. Liksom strandskydd. Varför ska man.. och det är ju det här hur tjänstemän hårdrar. Det.. Ja, jag blir så trött på det bara jag tänker på det. Och det här med vindkraften, det går fram så vansinnigt fort. Vi har haft ett vindkraftsområde här borta nu då som vi har överklagat. Därför att dom plötsligt har lagt en linje av skyddszon inne på våra marker. Det får dom inte lov till. Men ingen har på tre år kunnat förklara var den går någonstans. Nu har vi fått veta.

J: Mm.

I: Och sådana där saker. Sådana småsaker kan det tyckas, men som är stort för enskilda människor.

J: Som påverkar mycket?

I: Oerhört mycket. Och dom har tagit, lugnt kan jag säga, dom har tagit fem år av våra liv och ett människoliv är inte långt. Nu är det för sent. Det jag kunde ha gjort så att säga när jag blev pensionär, det är det slut med nu.

J: Mm.

I: Jag ser ingen möjlighet att man kan dra igång det nu. Och dom påstår att dom ska.. Det sista dom har gjort nu där inne, det var att dom utsåg någon på näringslivsenheten som skulle se till att hjälpa till i byggfrågor.

J: Det är inte hjälp utan det är..?

I: Nej.. Byggnadsnämndens ordförande satt här, vad blir det då.. 2011, i februari. Tittade på våra planer och tyckte att det var fantastiskt. Hade ingen aning om var vindkraftens områden gick någonstans.

J: Okej.

I: När vi ett år senare får veta det, då blir han bara förvånad och sedan plötsligt så bromsar han istället för att hjälpa till så bromsar han.

J: Mm, du känner inte att dom är självkritiska när det kommer till regler och sådant, utan när det står så, så är det så?

I: Nej, nej, nej.. Och det finns så mycket.. Du använder ordet självkritik, vad ska jag säga..

J: Reflekterande kanske.

I: Nej nej, men det är riktigt, dom reflekterar inte och framförallt kan dom inte backa utan dom är så rigida i sina sätt att vara. Istället för att säga "nej här måste vi göra någonting" - det är ju två näringar som slår emot varandra [demonstrera med händerna] apropå landsbygdsutveckling. Hur gynnar vi bägge näringarna? kan vi liksom dra om områdena? Och ta ett andra beslut. För när Lars Thomsson gick fram med vindkraftsområden, då hann ingen med och de kartor dom skickade ut. Visst dom har skickat ut kartor men det gick inte att se. Jag tittade på det och trodde att det var okej.

J: Vem är det som har satt reglerna, vem är det som bestämmer?

I: När det gäller strandskyddsregler så bestäms det ju här. Det är länsstyrelsen. Det kommer uppifrån förslag på vad man ska göra. Och sen gör ju länen då, andra län har ju andra.. Jag var ju då i Skåne, där ute utanför Höganäs på den där udden där ute. Det är en restaurang som har byggt stora anläggningar precis på klipporna ovanför havet. Hur kan man göra det undrar jag? Här kan man inte göra någonting utan att alla bråkar med alla.

J: Så dina känslor när det kommer till regionen är?

I: Ja, jag alltså skulle vilja säga så här: varför använder Sverige inte sin möjlighet till att protestera emot en massor av regler som har med miljö och hälsa och bygg och annat att göra. Vi accepterar allt snällt och det ligger.. vi har ju fått sådant här EU-bidrag på markerna. Nu visar det sig att vi har fått för mycket. Någon har varit ute och mätt. Nu har vi sedan tre år tillbaka legat och betalat tillbaka. Och då, min dotter som då jobbar inom Sida-baltikum säger att andra länder blir förbannade på EU-kommissionen och så säger

att det är ni som inte har läst rätt. Och så betalar dom ingenting tillbaka. Men Sverige är så där [klickar fyra gånger med tungan].

J: Följer vad EU säger, punkt och pricka?

I: Ja, inte bara följer, dom övertolkar skulle jag vilja säga.

J: Okej.

I: Jag uppfattar det. Du kan ta det här med trädet som exempel, är det inte övertolkning så vet inte jag vad som är övertolkning. Och varför är det så himla viktigt att på varje öre, istället för att tänka efter- behöver det vara så här?

J: Hur mycket vikt ger du Sverige, Region Gotland och EU, när det kommer till utvecklingen på Gotland? Vem är det som påverkar mest?

I: Jag kan inte svara på det. [Eftertänksam] Jag kan inte svara på det. Det går inte att svara på. [Eftertänksam] Det finns inte en suck att svara på det, eftersom alla är involverade i varandra.

J: Ja, det är ju en djungel.

I: Ja, nej det går inte att svara på. Det har ju att göra med vilka människor som sitter var och vilken kulturellt beteende man har. Jag menar, ta Italien. Dom gör ju vad fan dom vill. Och varför gör vi inte det, ja man måste ju se det så också. Eller hur? Och hur kan, jag menar, hur kan Danmark fortsätta med sin grisproduktion på det sättet medan här klarar man inte av att sälja det eftersom man ska följa vissa regler och då måste det kosta mer och då är det ingen som köper det fast det heter att det är bättre kött och så vidare. Och så äter vi hellre åsnekött och hästkött och alltihop det där. Och det går ju inte, det är så.. [Suck] Nej.. Jag kan bara lugnt säga att när det gäller byggfrågor då är det ju regionen dom som bestämmer. Men sen, vi har ju överklagat och fått rätt i Länsstyrelsen, då överklagar ju kommunen vårt. Dom kan inte ens ge oss rätt i sådana fall, när Länsstyrelsen gav oss rätt på alla punkter. Så går de ändå och överklagar fast att dom själva gjort felet va. Då blir man ju undrande. Då frågar alla, "vad är det egentligen Ingrid"? Då tror dom att det är för att jag skriver.

J: Okej.

I: Det räcker, den typen av korruption finns va. Vi kallar det inte för korruption för vi tror alltid att det ska vara pengar eller utbyte av varor. Men det är ju ett sätt att bromsa människor också i det här, "jag ska ta mig fan honom/henne och så vidare". I den här.. vi är för nära varandra. Jag har alltid önskat att vi skulle ha våra bygglov i Stockholm.

J: Okej.

I: Till okända. Sen vet jag inte om det skulle hjälpa men det är en önskan som jag har haft allt eftersom man sett hur dom behandlar saker, för det handlar ju inte bara om oss utan man kan se hur dom behandlar olika.

J: Man skulle ju kunna tro att det skulle ha varit bättre om det är nära, för att man är insatt i hur det ser ut, hur miljön är?

I: Nej, du ska veta att den absolut viktigaste politiska tjänsten är- vilken? Vad tror du?

J: Ja, man skulle väl vilja säga, vad heter han, Åke...

I: Jo, men det är det inte så du. Vilken tjänst strävar alla efter omgående när ett nytt politiskt parti tar makten?

J: Ehm, nej jag vet inte.

I: Ja, det är viktigt vid landsbygdsutveckling. Det är ordförande i bygg..

J: Byggnadsnämnden då.

I: Jo.

J: Okej.

I: Du ska veta att under 70- och 80-talen så satt nästan bara byggherrar i byggnadsnämnden. Det är ju korruption om något egentligen. Idag är det inte riktigt så men man kan se dom som sitter i byggnadsnämnden, vilken makt dom vill ha så att säga.

J: Mm.

I: Men därför..

J: Men vad får dom ut av att ha den makten?

I: Ja dom får bestämma, ja det tycker jag [skratt] att det kan du fråga om hos dom [skratt].

J: Till dom, ah. Men jag antar att du har spekulationer?

I: [Skratt] Nej, men du har ju makt över allting och dessutom kan du få pengar i fickan om det är så. Det är ju så i andra kommuner, om du tar Göteborg. De får ju pengar i fickan. Eller dom får lite tegel på gården eller lite isolering och hjälp och så där. Det är överallt finns det. Den som tog upp det här nu, det var Anders Knape som en gång var i.. han

sitter nog i kommun, vad heter det, kommunförbundet. Han var i Karlstad som råd, kommunalråd. Jag lyssnade på den debatt som var kring korruptionsutredningen som kom för tre veckor sedan. Han beskrev då vad han sa vad korruption var. Han sa "vad jag möter ständigt är alla dom här bilarna som kommer vid fyra tiden på eftermiddagen med massa isolering och bräder och annat, bak på sina".. Vad kommer det ifrån, sa han. Han var helt inställd på att det här, hur vi plockar saker inom våra företag, att det är den korruption som finns idag eller den här maktutövningen man har att man kan se till att man får det man vill. Om du tar dom här tomtarna som är nere i Eksta som har blivit den där fantastiska restaurangen, mitt emot Karlsö. På, där man en gång hade dans.. vad heter det.. Ja, det ligger i alla fall precis på klippa ovanför fiskeläget med utsikt över Karlsöarna. När dom hade byggt det så frågade dom, "hur kunde ni få bygglov?" för det var för fyra år sedan. Det var en kvinna som var politiker som hade skaffat sig det där bygglovets men inte haft råd att bygga som dom hade köpt det av. Så det fanns färdigt när de köpte det.

J: Okej.

I: Då kan man ju fråga sig, hur fick hon det?

J: Mm.

I: Det har jag inte undersökt, men jag kan bara konstatera att så går det till. Japp, så jag kan inte.. den där ursprungsfrågan som du ställde vem som gör, det har lika mycket att göra med som sagt var, vem som sitter var, vilka kulturer vi har och så vidare. För..

J: Hur ser du på EU, vad har du för känslor gällande det?

I: Åh [skratt], jag orkar inte längre ge ... längre [Skratt]. Jag kommer ihåg, jag var i Holland tillsammans med några av mina journalistikstuderande ifrån Kalmar där vi möttes, från olika länder. Och då var bland annat Tjeckien med för första gången. När dom hade kommit in i EU, Tjeckoslovakien hette dom då. Och vi pratade etik. Ingick då bland annat i det här seminariet som jag deltog med dom här studenterna då. Dom förstod ju inte alls vad vi pratade om [Skratt] när vi pratade om etik, dom kunde inte fatta någonting! "det är väl bara att göra" sa dom bara. "Varför ska ni hålla på sådär" [skratt].

J: Omständiga svenskar.

I: Nej, men det är ju precis så att jag tänkt... var och en gör vad dom kan för att komma emellan alla lagar. Så skulle jag vilja säga för att klara ut saker och ting. Det är stort, tungruckt, kostar en jädra massor pengar. Dessutom så sitter dom som styr och ställer på vanvettiga löner och underhåll och så vidare. Det är helt, helt barockt. Och jordbrukspolitikerna är fullkomligt vanvettiga, eftersom då dom starkaste länderna vinner på den. Alltså så som Frankrike och Tyskland. Tyskland hade ju sådan där jordbrukspolitik bara för att dom satt med sin halva Tyskland från början och det gjorde ju att dom hade så små gårdar där runt omkring gränsen och hade inte tillgång till någon ny mark på grund av att

det ännu var Östtyskland men dom var ju med i EU. Det är mycket sådant där som påverkar också.

J: Mm. Dom ska ju göra om jordbrukspolitiken nu 2013.

I: Jo, men det blir ju inte så. Dom, dom har ju försökt bromsa både Frankrike och.. framförallt Frankrike bromsar ju. Det var ju det som landsbygdsupproret sa, att dom skulle köra upp med saker och ting och lassa utanför riksdagen. Det blev ju nu inte så.

J: [Fniss]

I: Det hade jag tyckt hade varit snyggare om dom på slutet där hade åkt upp med en enda häst och så läst upp någonting framför kungahuset. Det hade fått mer, mer media än något annat.

J: Mm.

I: Nej, jag, alltså det här med.. Du ser hur allting faller samman nu därför att kulturen i Grekland, kulturen i Spanien, kulturen i Portugal, kulturen i Italien. Det är ju så sanslöst olika. Hela tiden, när jag har jobbat som journalist, har blivit så tydligt, det är att gränsen går emellan det lutherska och det katolska. Så ser jag det.

J: Okej.

I: I den värld där det är katolskt, där är det mycket mer, skiter man i hur saker och ting sköts.

J: Dom får syndernas förlåtelse?

I: Jaa, uppenbarligen. Uppenbarligen. Om du tittar efter på vilka länder det är som liksom förhåller sig till vissa saker så har du ju Norge, Sverige, Danmark, Nordtyskland, något England och så.

J: Kan du se samma skillnader i Sverige?

I: Hur då menar du?

J: Kulturella skillnader, bara när det kommer till människor, Gotland vs Skåne, eller Norrland eller Västkusten? Du tog ett exempel att du var på västkusten i Skåne och att dom fick bygga där till exempelvis. Har det något med kulturella skillnader att göra eller har det med personer att göra? Och att vi svenskar är så pass lika varandra ändå, så att det inte är någon stor skillnad?

I: Alltså Skåne har ju alltid varit närmare kontinenten och väldigt mycket längre ifrån Stockholm, fast det fattar inte stockholmarna. Stockholmare är ju så in.. Jag tycker ju dom är glesbygdstänkande i sitt sätt att vara. Det är Stockholm och finns ingenting annat. Inskränkta på sitt sätt va. Medan Skåne som är nära kontinenten, dom har alltid riktat sig mot Danmark eller söderut och det är ju den utvecklingen som är nu också. Dom har en helt annan industri, och fortfarande stora industrier kvar till skillnad från våra andra landsändar. Dom har säkert mer.. Danskarna har ju en helt annan upproriskhet till exempel. Jag vet inte vad som finns kvar av det i skåningar eftersom dom har tillhört varandra så länge. Jag har alltid upplevt danskar som upproriska. Oavsett om man, ja nu är dom upproriska på det sättet att dom inte vill ha in några utlänningar men..

J: Mmm.

Ja, det kan man se som inskränkt då. Men dom är, det kan man se på deras skolsystem bland annat. Dom har ju varit helt anarkistiska. Men nu tittar vi ju hela tiden på Finland. Ja, alltid kommer det exempel på Finland, finnarna gör si och finnarna gör så. Finnarna har nu en, det hörde jag i morse om, vi har astmabarn, det är ingen som tar konsekvenserna att vi får mer astma på barn på grund av miljön. Det har finnarna gjort för femton år sedan. Och fått ordning på saker och ting. Liksom skolan.

J: Mm, vad tror du det beror på?

I: Vet inte, har jag inte tänkt på, det kan jag inte svara på. Det ska jag inte ens försöka att svara på det. Men däremot kan jag svara på...

J: Okej, nej dom har ju lite mer, politiken är lite mer expertfokuserad där. Att politikerna som är anställda är ju dom som har studerat om det området. Så att det inte är folkvalt på samma sätt, att vem som helst tänker att "nu ska jag bli politiker". Det är vad jag har hört i vart fall.

I: Och så det jag har lärt mig om nordens det är ju att vi har ju så vansinnigt med folkvalda inom respektive kommun och så vidare. Medan Danmark och Norge, dom har bara några få. Till skillnad från oss, vilket gör att man egentligen inte kan göra jämförelser på det sättet då. Därför, det finns ju mycket mindre korruption i både Danmark och i Norge. Men, men å andra sidan är dom få inom respektive kommun och så. Det visste inte jag tidigare. Det har jag lärt mig nu.

J: Okej.

I: Du ligger där, jag såg inte ens att du låg där [pratar till katten].

J: [Skratt] Han ligger väldigt bra [skratt].

I: Smälter in i stolen..

J: Vilka ser du som dom största problemen på landsbygden idag? Du har nämnt strand-skyddet, för byggnation, det stoppar upp utvecklingen, skolor som läggs ner, service i tätorter?

I: [Suck] Alltså jag ser, jag ser ju inte.. Om du frågar min dotter som har bott i Stockholm. Som har flyttat hit för två år sedan. När hon hör dom bråka om bussar, att barn inte kan gå 50 meter till busshållplatsen. Då säger hon "då får dom väl för fan köra dom", säger hon. Hon har ju kört ungar hur långt som helst i Stockholm. Hon tycker att man är bortskämd här va. Och det är som, om man tar nu i Fårösund. Där har jag gått emot andra inom Landsbygdsupproret.

#00:42:50-3# J: Okej.

#00:42:50-3# I: För dom kan inte tänka sig att flytta folkbiblioteket ifrån skolan, och dom har ett skolbibliotek och ett folkbibliotek. Flytta folkbiblioteket till det som skulle kunna utvecklas till vad man som man kallar ett filmkluster där uppe. Som skulle kunna skapa jobb. Samordning av tjänster, kanske fler barn i bygden och så vidare. Utan att slåss till varje pris för att få behålla då folkbiblioteket och skolbiblioteket i skolan. Finns ingen annan stans här på ön, dom är skilda var som helst. Här var det slagsmål om att man ville flytta, jag ville flytta vårt bibliotek i Slite till skolan. Därför att dom fick nya fantastiska lokaler. Nej gud bevars, det skulle ligga kvar där i centrum. Nedslitna lokaler får man gå till medan ungarna fick fantastiska skolbibliotekslokaler [slår ner händerna på låren]. Men det här, alltså det är hela tiden så här, man vet inte varför.. Nu har det ju kommit nya tankegångar om att man kan undervisa barn med hjälp av tv. [Suck] Vad är det viktigaste för landsbygden? För det första är det att det finns en befolkning. Och sen att det, att saker och ting som hela tiden placeras i Visby, placeras också ut, alltså där pratar jag om industrier eller företag och så vidare. Man måste kunna placera någonting utanför Visby. Och vad ligger i det då, då ligger det här kulturella att man kan alla åka till Visby, men ingen kan åka ut ifrån Visby. Man kan inte skjutsa barn UT till Västerhejde, man kan inte skjutsa barn UT till Väskinda. Utan barnen därifrån ska skjutas in till skolorna i stan. Kulturellt är det så att man måste kunna lära sig växla åt båda hållen. Det är jätteviktigt för landsbygden. Man ska inte bara kunna åka ut och plocka blåsippor och åka in igen. Då kan man åka ut. Och man vill hemskt gärna att det ska finnas ett kafé i Östergarn när man har lust att åka ut på söndagen. Sen att det inte går runt året runt det bryr man sig inte ett dugg om. Då är det trist. Men sen då är det, jag skulle vilja säga så här, att alla regler som man har kring byggfrågor, miljöfrågor, vatten, avlopp allting.. är stora bromsar för all form av landsbygdsutveckling. Och att det måste finnas någon slags öppenhet och diskussion kring hur man ska kunna göra. Man inte bara är så låst att det bara får vara så och si och så och si. Ehm, om du tar Sudret till exempel, där hade man redan innan strandskyddet kom, då hade... jag tror det var en bygdegårdsförening eller vad det var.. Eller, man hade iallafall gått samman och gjort en plan om hur dom ansåg att man skulle kunna bygga i vissa sådana här enklaver och ändå bevara naturen. Och det hade man skickat in två år i förväg. Och så hände det ingenting. Och så kommer strand-

skyddet. Och så åker man ut och bestämmer att det ska vara så och så. Då har det kommit nya människor i styrelsen och då följer de länsstyrelsen och inte det här ursprungsförslaget som befolkningarna.. Det räcker liksom för att allting ska gå sönder och samman. Det har hemskt mycket med hur människor finns där, hur man bistår varandra, hur man lyssnar på varandra och en vilja till att det ska hända någonting. Och att inte allting ska vara som det är, bestående. [Suck] Vad är det mer då? Jo och sen att inte sommarvästerna ska kunna komma, som är här fem veckor om året, ska kunna lägga en död hand över året-runt utveckling. För det är vad de gör. De lägger en död hand över året-runt utveckling genom att.. att man ska, jag vet inte hur man ska ta.. det här med överklagande det tar en evig tid, evig tid tar det. Vi befinner oss vid mark- och miljödomstolen, trots att vi har fått positivt ifrån länsstyrelsen på alla punkter så är vi ändå hos mark- och miljödomstolen. Och så vet vi inte vad som händer där. Så.

#00:47:43-1# J: Du syftar på dom som har köpt en tomt av er, och sedan har dom protesterat mot vad ni vill bygga?

#00:47:52-5# I: Dom säger.. alla använder vattnet numera som utgångspunkt. Dålig kvalitet på vatten. Fast vi har bott här nu i 39 år och använt det här vattnet och aldrig.. Vi kolsyrar det och har inget bekymmer med det. Men det finns ju klorid i alla gotländska vatten. Alltså förhöjd klorid, som det heter. Men det är drickbart.

#00:48:17-1# J: Mm.

#00:48:18-7# I: Men det räcker. Den enda frågan är..

#00:48:23-8# J: Så deras vattenkvalité skulle kunna bli påverkad, det är det dom säger?

#00:48:25-0# I: Nej dom säger att den är redan påverkad. Den var påverkad när dom borrade brunn.

#00:48:29-3# J: Okej.

#00:48:29-3# I: Fast dom fick löfte om att inte behöva bygga.. att sälja tillbaka tomten om dom ansåg att det var fel på vattnet. Det vet dom och det har dom skrivit också men det spelar ingen roll, då ska dom ändå.. Och i grunden handlar det om att dom vill vara privat. Dom vill vara själva, får inte komma någon som kör förbi dom. Och där, det är sådant här man glömmer på landsbygden när man börjar stycka av saker att det kommer nya människor som inte bryr sig en sekund om vad som händer landsbygden. Men dom vill gärna ha all service när dom kommer. Då är det lugnt.

#00:49:09-0# J: Mm, känner du att den gotländska befolkningen är engagerad, är och har blivit det genom landsbygdsupproret? Vill många vara med eller är det en liten kärna som driver frågorna?

#00:49:31-7# I: Ja, då kan jag säga så här, eller när det gäller färjorna. Jag vill skilja på Landsbygdsupproret och Gotlandsupproret. För när det gäller, när vi gick till den här demonstrationen. Då var vi en kärntrupp. Vi hade ingen som helst aning när vi stod där vid Oscarsstenen, om någon över huvud taget skulle komma. Det var en fantastisk upplevelse. Vi var där klockan ett och alla andra skulle vara där klockan halv tre och vi visste inte om någon skulle komma! Det är fantastiskt [skratt] och så kom det 7 000 pers.. Vi hade ju inte speciellt mycket till att göra upprop eller någonting men dom kom. Sen kan man säga då att, att färjefrågan, den har verkligen fått folk arrangerade. Så att det har skrivits från alla håll och kanter, insändare på insändare på insändare. För och emot. En del säger då då, att folk inte vågar att åka hit därför att man, det är alltid gotlänningen, så fort man vill ta upp någonting till diskussion. Då svarar alltid gotlänningen, "men ni får inte säga någonting för då vill folk inte komma hit" eller "då blir det inget bra" och så där va. Det är alltid det där att lägga locket på frågor. Det kan vara med också. Man lägger locket på. Har hemskt svårt att våga ta upp saker och ting så att det liksom blir en vettig diskussion.

#00:51:03-6# J: Är det jantelag?

#00:51:03-6# I: Va?

#00:51:04-2# J: Är det jantelag?

#00:51:05-1# I: Nej... jag vill inte kalla det för jantelag, utan det är det här med att.. Man tror alltid att allting ska.. Man kan inte, det är snarare så att man kan inte tro på att det kan hända något, att det kan bli en förbättring. Jag vill inte kalla det för jantelag, det är en slags förvaltning snarare. Som ligger i det här.. Där har du en kultur. Jag har ju växt upp med det här med förvaltning, man skulle ta över gårdar, man skulle förvalta den väl och sen skulle det gå till nästa generation. Det handlade aldrig om utveckling. Äh, för det... Det tycker jag har blivit så tydligt med det här med fö... Förvaltning är att lägga lock på. Det är det.

#00:52:05-4# J: Mm.

#00:52:05-4# I: Det kan man se i, kvinnoarbeten, på broderier. Det var samma så här, det blev aldrig något nytt, det var samma dukar, det var samma stickningar, det var samma s..[kan ej höra vad som sägs], som man gjorde. Och det blev så tydligt när jag kom till Zimbabwe, för där hade missionen skickat ut då, att lära alla kvinnor och män att snida eller sticka eller sy. Som om alla, för att man var svart och man var fattig så skulle man lära sig sticka och sy eller snida. Men där hände det saker i det dom gjorde, till skillnad från här [skratt]. Där fanns det en kreativitet i det dom gjorde.

#00:52:49-9# J: Mm.

#00:52:52-3# I: Så det det är.. Jag tror, glöm jantelagen. Jag tror att det är viktigt att se vad dom kulturella aspekterna gör med människor. Rädsla för förnyelse. "Vad kan det leda till, vad kommer att hända med mig i detta?" "Jag vill inte", och nu "skrämmer bort folk".

#00:53:09-8# J: Då är det ju kanske att man ser inte att det blir förnyelse oavsett om man är med på det eller inte. Förnyelsen är ju en dålig landsbygdsutveckling [skratt], som inte gynnar en.

#00:53:00-1# I: [Skratt] Nej, jag vet inte... Och sen när det gäller landsbygdsupproret.. det var ju från början grupperingar som skulle igång och som då kom att bromsas på grund av det här färjeupproret. Det.. jag säger igen, färjeupproret har tagit udden av det hela. Och det har ju att göra med att folk orkar inte. Och sen.. färjefrågan var viktig men den var inte viktig där, vid skolan, där och så. Vi drog ju igång landsbygdsupproret igen i.. i, vad var det jag var med någonstans.. I februari drog vi igång det här igen, nu i år. Då blev det plöts.. då försökte man gå tillbaka och se på vad för slags.. Vad har vi gjort? Och då framkom det ju så att säga att vi.. Det blev ju färjan som tog all kraft och sen så fick man för sig då att skulle man då fortsätta så skulle man utgå ifrån landsbygdsställen där skolorna var hotade. Så man har gjort en, och det vet ju Gunnar om, men han har jo.. Har du? Vem har du, har du träffat andra mer än mig?

#00:54:34-2# J: Du är den första jag träffar faktiskt. Gunnar träffar jag nästa vecka.

#00:54:41-6# I: Och Gunnar fick bekymmer med sitt huvud.. Jag såg just igår ett mail om att han eventuellt, han har kollat på om han skulle ha cancer eller inte.. Han har haft yrsel.

#00:54:52-6# Mm, han har nämnt det.

#00:54:53-5# Men dom har, dom som du i så fall ska prata med i så fall tycker jag, det är.. dom som har varit ute nu igen. För att det var ju Mats Petersson på Hushållningssällskapet som tog över med hjälp av ett Leader-projekt och.. Jag har aldrig blivit kallad till dom där mötena. Dom hade ett möte i Fårösund, i Stånga, i Kräklingbo, i Klinte, Eskelhem, alltså dom här som var riktigt hotade som man bestämde att man skulle dra samman folk där.

#00:55:28-9# J: Mm.

#00:55:30-3# I: Vad det gällde Kräklingbo så fick jag då via Gunnar besked om då att det som hade varit positivt där framförallt, det var barnen, för barnen tyckte att dom skulle få vara med och lägga.. verksamhet i skolan som var utåtriktad mot samhället.

#00:55:46-9# J: Mm.

#00:55:48-8# I: Och att få bli delaktig på ett annat sätt i samhället än vad dom var i skolan och att man skulle få in lokaler i skolan också, alltså verksamheter i skolan. Typ utvecklingsbolagen då, att det fanns..

#00:55:59-9# J: Samarbete mellan olika..

#00:56:01-6# I: Jo, och att dom också bosatte sig i skolan så att säga, hyrde in sig. Och det skickade han med till Fårösund. Men i Fårösund så.. Så, jag vet inte, hon tog då, Lisa Blochmann som var där uppe och.. Vad heter han i Lärbro nu då..

#00:56:28-7# J: Lisa Blochmann ska jag prata med också.

#00:56:33-1# I: Alltså hon har låst sig till sina egna barn och till skola och så vidare. För vad hon, dom som då åkte upp, det var ifrån biblioteket. Och chefen från biblioteket. Och hon blev något så vansinnigt utskälld av Lisa Blochmann och Dahlström i Lärbro. Därför att om dom flyttade då på biblioteket till filmklustret i Fårösund då.. Jag kan bara förstå att dom utgick från att skolan skulle läggas ned bara för den skull.

#00:57:05-5# J: Jaha..

#00:57:07-3# I: Dom lyssnade inte en sekund på att dom fick ha kvar skolbiblioteket. Precis som alla andra har det. Runt om ett eget skolbibliotek.

#00:57:15-5# J: Okej.

#00:57:18-5# I: Utan det var för dom.

#00:57:19-8# J: Så egenintresse kanske styr?

#00:57:23-2# I: Jo, och om.. I veckan har jag sett i Gotlands Allehanda någon som, från någon pedagogisk utbildning som har skrivit en insändare emot henne och då plockat upp hur man kan jobba med landsbygdsskolor utan att bara tänka på sina egna barn.

#00:57:43-4# J: Okej.

#00:57:45-0# I: Jag läste en... Jag var inne och besökte Erik på sjukhuset, det måste ha varit inne i lördagens GA.

#00:57:56-3# J: Jo, det var i GA, vi har GT hemma.

#00:57:56-0# I: Jo, titta på det.

#00:57:58-8# Mm, ska kika på det.

#00:57:57-9# I: Jo, för i alla fall så, då gjorde jag så då att jag skrev en insändare om att jag tyckte att det var vikt.. Nej inte en insändare utan en artikel om och förordade det här med ett filmkluster då. För jag ser det då som en utveckling. Vad man skulle få ut där då är dom olika utbildningar kring film som man har lagt ner i gymnasiet, filmen på högskolan och så vidare. Och så finns ju folkhögskolan. Den har jag ju jobbat för. Jag var där i två år för att få igång folkhögskolan under en period. Jag har varit på många ställen. Men den jobbade jag i två år för att få igång men så tog Folkan över, så blev man utkastad så då fick jag åka till Södertörn istället [skratt]. Så går det till här på ön [skratt]. För dom sätter in sina egna lärare va.

#00:58:54-5# J: Mm, okej.

#00:58:57-1# I: Dom hade en form.. Överloppslärare och så ska dom in och då åker man ju ut. Så går det till. I alla fall så tyckte jag det då och såg det då som.. För med nya lokaler så blir det alltid något nytt och fräscht och roligt för hela familjen. Plus att mitt emot det här filmklustret ligger simhall, idrottshall och så vidare. Och då kommer ju hela familjen ha haft någonting där som man kunde åka till. För alla vill inte till Bergmancentrum, alla är inte intresserad av Ingmar Bergman. Det är liksom, utan att få något som är kulturellt och som är en enhet där man inte måste åka till stan. Då fick jag ett mail från Lisa Blochmann då. Hon undrade vems ärenden jag gick. Och då kände jag liksom att, nu har hon gått över gränsen. För får man inte lov att tycka något annat än henne?

#00:59:51-8# J: Mm.

#00:59:53-2# I: Så då svarade jag på det då och då kastade sig alla dom här på norr över mig [skratt].

#00:59:58-5# J: Okej..

#01:00:00-1# I: Och alla var för att biblioteket och det skulle vara kvar i skolan och så vidare. Man kan inte tänka, då tänker man så istället för så.. Och det, jag säger fortfarande, varför ställer sig ingen frågan- "kan detta ge utbildningar som ger fler familjer i Fårösund, som ger fler barn i skolan?" Så tänker jag. Men det tänker inte dom.

#01:00:25-3# J: Hur ser du, ja imorgon presenterar dom nya direktiv för färjetrafiken, om vi nu säger att det skulle gå väl ut- att färjetrafiken löser sig. Hur ser du på landsbygdsupproret, kommer inriktningen komma tillbaka, kommer ni komma tillbaka och kämpa för..?

#01:00:53-5# I: Alltså det pågår.. Just nu pågår det, eller har under våren, då har dom jobbat med landsbygdsupproret några stycken. Och via Leader-projekt.

#01:00:58-2# J: Leede?

#01:01:00-6# I: Leader.

#01:01:03-2# J: Ja, Leader, EU-projektet, ja.

#01:01:04-4# I: Jo, just det. Dom har jobbat och varit ute på dom här orterna. Eller dom i Landsbygdsupproret som har tillhört Landsbygdsupproret har tagit upp dom här frågorna tillsammans med Mats Persson, Riina Noodapera, som sitter i Landsbygdsrådet, eller den här andra guben som är ordförande.. Som jag inte kommer ihåg vad han heter, Belin. Och vad dom hade kommit fram till i övrigt vet jag inte. Jag fick bara protokollet från det första i Kräklingbo. Och sen så har jag inte fått någonting mer mail för jag antar att dom har liksom puttat ut mig ur det hela för att jag sa att, nu fick jag nog för jag fick sån.. Det är den här Ted Ljungqvist, han.... Jag blev nämligen vald till, inom området för.. Vi sammankallade allihopa inom färjeupproret för att vi skulle diskutera fysiskt. För att under hösten har Ted Ljungqvist skrivit massor av insändare utan att ha kontakt med styrelsen. Och då kallade vi alla fysiskt i januari-februari, jag kommer inte ihåg. Den enda som inte kom som vi ville skulle komma var Ted Ljungqvist naturligtvis. När han inte var på plats så valde vi nya representanter som skulle uttala sig, vad som var då.. Plus att jag skulle ta hand om mediafrågorna. Då, dom som då inte var där, dom sa då att dom hade inget förtroende för mig i mediafrågor [skratt].

#01:02:47-5# J: Okej.

#01:02:47-5# I: Och det är ett sätt då att använda sig av härskartekniker. Istället för att acceptera att det här, vi var inte på plats och styrelsen har valt, man accepterar inte. Och då så klev jag av mitt uppdrag och då, den som hade blivit vald till att uttala sig var Susan..

#01:03:10-0# J: Belin..?

#01:03:12-9# I: Ja, just det. Och hon klev också av.

#01:03:14-2# J: Okej.

#01:03:15-5# I: För då fortsatte Ted Ljungqvist i stor stil igen. Med att skriva och skriva och skriva utan att någon egentligen vet om dom vill vara med på det. Och det där har förstört lite kan man säga. Det kan man lugnt säga har förstört lite. Eeuh, och jag ville bara ta fatt i Landsbygdsupproret igen då och som jag då sa, men nu har jag inte.. Jag har inte gjort någonting annat i våren och var med det första mötet och sen så har jag kommit ihop mig kan man då säga med olika människor därför att dom inte.. Jag vill inte vara lojal, jag har varit lojal under hela det här året, men jag vill inte vara lojal mot sådant som är dumhet. Det klarar jag inte längre. Det måste finnas tankar om det och framförallt så måste man få lov att diskutera det öppet utan att man genast liksom klubbar till folk, genom att säga dumma saker. Det finns ingen anledning tycker jag. Vi har hållit på så pass mycket, sett vad vi har gjort så att man då ska ha förtroende för varandra. Och har

man inte förtroende för varandra, då får man [slår ner händerna på låren] gå åt sidan. Det gör jag...

#01:04:24-0# J: Ah, okej.

#01:04:24-2# I: Det finns så mycket annat att göra. Har du fler frågor? [skratt]

#01:04:28-5# J: Ja, jag funderade just på det, för nu är vi uppe i en timme [skratt]. Jag kommer få spendera lite tid att transkribera tror jag [skratt].

#01:04:31-1# I: [Skratt] Du har valt fel person först.

#01:04:38-1# J: Nej, jag tycker det är väldigt intressant kan jag säga. Jag lyssnar med öppna öron. Ja, vi har ju berört EU, du har pratat mycket om Region Gotland, hur känner du stödet från Sverige då? Schlingmann kom ner och lyssnade. Är han kvar i regeringen?

#01:04:59-8# I: Nej, han är helt ute ur regeringen. Han klev ju av helt och hållet. Han har som alla andra startat en egen reklambyrå [skratt].

#01:05:04-6# J: Jaha okej, han tog den karriären [skratt].

#01:05:05-6# I: [Skratt] Däremot så om du vill se.. Framtidskommissionen. Dom har ju kommit ut med olika betänkanden. Så det kan man gå in och så titta, det ligger under deras, på nätet där.

#01:05:21-6# J: Mm, och vad tycker du om det?

#01:05:23-8# I: Ja så..

#01:05:24-8# J: Känner du stöd? Och känner du..

#01:05:27-1# I: Aa, men det är ju en moderat regering, känner du något stöd i moderat-regeringen?

#01:05:30-9# J: [Skratt]

#01:05:31-5# I: Det gör inte ens dom andra inom alliansen.

#01:05:32-7# [skratt] Nej det är ju kanske lite splittrat där nu.

#01:05:37-0# I: Det har att göra med, dom har så olika.. Jag måste bara resa på mig, du får stänga av den där en liten stund..

#01:05:44-8# J: Ja, den kan nog spela.

#01:06:01-9# I: Det är ju så inom en sådan där kommission att det finns ju olika experter på saker och ting som är.. naturligtvis står för olika saker som inte alltid är politiskt till-satt och så vidare. Att dom är där. Och dom ger ju saker som är.. Jag skrev utifrån någon-ting som jag inte kommer ihåg längre, i våras [söker på internet..] Om.. Det är ju en sak som du bör notera. Och det är att vartenda parti nu i vår som har haft sina årsstämmor eller konferenser, eller vad det heter för något. Och även Socialdemokraterna har ju "Hela Sverige" plötsligt. "Hela Sverige ska".. Dom säger inte, "Hela Sverige ska leva" men, vad sa Socialdemokraterna, dom sa.. Dom hade ett motto om Hela Sverige på något sätt.

#01:07:09-6# J: Mm, det känner jag nog igen.

#01:07:10-7# I: Och det hade Moderaterna ett motto om detta.. Jag undrar om inte VPK också, eller VP, alltså Vänsterpartiet hade ett motto om det. Plötsligt är lands, alltså lan-det utanför Stockholm är viktigt för att dom ska få röster tror jag.

#01:07:26-7# J: Mm.

#01:07:27-8# I: Det är det som har klivit fram. Då kan man då fråga sig, jag upplever inte att man har stöd någon som helst stans ifrån när det gäller sånt där. Men dom uppmärk-sammar att landsbygden är på fötter, kan man säga då. Vad det ger, det vet vi ju ingen-ting om.

#01:07:45-1# J: Mm.

#01:07:46-6# I: Men, men.. Vad jag gjorde, jag ställde frågan till.. Vem var det jag ställde frågan till.. Jag var nämligen för, när regeringen eller framtidskommissionen hade ju se-minarie i landshövdingens trädgård i samband med politikerveckan. Och då.. var en kvinna ifrån Vilhelmina som var kommunalråd då. Vad hon beskrev som var viktigt [hos-tar], var att det hjälpte ju inte om man gick samman med tre andra kommuner, för då blev hon lika stor som Småland, Skåne, Blekinge tillsammans där uppe. Det blev inte mycket mer folk för den skull, utan det väsentliga var att om dom skulle få igenom någonting i sin landsbygdskommun så var det att alla måste vara med på tåget. Och är inte alla med på tåget, då får man som politiker inte igenom någonting. Och det märker ju vi här så att säga, är inte.. I färjefrågan är alla med på tåget, men när det gäller lands-bygdsutvecklingen, då är inte alla med på tåget. Man kan liksom göra läpparnas bekän-nelse men så enkelt är det inte. Man har olika behov då. Man har olika behov som lant-brukare, man har olika behov som boende på landsbygden. Man har olika behov av na-turen [skratt] om man bara besöker det, eller turist, eller boende på platsen, året-runt eller en liten stund. Det är väldigt olika.

#01:09:41-9# J: Det är många olika röster.

#01:09:42-5# I: Ja, det är väldigt med olika behov. Framförallt så ser man saker olika. Det har jag försökt ta upp i förhållande till vindkraften då. Vad ser du som lantbrukare när du har vindkraften? Vad ser du när du bara är ute och promenerar som en turist? Vad är det som är värdefullt runt omkring dig? Det är väldigt olika.

#01:10:03-3# J: Mm, det såg jag att du hade skrivit om i en ledare också. Gällande att politikerna eller tjänstemännen ska gå ut med befolkningen som bor där och så se på markerna, hur det ska brukas.

#01:10:17-1# I: Och det ska dom göra när det gäller bygglov också va. Dom ska gå ut och ta reda på, och ha med sina kartor och veta [skratt] att va fan någonstans dom här vindkraftsområdena och skyddsområdena finns till vindkraften. När dom inte vet vad dom tar beslut om och inte lär sina tjänstemän, för tjänstemännen visste ju inte heller! Jag har gått igenom tre byggnadsinspektörer som inte hade någon aning om hur vindkraften sträckte sig!

#01:10:44-4# J: Mm.

#01:10:44-8# I: Och dom var, har politiska beslut för.. var och när ska dom lära sig sådant då?

#01:10:49-3# J: Mm..

#01:10:50-9# I: Och så är det så oerhört kostsamt, för allting är kostsamt. Så vad man än ska göra så kostar det inte bara energi, det kostar pengar idag.

#01:11:02-0# J: Vad känner du om begreppet tillväxt?

#01:11:04-6# [Harklar sig irriterat]

#01:11:05-3# J: [skratt] Fokus är ju på tillväxt både i EU, Sverige och Region Gotlands visioner, om man säger så.

#01:11:14-8# I: Då säger jag så här, jag vänder på precis det som nu Socialdemokraterna har sagt, hon sa så här "med tillväxt växer människan".. Nej, hur sa dom.. Dom hade ju, det var deras fokus när dom hade det uppe. Jag säger, när människan växer, då växer allt i omgivningen. Men det, står det still så står det st.. Alltså, för tillväxt...

#01:11:57-1# J: Så det är människan som ska..

#01:11:59-2# Alltså, vi kan ju inte hålla på och prata om tillväxt med begränsade resurser som världen har idag. Finns ju ingen möjlighet, vi måste ju diskutera hur i herrans namn det här klotet ska kunna fortsätta i generationer. Det går ju inte att så bara plocka ut

saker och ting just nu, om jag ser då att jag är idag 70.. Vad blir jag idag..? Jag tror jag blir 72 [skratt].

#01:12:30-4# J: [Skratt]

#01:12:32-4# I: [Skratt] Säg att jag lever till 80 år. Under den här tidsperioden då så har man i stort sett plockat ut allt vad som finns av mineraler och annat i.. Nu letar man uppe under Arktis där nere.. Ja, men sen då? Om 80 år, vad finns det då, för dom som kommer, alltså mina barnbarn som då ska hinna.. Som nu har 70 år till kanske att leva då. Vad ska.. Alltså, jag tycker det är helt vansinnigt, och så ser jag.. Jag som då är ute och reser då på ett annat sätt som andra, för jag reser då till människor som jag inte känner hela tiden. Då, nu när jag var i Australien.. Då insåg jag ju plötsligt att Australien är fyllt av massor av mark som kineserna ögonblickligen kan köpa upp och flytta in i om dom har lust till. För dom har så mycket överskott av pengar som dom nu lånar ut till USA gör dom ju [skratt]. Och dom kan, överallt i Afrika och vad som så planterar sig kineserna för att dom ska få tag i det som dom behöver för att producera. Ja, men en dag så är det ju bara slut! Det är ju bara stopp! Kånkar ju vart enda, raseri av olika stater som plockar ut allting hur som helst. Bara för att vi ska ha våra datorer och så vidare. Men det tar ju slut! [slår ner händerna på låren] Tillväxt.

#01:14:05-6# J: Lika mycket konsumtion [skratt], girighet, ekonomi..

#01:14:09-8# I: Girighet, girighet. Det räcker, det enda, girighet.. Vad sjutton var det som Socialdemokraterna sa...? [suck]

#01:14:22-9# J: Känner du hopp för Gotland? Att det du gör och har gjort genom Landsbygdsupproret, det kan ge förändring? Att ni har... Du sa som exempel att man kanske kunde höra det genom Socialdemokraternas tal och så vidare, ja en inriktning på landsbygden. Oavsett om dom bara säger det eller om det blir resultat.

#01:15:02-5# I: Alltså dom som har jobbat med skolfrågor har ju fått resultat, hitintills. Men nu har dom bestämt, vad som bestämdes då vid det där mötet jag var med på det var att dom inte fick glömma bort att bevaka det. Nu bevakar dom så hårt att dom glömmer all annan utveckling. Om man tar Fårösund som exempel. Det är livsfarligt, då blir det ju ingen utveckling. Om man tror att saker.. Om man tror idag att man ska kunna göra två olika grejer så kan man inte det idag, utan idag måste man tänka sig, hur samordnar man så att man får pengar så att det räcker till resurser så att man kan ha olika typer av personal på samma plats. Det är det som tanken det här med tätorter. Att man ska ha så mycket personal som att dom kan göra, att posten kan vara på konsum och, ja du vet.

#01:15:49-2# I: Ehm, vad var det du sa nu.. Nu tappade jag frågan, då får du ta den igenom, för nu tappade jag den.

#01:15:56-4# J: Jo, [skratt] om du tror att, om du känner hopp för framtiden egentligen?

#01:16:01-3# I: Nej, det gör jag inte..

#01:16:02-6# J: Nej..

#01:16:04-0# I: Det gjorde jag.. Jag gjorde det när vi satt igång. För att det var så mycket energi och det var lustfyllt och det var skoj. Men.... [tystnad] Nej, jag vet inte.. Det är för mycket krafter som går emot. Jag tror inte på det här, alltså det.. Ehm.. Jag gjorde någonting.. [reser sig upp] Ska se om det finns här. 1983.. Då gjorde jag det här [räcker fram en bok].

#01:17:02-8# J: 1983, hur mycket diskussion fanns det om utveckling på Gotland då?

#01:17:06-8# I: Ja, jag fick så mycket skit [skratt] ifrån bönderna [skratt]..

#01:17:11-6# J: Ja, då var det kom inte här och bråk, allting är bra som det är [skratt].

#01:17:17-5# I: [Skratt] Erik, som då var hälsoveterinär här på ön, han sa såhär. Att i grisar finns det, vad var det.. 30 % protein, ehm, vad var det sen han sa.. 30 % protein, eller var det tvärtom, att det var 60 % protein, 30 % vatten, och 10 % stress. Jisses vad dom blev förbannade. Då hade man ännu inte börjat diskutera det här med hur pistolerna påverkade grisar eller hur det påverkade att dom var inomhus.

#01:17:56-3# J: Han for ju omkring och såg alla dom här grisarna som var så här [gestikulerar] och bet svansarna av varandra och såg all stress och så vidare, och hur vansinnigt det var med den här industriproduktionen.

#01:18:07-3# J: Mm.

#01:18:08-9# I: Kors vad dom blev förbannade [skratt].

#01:18:18-6# I: Och då så hade jag radioprogram då, från sjöutbildningsradion och då så satt Lars Danielsson som då var.. Jobbade på arbetsförmedlingen och sa då att det var en chimär, det här med att Gotland skulle kunna öka sin befolkning. Det sa han 1983 [skratt]. Det var därför jag plockade fram den.

#01:18:46-3# J: [Bläddrar]

#01:18:48-2# I: Och det är en chimär, jag tror inte en sekund på det.

#01:18:50-7# J: 65 000..

#01:18:51-7# I: Ska man kunna göra det då ska man göra precis som Helsingborg, att man får hit en pensionärsbefolkning i alla dom här husen längs med havet.

#01:18:59-3# J: Ja det kanske faktiskt.. Men det är ju en utgift i sig också kan man ju se om det skulle bli pensionärsbefolkning och man räknar med ökade utgifter på sjukvård. Men det blir ju befolkning.. Ja, nu ska ju inte jag vara så subjektiv när jag intervjuar eller pratar

#01:19:15-3# I: [Skratt]

#01:19:15-5# J: Men jag tror att intervjun börjar närma sig slutet [skratt]. Och jag känner ju också att jag har..

#01:19:20-8# I: Vet du vad ungdomarna då var rädda... Ungdomarna då dom var så vansinnigt rädda för kärnkraftsrig då. Det glömmer man. Det var då man satte ut alla missiler överallt i Europa och det var vad.. Frågade man ungdomar då så, för det var det enda som skrevs eller pratades om då, det var hur alla missiler som satts upp i Östtyskland då av ryssarna då och amerikaner på västsidan. Det har man ju delvis plockat ner men..

#01:19:51-8# J: Det känns ju som att det håller på att vända igen tyvärr.

#01:19:54-3# I: Jo, alltså är det något jag är rädd för så är det den ryska utvecklingen. Säger man någonting om det så får man bara skit för att man säger, men.. Om man inser hur stor rysk befolkning det finns i Lettland och om man såg hur ryssarna gjorde i Georgien bara för att dom har rysk befolkning så har man ju ingen som helst aning om vad dom har lust att göra. Putin är ju inte att lita på en sekund.

#01:20:20-5# J: Nej.. Jag undrar, är det något du skulle vilja fråga mig? Om jag avrundar. Eller något du vill tillägga som du tycker att jag har missat?

#01:20:41-5# I: [Eftertänksam, lång tystnad] Men det jag skulle vilja sluta med är att om människan växer, så växer ekonomin. Det var det omvända till vad man sade på Socialdemokraterna. Om ekonomin växer, så växer människan, sa dom på Socialdemokraterna. Det är precis tvärtom.

#01:21:27-2# J: Ditt uttalande är lite mer humanistiskt.

//// Paus.

I: Och på samma sätt som vi lär barn i skolan att räkna på nya sätt, att formulera sig på nya sätt så behöver också dom som jobbar inom stat, kommun, lära sig att arbeta på nya sätt. Och det gör man inte. Kanske någon gör si och så. Men att arbeta på nya sätt är inte bara att se kunden, utan också fråga efter vad vill kunden. Eller vad vill medborgaren.

Man är ju satt till att inspektera.. Man har ju blivit vald av någon men för den skull så måste man ju kunna föra en dialog. Förut var det så att man blev vald så fick man snällt finna sig i att den som då, man hade valt till politiker tog beslut över huvudet på en då. Men idag finns det alla möjligheter, framförallt medialt. Att ta reda på från sina olika väljare, vad tänker ni omkring dom här frågorna? Att kunna gå ut mycket mera och föra en.. Att veta att medborgarna har kunskap och idéer och är kreativa. Så det.. Det här med slaviskt. Det var det jag reagerade på ordet slaviskt. Det var snarare.. Jag skulle snarare vilja säga att det är lathet, slöhet, lojhet och ehm.. Bristande förmåga. Än att det är slaviskt.

#00:01:41-4# J: Hos politikerna?

#00:01:41-9# I: Ja, och tjänstemän.

#00:01:43-3# J: Och tjänstemän.. Mm.

#00:01:45-5# I: För det gör ju.. Som tjänsteman har du blivit satt att utföra. Men du kan aldrig klaga på en tjänsteman, du kan bara klaga på en politiker. Men tjänstemän har också ansvar. Det är dags att inse att dom också har ansvar. Och om dom inte tar ansvar då är det en dålig ledning vi har. Det är det alltså.. Då, politikerna måste ha bättre ledarförmåga än dom har. Dom kan inte bara vara politiker, dom måste vara.. Idag måste dom vara organisatörer också, och ledare. Och ha en förmåga att liksom säga ifrån, att se till att saker och ting sker.

#00:02:27-6# J: Föra dialog.

#00:02:30-0# I: Jo, men framför allt.. Vilket företag som helst som inte hela tiden ser till att ha en framförhållning mot framtiden och nya idéer. Dom dör ju! Du kan inte hålla på att producera samma sak, du måste ju ha en utveckling hela tiden parallellt med det som just går för stunden. Sådant finns ju aldrig i kommunerna. Dom tänker inte i dom barnorna. Att man måste kunna vara flexibel. Var det svar...? Det var ett jättelångt svar, det tog aldrig slut.

#00:03:01-0# J: [Skratt] jag plockar ut det viktiga.

#00:03:08-3# I: Är det vad du tycker är det viktiga [skratt].

#00:03:08-8# J: Det är, blir utefter mina analytiska verktyg.

9.3 Intervju med Gösta Hult

J: Då får jag först, nu vet ju jag det, men får jag be dig och presentera dig själv lite kort?

#00:00:07-0# G: Ja, jag heter Gösta Hult... och bor i Rone... och har varit intresserad av landsbygdspolitik och politik i all min tid, i praktiken. Och offerar mycket av min tid, på just det. Och det är.. och det sitter väl ännu lite kvar även om jag ändå har lagt av med det politiska arbetet.

#00:00:28-3# J: Mm. Hur kom det sig då att du började engagera dig i landsbygdsupproret?

#00:00:34-7# G: Det berodde väl egentligen på det att... jag var inte nöjd med den politik som var här, därför hoppade jag av politiken. För jag anser att det inte finns något parti som driver landsbygdspolitik längre. Och eh... då kände jag inte för att vara politiker, om man inte fick driva den och den och åts upp av andra samarbetsparter och så vidare. Så att då lade jag av och sen kom det tillbaka. Jag var med om skolnedläggelser 2008. Och då kom det igen att man skulle lägga ner 11 landsbygdsskolor. Det var då jag kände att det ännu fanns lite djävulen kvar i mig så att hornen började växa ut. Så det var där jag engagerade mig i landsbygdsupproret.

#00:01:31-5# J: Mm.

#00:01:32-7# G: Och jag har väl inte varit någon drivande kraft i landsbygdsupproret men eh.. jag har väl mer haft den rollen som att.. jag har sett mycket av politiken så jag vet kanske lite om vad man ska rycka i för trådar och...

#00:01:46-4# J: Du känner människor och...?

#00:01:47-5# G: Jag har inte varit den som har synts utåt och det här...

#00:01:50-3# J: Mm.

#00:01:51-8# G: Jag har kunnat ge lite råd och lite åsikter om vad hur man ser på saker när det kommer till en nämnd och det här också.

#00:01:59-9# J: Och det är det, du sitter i skolgruppen, eller hur? I landsbygdsupproret?

#00:02:03-0# G: Där sitter jag i skolgruppen ja.

#00:02:04-8# J: Mm.

#00:02:05-8# G: Och det är, det är väl egentligen skolor som har varit mitt stora intresse från början. Det var där jag kom in på den politiska banan på kommunpolitik, så att säga.

Det var ehm, jag kommer inte ihåg året, det är massor med år sen. När man gick ut och såg att Rone och Burs skola skulle läggas ner och när tror jag också var med i den svängen.

#00:02:29-8# J: Mm.

#00:02:31-0# G: Och då var jag inte som sagt något politiskt engagerad men då engagerade jag mig i det. Och eh.. vi kallade till träff här ute och dem kom ut. Det var ordförande, nu kommer jag inte ihåg vad han hette.. Han var moderat. Och det här ju, och vi hade öppnat upp hela skolan, och hade hängt upp ombyggnadsplaner och alltihop. Och där det visade det sig att när vi började prata om, "får vi göra så där och där?" För det var egentligen att man skulle bygga om för en och en halv miljon va. Och man projekterade för 150 000. På det här. Och det som hade skett var att man fick en massa kapprum och sen vred man tre klasser ett kvarts rum eller ett kvarts varv inne i klassrummet.

#00:03:30-9# J: Mhm.

#00:03:32-5# G: Det var egentligen det som skedde så det var dåligt det här. Och när vi började att sätta emot där så hade han ju ingenting att sätta emot för han hade ju inte sett ritningen förut ens. Och det få... Jag såg fel tidigare, jag var politiskt engagerad för då satt jag med i hamndirektionen och hade varit med och byggt om Visby hamn.

#00:03:50-7# J: Mm.

#00:03:51-6# G: Och därför visste jag var hur i detalj man.. vi var insatta i den ritningen över Visby hamn och vi pratade om det, så det förvånade mig något gränslöst att han inte hade sett ritningen när man ska bygga om en skola då.

#00:04:05-4# J: Mm. Och det är han som har tagit beslutet då?

#00:04:07-9# G: Jo. Och eh.. så vi fick ju faktiskt ett övertag.

#00:04:12-2# J: Mm.

#00:04:12-0# G: På den träffen men när..

#00:04:13-0# J: Jo.

#00:04:14-3# G: När han inte...

#00:04:15-8# J: Det var lands... det var landsbygdsupproret, nej det var inte landsbygdsupproret, det var tidigare?

#00:04:18-7# G: Nej, nej, nej, nej, nej! Det var eh.. centern då det som jag var engagerad

i och gjorde det här.

#00:04:21-7# J: Jo

#00:04:22-3# G: Och det blev ju en ombyggnad men det blev en ombyggnad på ett betydligt vettigare sätt än det vi hade i förslaget.

#00:04:30-6# J: Mm.

#00:04:31-8# G: Så det var väl där lite.. men det stämmer. Jag satt allt med i hamndirektionen för där satt jag i tolv år.

#00:04:38-4# J: Mm.

#00:04:39-0# G: Och det är ju så jag har varit med om Visby hamns uppbyggnad.

#00:04:41-8# J: Okej.

#00:04:42-6# G: Och det tyckte jag var roligt och vi byggde Vändburgs hamn, Herrvik och Fårösund!

#00:04:48-6# J: Okej!

#00:04:47-8# G: Samtidigt. Eller det under den perioden som jag var där.

#00:04:52-8# J: Mm.

#00:04:54-0# G: Sen lade man ju ner hamndirektionen. Då kom jag upp till tekniska nämnden istället och satt med där. Och där var jag väl i sju år tror jag, något i den stilen. Och eh... det händer ju mycket där också. Och det, bland annat så kommer jag ihåg att när man satt i tekniska nämnden, nu pratar jag lite mycket om lite olika här. Men när man satt i tekniska nämnden då hade det ändå blivit sparbetning på de olika nämnderna och bland annat så hade BUN fått en sparbetning på, ja, hur mycket det riktigt var det kommer jag inte ihåg men dem gjorde besparingar genom att de drog in inackorderings-tillägget ut till fem mil i från Visby.

#00:05:38-0# J: Mm.

#00:05:39-6# G: Så det blev alltså här söder ut till Alva, så Hemse fick inget inackorderingtillägg.

#00:05:44-5# J: Nej.

#00:05:45-2# G: Det sparade man tre miljoner på. I BUN och körde det där. Men samti-

digt när det då kom till tekniska nämnden det så att då var det precis tre miljoner, blev det i för dyra kollektivtrafikskostnader istället. På det året.

#00:06:00-3# J: Mm, okej.

#00:06:01-5# G: Men eh, BUN hade ju klarat sitt sparbeting. Men vad hade kommunen sparat? Inte ett öre, det var bara det att det var ett annat fack som fick det.

#00:06:10-1# J. Precis.

#00:06:10-4# G: Och det är ju, så där som. Det är inte bra när det är händer på det sät-
tet.

#00:06:14-2# J: Nej. Du har sett...

#00:06:15-1# G: Och då såg man väl kanske BUN som.. att de inte begrep någonting när man satt där i praktiken och satt i den nämnden.

#00:06:23-2# J: Mm.

#00:06:24-0# G: Men sen, ett antal år efter, det var väl ett par år eller så, så var jag ju andra vice ordförande i barn- och utbildningsnämnden. Och då såg man ju vilka problem barn- och utbildningsnämnden har med tekniska nämnden.

#00:06:39-5# J: Okej. Så det är inte samma, det var inget samarbete?

#00:06:41-4# G: Så du tyckte man att dem var idioter! [fniss] Och det här är ju, vilket som är det största det vet jag ännu inte [skratt] riktigt.

#00:06:49-8# J: Nej.

#00:06:50-2# G: Men det är, det är mycket sådant där emellan nämnder och sådana här saker också.

#00:06:56-5# J: Och du, kan du se det här än idag? Du tror än att det är väldigt, det är ingen samordning mellan nämnderna?

#00:07:04-3# G: [suckar betänksamt]

#00:07:04-5# J: Så som jag tolkar vad du...

#00:07:04-7# G: Inte att det inte var samordning men det fungerar inte, man måste, det allt för dåligt koncerntänkande va.

#00:07:11-5# J: Okej.

#00:07:12-1# G: För eh, du sparar inte tre miljoner på att en nämnd sparar och nästa får han.

#00:07:17-0# J: Nej.

#00:07:17-6# G: Det ger inte kommunen ett öre.

#00:07:21-0# J: Precis.

#00:07:21-5# G: I praktiken. Men det är ju sådana där detaljer som man har fått lära sig att ge upp.

#00:07:25-5# J: Men så som du ser försämring, till exempelvis när det kommer till inackorderingsbidrag, dem lägger gränsen längre ut. Ser du fler sådana utvecklingsförsämring för landsbygden?

#00:07:37-9# G: Ja...

#00:07:38-4# J: Har du gjort det länge?

#00:07:40-0# G: [suckar betänksamt]

#00:07:42-1# J: Och du nämner ju skolan.

#00:07:42-5# G: Jo, när det kommer på skolsidan då är det ju helt klart så för att... Jag har ju alltid sagt det här att det viktigaste, för går du längre tillbaka då var det viktigt att det fanns en skola, en affär och post. Ja, posten försvann i praktiken det här, och det var väl inte så stora effekter av det. Och det pratar man väl om ännu idag att skolan och affären har stor betydelse för landsbygden. Men jag vill nog egentligen göra den bedömningen själv alltså att, affären, han gör inte... alls så mycket som att du tar bort en skola. I... på landsbygden. För det, det här med affärer det får man ju se att det är ju var mans ägo att man har en bil och i regel så jobbar du i, och passerar ett samhälle där och om du ändå har affären i socknen som inte kan hålla det sortiment som de har i Visby och i Hemse till exempel, då är det lätt att du handlar när du kör förbi och det här. Så det blir vi inte så drabbade av men däremot en skola. Där barnen blir eh... lidande av det så att säga. Och jag tror att, för att man skall bosätta sig på landsbygden, om vi vill att folk ska flytta hit från fastlandet och hela det här. Det är många av dem som flyttar till Gotland, som är välbärgade, många gånger, bor i storstäder där, har bra jobb och allt det här. Men dem har inte tid riktigt med sina barn så det är kanske lite problem för barnen i de stora skolorna och det här. Så dem kan tänka sig att ändra sitt liv i genom att bosätta sig på en lite mindre skola där barnen verkligen syns va. Det gör de ju inte i en stor enhet på samma sätt. Och det är det, då tror jag inte att man vill komma till södervärn eller några

av de här stora stads, eller högby på Hemse och det, då, då vill man ta ett stort steg och vill bo ute nära naturen och det här. Lite enskilt. För man har haft ett stressigt jobb och hela den här biten. Du sa det själv nu att det var skönt att koppla av och det här, det gör man kanske om man lever i en sådan miljö bättre på landsbygden. Och att sina barn blir sedda, och att de har en bygdskola där de är lite...

#00:10:25-6# J: Mm, det kan jag tänka mig.

#00:10:26-9# G: Jag anser att det är ett kolossalt värde för att ha kvar...

#00:10:31-6# J: Mm.

#00:10:32-4# G: Vi borde ha haft fler kvar än vad vi har idag egentligen.

#00:10:35-3# J: Mm.

#00:10:35-5# G: Men vi måste värna otroligt om dom vi har kvar att det inte får tas bort fler.

#00:10:41-7# J: Har du några åsikter gällande, och känslor gällande skolbussarna? En fråga som har varit på tapeten rätt länge. Hur länge barnen ska åka. Det har ju att göra med...[Gösta avbryter]

#00:10:52-5# G: Ja det är ju... det finns ju ett beslut inom Gotlands kommun, eller i BUN att upp till högstadiet ska du inte behöva åka mer än 45 minuter. Enkel resa. Och högstadiet kan man tolerera en timme, och det är ju när man kommer i högstadiet då är man så nära vuxen så det, om det blir en timme och tio minuter tycker jag inte att det gör något. Däremot, ett förskolebarn, de får väl kanske stå ut med det dom också men som den här sista omfördelningen här då är det ju, den har funnits förut men den har aldrig tillämpats. Men när du... upp till trean, då ska du kunna gå två kilometer till buss-hållplats.

#00:11:38-1# J: Mm.

#00:11:38-4# G: Och eh, sen ska du gå tre, och det här. Dom är nästan tillbaka som eh... det var när jag gick i skolan. Jag hade tre kilometer till skolan, vi fick ju cykla och ta oss till skolan och det.

#00:11:50-5# J: Mm.

#00:11:50-9# G: Men då har de gått tillbaka till det istället.

#00:11:53-6# J: Hur känner du gällande det?

#00:11:55-0# G: Jo, men skicka ut en sexåring som bor...

#00:11:57-9# J: Mm.

#00:11:58-4# G: ..kanske vid en väg som inte blir plogad förrän vid middag och det här. Ensam ut, föräldrarna jobbar och det här. Det är föräldrarnas plikt att ta dom dit men det är inte alltid så lätt att lösa, en sådan sak. Och ska gå i två kilometer, i vintern, i mörkret. Då, det är lite, det är lite synd men eh... jag vill inte säga för mycket om skolskjutsar för där känner jag mig lite jävig.

#00:12:26-2# J: Ja okej.

#00:12:26-1# G: [fnissar] I praktiken men det här var väldans allmänt och den..

#00:12:32-0# J: Mm, men känslan jag får det är att du inte lägger, du lägger inte det lite...

#00:12:35-7# G: Det är inte alls någonting jag, åt eh, vår eh. Då är det bra att köra mycket i sådana fall. [fnissar] Så det är inte alls i det, nu säger jag det bara om perspektiv och det...

#00:12:45-6# J: Mm, precis, mm. Begreppet utarmning av landsbygd, använder du dig av det? Och hur?

#00:12:53-0# G: Nej. Det gör jag ju inte om det ändå... kan tycka att det är på gång.

#00:13:00-7# J: Mm.

#00:13:01-2# G: Det tycker jag. För eh... ska det gå i den här takten framåt... man måste se... lite bakåt också. Som man då egentligen inte ska göra, se bakåt, men man måste se. Vad var landsbygden för, på 60-talet? Jag tar det som exempel för då stod jag bland annat, började jag med att stå på mjölk bilen, och köra mjölk bilen. Sen... Vi hade, ifrån Rone här, vi körde nedre Rone. Och sen över Eke till Havdhem, då hade vi 92 nummer. Vi hade nio ton mjölk med oss när det var som mest. Jag vet inte hur många det kunde vara, mjölkleverantörer, typ i Rone, det var ju ett mjölkbord nästan vid varje grind och det här.

#00:13:52-1# J: Mm.

#00:13:52-9# G: Jag tror att fem eller sex finns det väl i Rone nu. Jag tror inte det är fler.

#00:14:00-5# J: Jämförelsevis med 92, eller var det en längre sträcka?

#00:14:03-5# G: Vilket?

#00:14:04-2# J: [höjer rösten] I jämförelsevis med 92 eller var det..?

#00:14:05-0# G: Nej, på 60-talet!

#00:14:06-1# J: På 60-talet.

#00:14:06-6# G: Halva 60-talet.

#00:14:07-7# J: Jo men du sa nitti... det var nittiotvå stycken... stopp.

#00:14:10-7# G: Det var 92 öh, nummer.

#00:14:14-8# J: Nummer!

#00:14:15-3# G: För man hade ju ett nummer på sitt mjölkbord, då fanns inte alla nummer men det gick från ett till 92. Och eh, låt säga att du räknar bort eh... två eller tre på varje tio-tal då är det ändå en, 60 leverantörer kanske kvar va.

#00:14:33-9# J: Mm.

#00:14:34-4# G: Det här det är mellan tummen och pekfingret. Och sen, jag, ja det är väl mycket folk sysselsatt i den grejen idag.

#00:14:43-5# J: Mm.

#00:14:43-9# G: Det är väl lika många kor kanske nu. Men vad sköts dom av? En eller två personer. Och det, det är en bit i det.

#00:14:52-0# J: Mm.

#00:14:52-3# G: Det var ett litet jordbruk på nästan vartenda ställe och det var väldig trivsel och stora enheter idag och vad ska resten göra? Ja dom ska bosätta sig här bara. Och ha jobb på annat håll så det, det måste ju ske en utveckling i landsbygden om folk ska bosätta sig där. Det är inte bara att se blåsippor slå ut och det här, man måste ju ha någonting att göra också. Ja och det [suckar] vi kan inte skapa, för jag har varit en sådan, jag är inte så mycket landsbygdspolitiker att jag inte säger att vi inte ska göra något i stan. För jag anser att stan och land måste gå hand i hand. Det är inte allting som passar att lägga ute på landsbygden.

#00:15:37-8# J: Mm.

#00:15:39-1# G: En del eh, företag, de skulle ju aldrig kunna tänka sig att lägga någonting ute i Rone! Men kanske i Visby. Och det skapar ju också arbetstillfällena men.. det är egentligen ingenting som hindrar att bo en bit ifrån. Du har eh... vad har du, du har väl ungefär en 40, 45 minuter från Hemse till Visby med buss. Du har bott i storstäder då?

#00:16:07-9# J: Mmm... Men jag har växt upp i Näs [skrattar]. Så eh...

#00:16:12-6# G: Jo, jo, jo, du har växt upp i Näs ja! Men eh...

#00:16:13-6# J: Där, där var det ju klockan halv...

#00:16:15-3# G: ... du vet vad det tar att förflytta sig i...

#00:16:16-0# J: Jo.

#00:16:16-8# G: I Vi.. Jo pratar du med, bjuder du en eh... om du säger på det här sättet, ja vi har inga bostäder i Visby, men vi har, du kan få i Roma. Ja men hur långt är det? Ja det är en och en halv mil. Nej så långt vill jag inte bo. För dom räknar inte i mil, dom räknar i minuter.

#00:16:37-2# J: Mm.

#00:16:37-5# G: Säger du att du bor femton minuter från centrum, var tar du dig i Stockholm på femton minuter? Ditt jobb. Vägg i vägg nästan [skrattar]. Nej men det är ju inte ovanligt med en timme restid till jobbet för att köra en, åka en mil. Så det, vi måste se det i tid istället. Och då har du kanske... då kan du bo i landsbygdsmiljö, som du kanske också sätter värde på och det här. Det... Vi måste slåss för att hela Gotland är hela Gotland. Därför var jag till exempel emot det här som har varit nu, som man har fått sett på avstånd. Där man inte är engagerad med de södra hällarna.

#00:17:22-8# J: Mm.

#00:17:23-9# G: Varför eh... ska man ha ett strövområde, mitt i, där det egentligen är lämpligt för bostäder? Strövområdet hade blivit kvar ändå.

#00:17:34-2# J: Mm. Hur ser du i övrigt på naturvård?

#00:17:37-2# G: Den ska vi vara rädda om den. Men det kan gå till överdrift. För jag anser inte att alla EU-bestämmelser går i den riktningen. Den natur som vi har, och det, vad har han kommit till på? Jo det har varit på vanligt sunt bondförnuft, som har varit skött sig. Det ska inte komma EU-byråkrater och tala om att här ska stå 30 träd per tunnland för att det ska vara klassat som det och det och det. Det finns dom som begriper bättre som har levt med det i all sin tid och det här. Ta bort lite tynnesbuskar och lite enesbuskar så blir det snyggt. Men för att du ska ha rätt till att få bidrag får det inte vara mer än så och så. Jag upplevde, något enormt när jag var ordförande i Miljö och Hälsa.

#00:18:23-9# J: Mm.

#00:18:24-9# G: Du känner till [önskas hållas privat]?

#00:18:26-6# J: Mm!

#00:18:27-6# G: Det var en som hade djur där. Han ringde hit till mig en kväll, och grät. Då hade dom fått eh, mitt i det stora området hade de tagit bort, ett område som man inte fick EU-bidrag för med djuren. För där växte ett sådant gräs som inte djur äter. Han fick till svar, och där fanns inget vatten så det skulle köras vatten dit. "Ja det får du se till att de äter. Du får sätta stängsel i kring och sätta in dom, så blir de hungriga så äter de." Och det här. Då skulle han tvinga dem och äta det, en sak, när det växer i ett sådant där område med sådant som inte dem äter. Då tycker jag det är för jäkligt.

#00:19:07-5# J: För att få bidraget?

#00:19:09-0# G: Jo.

#00:19:10-0# J: Det var det? Jo.

#00:19:11-1# G: Mitt inne i ett stort område så att säga, en fläck som inte dem tog men det skulle bort. Det skulle de beta av vad som blir... Och då tycker jag det går för långt, då tar man inte naturens hänsyn till det. Det gräset, det ska ju få växa utan att bli avbetat.

#00:19:25-7# J: Mm. Och det är ju någonting som EU då påverkar?

#00:19:29-9# G: Ja, ja, det är ju EU-beslut för bidragen. Och det är ju för norm att... Jag var ju med och hade träff med länsstyrelsen. [önskas hållas privat] Där sprang de runt med en sådan här mätsticka, att det fick inte vara högre än så och så många centimeter för då var det inte godkänt.

#00:19:52-9# J: Vilket ansvar lägger du på EU då, och på Länsstyrelsen?

#00:19:56-2# G: Ja, eh, Länsstyrelsen var ju bara EU:s förlängda arm. Dom hade fått ultimatum så de gjorde väl i och för sig inte fel. Dom följde de EU-regler som kom. Men eh, det... EU är för stort för att.... Ta generella regler för sådant, det är inte samma i Lappland som i Schweiz nej. Och det här. Det... Man måste kunna se det lokalt. Det är, som bonde kan du se att i den här marken här kan du inte ha så och så många tallar ståendes kvar med det och det meter. Det bär inte den här marken du måste ha lite längre emellan och det här. Det... det sunda bondförnuftet. Behövs även där. Dom har väl aldrig sett en skog dom många av dom. [skrattar].

#00:20:50-0# J: [Skratt] Finns det andra områden som du upplever att EU påverkar dig [gösta skrattar än]? Känner du dig påverkad av EU? Positivt, negativt, vilket som. I andra områden.

#00:21:02-4# G: Det enda som jag aldrig har talat om för någon. I och med att jag har varit politiskt engagerad i all min tid så har jag aldrig kunnat ha haft en valhemlighet. [fnissar] Vad jag har röstat. Och jag har aldrig talat om vad jag har röstat i EU-valet. [fnissar].

#00:21:20-6# J: Kommer det nu?

#00:21:21-3# G: Nej. [ler].

#00:21:22-2# J: Det kommer inte nu heller?

#00:21:23-3# G: Nej, men jag kan...

#00:21:24-4# J: Det är inte ditt...

#00:21:25-0# G: Jag kan, jag kan säga. Jag kan säga hur jag såg på det.

#00:21:29-2# J: Mm.

#00:21:30-3# G: För såg du det ifrån ett bondeperspektiv då. Och LRF drev ju det mycket att vi skulle rösta för det. Och det eh, det var ju att vi måste, annars så klarar vi inte, var det -91 års jordbrukspolitik eller det där, då kommer det tillbaka till den och då är det kaos och det här. Så det var kortsiktigt, så såg jag att det var bra, att gå med i EU. Men såg man på längre sikt då tror jag inte att det var bra. Att, andra ska sitta och diktera precis hur vi ska göra. Det är ungefär som att pissa i byxan; det värmer lite i början sen kommer det kallt efter.

#00:22:14-4# J: [fnissar].

#00:22:15-3# G: [fnissar]. I det stora hela. [skrattar].

#00:22:17-7# J: Mm.

#00:22:18-1# G: Och eh... Jajja, det kan jag väl egentligen tycka idag. För det... jag kan inte de här siffrorna nu men Sverige är ett otroligt bra betalar-land. I medlemsavgifter och det. Men, vi får väl inte tillbaka så mycket som vi betalar in? Det kan du kanske svara på. För jag kan inte svara på det säkert om det är så men jag har för mig så var det förut i alla fall.

#00:22:48-5# J: Jag kan inte svara på det helt säkert heller men det var nu den sista nyheten, eller rapporterna om det så var det att Sverige betalade in i relation till, jag antar att befolkning, och så betalade vi in väldigt mycket pengar. Eller mer i jämförelse med andra länder.

#00:23:02-3# G: Jo. Och vi betalar in mer än vad vi får.

#00:23:05-3# J: Kan det nog ha varit. Jag är inte heller särskilt... [G avbryter].

#00:23:06-9# G: Och då kan man ju kanske vända på det, kunde vi använda de pengarna inhemskt istället? Det bidraget. Men det är som sagt, jag kommer inte att avslöja vad jag...

#00:23:18-5# J: Det behöver du inte. [skrattar].

#00:23:19-5# G: Det är för och emot. Den saken, det är... Och visst har det... Det rör sig om vad det har påverkat.

#00:23:30-2# J: Mm. Inom andra områden.

#00:23:33-1# G: Det är egentligen lite svaret på det att det hjälpte och stödde upp jordbruket då, för vi fick ju mycket jordbruksstöd och det här. Det...

#00:23:43-4# J: Okej. Men det får bönderna fortfarande?

#00:23:46-8# G: Vi har ju fått hemska mycket bestämmelser med det också. Ja, båspallar ska vara så och så mycket, det fick du tio år på dig att göra om. Det var ändå en övergångsregel.

#00:23:57-9# J: Mm.

#00:23:58-5# G: Vi såg nu som jag själv blev drabbad av till exempel. Jag har ju utarrenderat och haft i femton år, och det är på femårskontrakt. Då kom det ju bestämmelser, det här med arialbidraget. Och det skulle baseras på ett, den brukaren som brukade det och det året va. Och det här. Jag var mitt i ett femårsavtal, det infördes direkt, jag kunde ju inte gå till mina arrendatorer, de behövde inte gå med på att säga att du får inte behålla det, det här arrendet har gått ut. De stal ju egentligen jorden av mig. Om jag skulle vilja ha ett barn till exempel som vill överta gården nu, och det här, eller om jag vilja sälja den, arrendatorn han säger rätterna dem har jag dem, då får jag ju köpa tillbaka den.

#00:24:52-2# J: Okej.

#00:24:54-5# G: Och där tyckte jag att LRF var svaga. Och dem, har ju alltid sagt att den som brukar ska ha bidraget. Och det kan jag tycka är rätt, men precis som det gällde för långa båspallar och det här då gav man en övergångsperiod på tio år. Men det här, det kom pang, duns! Ingen övergångsperiod. Och du kunde ju inte bryta ett kontrakt som du hade skrivet och det här. Det borde ha funnits en övergångsperiod så det, när det är fem år, mina fem år till exempel var gångna då kunde jag skriva om kontraktet och då hade

jag ju kunna skriva in det att räntorna hör till marken och inte till brukaren.

#00:25:37-0# J: Mm.

#00:25:38-4# G: Men det gick ju inte att göra. Jag var uppe rätt i högt i LRF men..

#00:25:42-4# J: Okej..

#00:25:44-0# G: Det var emot deras principer. Jag tänkte väl i mitt stilla sinne det här att, ja det finns inget EU-beslut inom jordbruket som brukar bli så långvarigt så jag hoppas att det ännu blir ändrat [skrattar].

#00:25:56-9# J: Ja, okej. Jo, men det kan ju ske i år då för dom gör ju om den gemensamma jordbrukspolitiken i år.

#00:26:03-0# G: Jo. Men eh, vad hur en sådan grej står det vet jag inte.

#00:26:06-5# J: Nej.

#00:26:07-1# G: För jag är inte så intresserad av det, så jag är insatt i det heller.

#00:26:10-3# J: Nej. Men när det kommer till, till Sveriges påverkan på Gotlands utveckling?

#00:26:15-8# G: Ja, den har du ju svar på nu på, eller nu vid middagen. Dem eh...

#00:26:23-4# J: Alliansen...?

#00:26:24-3# G: Där har vi ju, det jag anser, det är diskriminering av en landsort. Här säger man så vackert i sina valmanifest och det är att hela Sverige ska leva och all... vi ska ha bra kommunikation och det.

#00:26:41-5# J: Kan du ge ett konkret exempel på? Dom säger det, men vad är det dom gör som är negativt?

#00:26:47-1# G: Jaaa, du kan se, hur mycket är det? Hur många miljarder är det man satsar i veckan på att skjuta på infrastruktur i Sverige? Järnvägar och det. Om man tjänar några minuter på det här. Då ska vi inte ens få räknas i samma påse som det. Då ska vi gå under olönsam kollektivtrafik som bär en blygsam summa som alla ska slåss om och det här. Då skiter man ju i oss, helt och hållet. Och det, dem som ligger bakom det om de någonsin ska få en röst ifrån Gotland mer i nästa val, det borde inte finnas någon Gotlänning som röstar på Moderaterna för det är de som ligger på bestämmande i slutändan då. Så det hoppas jag att det är det ingen som gör. [fnissar]. Och det är precis samma när det gäller skola och det här, de har lagt tunga beslut i från samma sida. Att skolor ska

läggas ner. Vi var till exempel ute för det 2008, den som satt vid rodret då det var Lena Celion (M).

#00:27:55-9# J: Mm.

#00:27:57-3# G: Som styrde fram det. Hon satt där uppe i Rone när hon var ute på den träffen. Och en träff på hemsegården, när hemsegården nästan var full. Så satt hon och sa i sitt anförande att det var synd om barnen om det inte var 70 stycken i en skola för då kunde de inte få några kompisar och ett fotbollslag och så vidare.

#00:28:18-7# J: Ja, okej.

#00:28:20-3# G: Cirka en månad efter, det här nedläggningsbeslutet kom, då sitter hon i Barn- och Utbildningsnämnden och säger ja, till friskola i Fardhem för 30 personer, och en friskola i När för 17 personer. Då var det helt plötsligt inte synd om barnen längre, ger sådant trovärdighet? Inte vid mig!

#00:28:43-9# J: Nej.

#00:28:45-8# G: Där har du en av orsakerna varför jag lämnade politiken.

#00:28:48-5# J: Mm.

#00:28:50-2# G: Och det här.

#00:28:51-0# J: Du skulle nästan ha engagerat dig mer, låter det som.

#00:28:53-7# G: Ja det gjorde jag. Och jag brukar aldrig bli arg på personer men jag sa det här rätt i ögonen till henne.

#00:29:00-4# J: Mm.

#00:29:01-3# G: När vi satt på ett gruppsammanträde. Men då var jag arg, då kan man lätt säga lite mer än man ska.

#00:29:08-1# J: Eller hur. Och sen kommer vi till Gotland. Regionalpolitiken det hänger ihop med Lena Celion för hon är ju gotländsk politiker. Men nu är det... [G avbryter].

#00:29:17-9# G: Är hon?! [skratt]

#00:29:18-7# J: [Skratt] Jo.. nu är det ju Socialdemokraterna som styr just nu.

#00:29:23-1# G: Jo. Hon är ju oppositionsråd.

#00:29:26-3# J: Jo.

#00:29:27-6# G: Om det ändå inte märks så mycket vad jag kan tycka. Och eh, det vi ser nu agerande det här med Gotlandstrafiken, den tycker jag har varit, vi ska veta att vi har en av våra riksdagsmän också, som är moderat.

#00:29:44-2# J: Gustav Hoffstedt, tänker du på?

#00:29:44-9# G: Ja! Och eh, det har ju inte varit någon hemlighet det här att... Vill du ha mer kaffe?

#00:29:51-1# J: Det går bra, tack.

#00:29:52-8# G: Det satt jag där! Åh. Nu är han ju kall.

#00:30:00-0# G: Och så har jag säkert inte knäppt av bryggaren.

#00:30:00-5# J: [skrattar] Jag håller upp lite mer till dig här då?

#00:30:04-0# G: Nej jag vill inte ha mer.

#00:30:04-5# J: Du vill inte ha mer.

#00:30:04-9# G: Ta det du, om du vill ha det där halvkalla.

#00:30:08-1# J: Du, det går fint. Tar jag en slurk. Så...

#00:30:12-4# G: Nu prata vi så mycket, så nu fick du kallt kaffe.

#00:30:17-1# J: [skrattar] Det går ner det också. Bara det är svart.

#00:30:20-0# G: Nej men, vad jag ville säga med det, det är egentligen att det har ju inte varit någon hemlighet att det har varit Moderaterna som har hållit emot det här, gotlänningarnas förslag både från kommunen och gotlandsupproret och överhuvudtaget gotlänningar. Vad hur vi ville ha gotlandstrafiken. Men det, som sagt det har ju inte varit någon hemlighet att dem som egentligen har varit emot det och inte har agerat åt vårt håll det är ju moderaterna. Och det vet vi ju att centern har ju ställt upp på det. Folkpartiet, det var väl dem som gick först ut. Och jag har fått rätt bra bekräftelse på att KD också har ställt upp på det.

#00:31:01-3# J: På, på en nationell nivå pratar du nu?

#00:31:03-1# G: Nej, ställt upp för Got..

#00:31:05-4# J: Okej.

#00:31:06-2# G: Gotlänningarnas ståndpunkt så att säga. Regionen har ställt upp på det, och alla, Länsstyrelsen har väl också ställt upp på det. Och sen, när man agerar på det här sättet det är... Och det får vi nu ännu se vidare vem som har beslutat vad i det här sammanhanget. För det är... För mig just nu är det förvånande att tre av alliansregeringen är emot och sen den fjärde har fått bestämma.

#00:31:36-5# J: Mm.

#00:31:37-8# G: Då bör nog dem andra ha böjt sig och då ska de inte hållas om ryggen de heller.

#00:31:42-8# J: Vad var kraven, vad tycker du att gotlandstrafiken ska vara? Håller du med gotlandsupprorets krav?

#00:31:50-3# G: Ja, det gör jag!

#00:31:51-6# J: Mm.

#00:31:52-0# G: Så det kan du läsa där.

#00:31:53-4# J: Ja, precis.

#00:31:54-5# G: Och det är att vi ska behöva utstå en försämring när man satsar så på infrastrukturen. Jag förstår inte det. Jag förstår inte det. Men det är möjligt att Gotland är så litet ur partisynpunkt att de, att inte gotlandsväljare är så mycket värda också. Det är i sverigeperspektiv, det är inte i gotlandsperspektiv det där. Gör det något om vi förlorar en del röster på Gotland?

#00:32:24-9# J: Mm. Känner du förtroende annars gentemot Region Gotland?

#00:32:35-6# G: [Eftertänksam]. Eh, menar du när det gäller det här, upphandlingen eller? Eller menar du i stort?

#00:32:40-4# J: I allmänhet, i stort.

#00:32:41-3# G: I stort, ja. I stort sett.

#00:32:48-3# J: Mm.

#00:32:49-1# G: Inte i allt men det är helt klart. Men jag kan inte direkt peka på någonting nu men [suckar och tänker efter]. Vi har inte så starka personer heller. Idag. Kan jag kanske tycka, inom, inom något parti.

#00:33:11-5# J: Okej.

#00:33:12-2# G: Som, ja jag har varit med under typ Erik Karlsson, Folke Jonsson, Ture Larssons sida och Hasse Klintboms tid och det här. Det har mattat av.

#00:33:24-6# J: Okej.

#00:33:26-0# G: I kraft och kapacitet.

#00:33:29-6# J: Själva, i det politiska livet?

#00:33:31-4# G: Vilket?

#00:33:32-3# J: Det politiska livet. På Gotland eller har det blivit förstärkt och sedan är det bara själva delen som...

#00:33:38-9# G: Ja, det med! Det med. Och det, det gör ju mycket att du har ju inte det här föreningslivet och det som det har varit tidigare. Jag kan inte de här siffrorna nu men... jag kommer ihåg när CUF var 4 000 medlemmar på Gotland.

#00:33:59-2# J: CUF är?

#00:34:00-2# G: CUF. Centerns Ungdomsförbund.

#00:34:02-5# J: Mm.

#00:34:03-1# G: Vad det i hela partiet CUF, Centerkvinnorna och Centern idag, det är den siffran jag inte riktigt kan. Men jag tror inte att de är 1000. [fnissar].

#00:34:15-8# J: Nej.

#00:34:16-2# G: Och det är samma inom de andra partierna, det är, det är det... Det finns inga... Och det här, det sa de ju alltid förr typ om CUF att vi hade så mycket medlemmar och det var ju för att de skulle komma in på dans och det här.

#00:34:30-8# J: [skrattar].

#00:34:31-8# G: Nej, men det var vanligt för det var ju, på landsbygden var det i regel CUF som anordnade sådana här saker och det här.

#00:34:36-4# J: Ja, okej. Ja.

#00:34:37-3# G: Och jag har varit med och anordnat det jättemycket och..

#00:34:39-9# J: Mm.

#00:34:40-6# G: ..sådana här saker med. Men det var ju ändå en skolning ändå! Har du gått med för att komma på dans och det här. Och du kanske kom med i en... lokal styrelse och alltihop. Du fick en politisk skolning om du ändå inte var centerpartist. Så då var det kanske rätt naturligt, den dag du skulle gå och välja då var du CUF:are och har ju hållit på med det och... Då blev du ju centerpartist.

#00:35:09-2# J: Mm.

#00:35:09-6# G: Till exempel. Så det, det är inget fel att säga att de dansade sig in, för det var egentligen en skola in vad centern stod för så att säga.

#00:35:19-6# J: Mm.

#00:35:20-7# G: På sitt vis. Så det.. Man har för lite att locka med idag, det går inte med att bara göra det med en dator, det är inte... Det där det är, den personliga kontakten den... finns inte i en dator. Man var på dans tre gånger i veckan, alltid.

#00:35:38-6# J: Mm.

#00:35:39-2# G: Onsdag, lördag, söndag. Tre vita skjortor i veckan [skrattar].

#00:35:44-9# J: Vad är det som har förändrat, gjort att det har förändrats?

#00:35:47-8# G: Jo, och eh... Nu har jag tyckt mycket om att dansa och så där och det här. Men jag kan ju aldrig förstå att det kan bli samma njutning av att sitta och snacka med en tjej på en dator som det är att dansa en tryckare. [skrattar].

#00:36:05-2# J: [skrattar].

#00:36:06-3# G: Nej, men om du förstår?

#00:36:07-5# J: Ja.

#00:36:07-7# G: Det, det är... Du lär känna en person på ett helt annat sätt och får betydligt bredare...

#00:36:16-6# J: Men ger det inte mer möjligheter om man då använder dator...

#00:36:19-7# G: Jo, så det är... Jag tror den biten är en svaghet för landsbygden.

#00:36:25-7# J: Teknologisk utveckling?

#00:36:27-4# G: Jo. Vi har för dålig eh... Dåligt att erbjuda. Och vad ser du som ungdom? Ja, då ska du ha ungdomsgård, och du ska ha bowlinghall, och du ska ha simhallar och det ska... Vad ser de i det?

#00:36:41-3# J: Mm.

#00:36:42-4# G: Ja, förr, vi hade en grusgrop här uppe. Det höll vi på, dagar och nätter i efter man kom från skolan och skottade och sen hade vi köpt upp så mycket hönslyktar vi kunde hitta i hela socken och sen spelade man en kvart och sen; nej nu måste vi hålla upp, nu måste vi pumpa! Och så dra runt de där lamporna och pumpa, ja det var ju det där att skapa något själv.

#00:37:05-3# J: Mm.

#00:37:05-7# G: Det var det! Själva det här ishockeyspelandet det var inte så för att göra det, men det hade vi skapat själva. Och det här... Och det den där skaparlusten den finns inte idag.

#00:37:18-6# J: Okej.

#00:37:20-1# G: Vad ser man när ungdomar kommer hem från skolan? Ja de tar lite mel-lis, och sen vrider de på tv:n och sen sätter man sig vid datorn. Och det här. Det är, jag tror vi måste ha lite mer socialt. Där tror jag vi kan hävda oss emot städerna också.

#00:37:45-0# J: Mm.

#00:37:46-1# G: Om vi kunde erbjuda det där. Men fråga mig inte hur det ska genomfö-ras i dagens ungdomar för det är jag för gamla för att tänka i de banorna men eh...

#00:37:55-9# J: Du ser inget, att det är något som sker?

#00:37:58-8# G: Nej, jag bara ser att det är en stor nackdel i det vi har förlorat.

#00:38:03-5# J: Mm. Sociala kontakter?

#00:38:05-9# G: Det vill, lite kreativitet till att hitta något nytt som intresserar ungdomen... För om du ser bara på det politiska intresset. Vad finns det för politiker om 25 år? Tio år? Ser du dem?

#00:38:26-6# J: Ser du dem?

#00:38:30-4# G: Nej, det är det jag inte gör. Och det... Vad har vi då? Ja då har vi bara tjänstemännen. Då är vi inte långt ifrån diktatur då nej. Det går inte ett, den politiska

utvecklingen... med brett demokratiskt tänkande och det här, och sen den som är bäst på att framföra det, dem väljer vi fram att framföra våra åsikter och hela det här.

#00:39:00-2# J: Mm.

#00:39:00-8# G: Det är, det ser man ju i allt på vad hur mäktiga egentligen tjänstemän är i många ärenden.

#00:39:08-7# J: I vilka ärenden då? Till exempelvis?

#00:39:10-5# G: Allt. Det är ju skillnad på, om du sitter och har betalt. Och är kanske ingenjör inom ditt område och alltihopa. Sen ska jag som lekman komma in där och sitta där några timmar och sen ska jag säga ja eller nej till ditt förslag. Och när klubban ramlar i bordet då är det vi som har ansvaret. Jag har ett bra exempel på det. Det är rätt gammalt. Det var när jag satt i hamndirektionen. Jag sa tidigare att vi byggde Vändburg och Herrvik, och Fårösund. Det sista vi byggde, det var Fårösund. Den som var gatuchef då det var Ivar Plan. Ingenjör, gammal... i gamet. Han satt och föredrog det här, att vi skulle bygga Fårösund att det skulle... Vågbrytare, och det är ju en dyr bit. Och sen hamnen. Jag är inte hundra på att de här summorna är riktigt rätt, det skulle kosta nio miljoner. Och tog vi bort vågbrytaren, om jag nu inte minns fel, då skulle det kosta sju. Jo sen, det... vi hade ju sett vad det kostade på andra ställen så det var ett bra bud egentligen. Så vi kunde ha gjort att vi fullföljer och bygger om det. Sen lade man in anbud, eller tog ut det på anbudsupphandling. Anbudet kom in. Det lägsta anbudet det var på tretton miljoner, utan vågbrytare. Och med i den tekniska nämnden då satt Hilding Sigsarve, vi satt ihop där.

#00:40:52-8# J: Min granne! F.d.

#00:40:53-5# G: Jo, jo. Då frågade han Ivar Plan, där på sammanträdet, "va hur är det, är det ni som har räknat fel när du sa att det skulle kosta så det där, eller är det anbudet som är så jädrans för höga?" Då grinar gubbfan lite snett och sådär, "skulle jag talat om det för er då, då hade ni ju aldrig gått på det." Ja han satt ju med kunskapen och redovisade det han ville redovisa, egentligen. Han försökte ju lura oss, och gå på att vi skulle bygga det. Sen blev det nästan dubbelt så dyrt. Så de har ju en otrolig makt.

#00:41:34-1# J: Mm. Vilken information... [G. avbryter].

#00:41:35-6# G: För fram det som är positivt...

#00:41:39-1# J: Vad har de att tjäna på det?

#00:41:40-0# G: Va?

#00:41:40-4# J: Vad har han att tjäna på det? Till exempelvis.

#00:41:44-6# G: [suckar eftertänksamt]. Han var för att det skulle byggas i Fårösund, och det här, antar jag.

#00:41:49-7# J: Mm.

#00:41:50-6# G: Och sen är det ju en fjäder i hatten här, att se till att det blivit en hamn på södra Gotland, och en på östra, och en på norra.

#00:41:57-8# J: Okej.

#00:41:58-3# G: Som gatuchef det... Ja det, vad han hade att tjäna på det men när han gav det svaret. Då var det ju tydligt att han ville ha det byggt.

#00:42:09-0# J: Mm.

#00:42:10-2# G: För hade han talat om vad det kostade hade ju vi aldrig köpt det. Och det här, så det finns ju allt.

#00:42:17-4# J: Mm.

#00:42:17-9# G: Och eh, när det som sagt, hur ska du kunna klara dig i... där det sitter fackmän, högt. Ja, ta inom sjukvården, då ska du kunna sitta och säga i sjukvårdsnämnden att, "nej, det där får vi avstå ifrån." Dem säger att det här är ett måste i dagens samhälle och... Jag själv har hört ett föredrag, nu kommer jag nog ändå säga fel, men normalt med foster, va hur var det man kunde klara det ifrån... Jajja, man har ju fått ner det till hälften, i veckor. Om det var 24 veckor det där, så är det nere i, jag tror till och med...

#00:42:59-7# J: Du menar abort, eller?

#00:43:01-1# G: Njao, jojo. Eller för tidigt födda foster.

#00:43:03-8# J: Ja, okej. För tidigt födda.

#00:43:04-2# G: Men om det var 24, sen kunde man klara femton nu så att säga. Så ska vi göra en sådan sak eller ska vi inte? Det är egentligen den draska verkligheten, det kostar skjortan den där biten och det här. Var ska vi dra gränsen? Ska vi ta dom som blir tolv också, eller? Så det, att sitta och prata emot ett proffs som vet och kan ge förklaringar och svar på alltihop det är inte så gott att vara politiker idag. Och som sagt, det fodrar ett otroligt intresse för det första och sen kan du ändå inte gå emot sådant här... det.... Nej, det är svårt och jag är som sagt, jag...

#00:43:51-4# J: Så tjänstemännen... [G. avbryter].

#00:43:52-7# G: Med det intresse det finns idag då har jag svårt för att se att det blir politiskt styrt i framtiden.

#00:43:57-2# J: Okej.

#00:43:58-0# G: Det är ju... jag svävar ut så du får inte några svar på ditt papper.

#00:44:05-5# J: Eh, jodå, men det var intressant faktiskt. Jag tolkar det svaret också.

#00:44:09-1# G: Jo, det tolkar du som du vill så det. [skrattar].

#00:44:11-3# J: [skrattar]. Så får vi se om det stämmer. Vad har jag mer för... Ja, men vad tycker du borde göras, har du konkreta förslag, för utvecklingen på landsbygden? Det ska inte centraliseras än mer, har jag förstått.

#00:44:27-5# G: Mm.

#00:44:28-3# J: Något annat? Hur ska skolan kunna vara kvar?

#00:44:32-3# G: Ja, till exempel så tror jag ju på de små enheterna. För dels så ser vi hur dåliga resultat det blir med många som inte uppfyller kravet för gymnasiet och så vidare och det här. Det tror jag man skulle komma närmare i mindre enheter.

#00:44:54-5# J: Okej.

#00:44:55-4# G: Det är hemskt viktigt att alla individer blir sedda. Det är lätt att man inte blir. Vi ser det blir, det mobbning, det är skadegörelse, allting. Vi har inte pejl. Idag. Och det... Ja, nu är det så lätt när man är så förbaskat gammal så det, skulle det bli något sådant när en annan var i det, det reddes ju ut det vem det var. På den tiden blev det en jävla snyting och det här. Men, det är jag inte för så men... det är viktigt att alla syns och får det stöd de behöver. Och det tror jag, det är små enheter.

#00:45:34-4# J: Mm.

#00:45:35-1# G: Och vi har ju till exempel det här byskoleprojektet.

#00:45:37-8# J: Mm.

#00:45:39-6# G: Vad är det som säger att en lärare, här ska elever åka till en stor enhet för här jobbar alla lärare men sin kompetens är olika. Det finns ju inte en lärare som är lärare som när jag gick, jag hade lärare som hade alla ämnen och det här. Nu är var och en, kan sitt nästan så det måste en jädrans massa hoppar till för att de ska kunna få hela skallen fylld och det här. Det vad är det som säger att han måste sitta där? Låt skolenheter vara ute, du kan transportera, läraren kan flytta sig istället. Och eh, det här bysko-

leprojektet det går väl även ut rätt mycket på att man kan använda dagens teknik. Alla är intresserade och kan bättre än dem som är vuxna, det är snart, ju yngre de är ju bättre är de på datorn och det här.

#00:46:27-7# J: Mm.

#00:46:27-8# G: Vad är det som säger att man inte kan utnyttja det?

#00:46:30-8# J: På vilket sätt då?

#00:46:32-5# G: Ja du behöver inte ha full bemanning för allting, du kan använda dig av eh... Vad är det som..? Det är också ett gammalt tänk i det här. Skolan, han skall vara från augusti till december, från januari till juni och det här. Och från klockan åtta eller halv nio till kanske tre, och hur.. Det är dyra lokaler, det du. Som står där som inte används hälften av tiden. Vi kanske kunde erbjuda här på Gotland, eller på på landsbygden att vad är det som säger att man inte kan gå i skolan, det är många som önskar att gå i skolan på sommaren kanske. Vi kanske kunde ha turister som kunde gå under sommarlovet och det här. Och gå i sin skola på Gotland och det här.

#00:47:30-5# J: Mm.

#00:47:31-5# G: Jag tror det finns en del gammalmodigt tänk som man kanske kunde tänka till om. Och som sagt varför ska lärare sitta...

#00:47:39-6# J: Tänker du på fjärrundervisning också?

#00:47:41-4# G: Va?

#00:47:41-7# J: Tänker du på fjärrundervisning och den tekniken?

#00:47:44-5# G: Ja. Delvis ja. Men man måste... Och det är... går inte... jag är inte kompetent att säga så och så och så ska du göra men det finns dem som är bättre på att tänka så. Men vi måste utnyttja den tekniken och vi måste utnyttja lokalerna betydligt bättre. Än vi gör idag.

#00:48:02-8# J: Mm. Ja det har jag läst om lite i landsbygdsupprorets, ert program, om samordning, mellan företag, skola... [G. avbryter medhållande].

#00:48:12-9# G: Ja. Hur mycket har vi inte att... då kanske vi ska... ha vissa specialstudier på ett ställe och det här med... Men som sagt, just det där att med arbetsplatsen, han behöver inte vara på samma ställe.

#00:48:30-7# Mm, okej.

#00:48:32-0# G: Är det så att du inte kan, i dagens läge, undervisa i allt, kanske du får vara beredd att åka runt och undervisa i det du kan på flera ställen och så vidare.

#00:48:42-0# J: Okej. Förutom skolfrågan är det något annat du känner? Som bör göras för landsbygdsutvecklingen?

#00:48:49-9# G: Nej, det kommer aldrig att gå ifrån eh, med där uppe på riks men kommunikationer är ju A och O...

#00:48:56-4# J: Färjan?

#00:48:58-3# G: ... för att allting i näringslivet ska fungera.

#00:49:00-4# J: Mm.

#00:49:00-9# G: Och det här har kanske blivit lite för mycket snack om turismen och biljettpriser. Jag anser ju att det allra viktigaste det är ju att näringslivet fungerar. Och kan du få näringslivet att få likvärdiga förhållanden på Gotland, som det är på fastlandet, då kan du få företag att etablera sig också.

#00:49:26-1# J: Mm.

#00:49:26-3# G: Men då måste de... Den haken måste bort först och främst för att någonting ska gå. Jag kan säga det att jag säljer ju pellets här och jag har varit i kontakt med fastlandsföretag. Eh, jag fick svar ifrån ett i Norrland, och de levererar fritt över hela Sverige, men ska vi till Gotland då kostar det 120 kronor pallen extra.

#00:49:52-5# J: Okej.

#00:49:54-0# G: Det är, det är all företagsamhet blir drabbad av det här. Så att den, haken måste bort om Gotland ska komma att fungera likvärdigt.

#00:50:07-4# J: Mm.

#00:50:08-4# G: Och det är ju det som man är lite uppretad på politiskt där va.

#00:50:12-4# J: Mm. Vad har du för känslor gällande allting? Du, du, hornen växte ut när det kommer till skola.

#00:50:22-1# G: Det var ett slag emot landsbygden igen. Och därför såg jag rätt när jag läste, vad han nu hette, som sitter i Barn- och Utbildningsnämnden för moderaterna nu. Det... han skrev ju nu en insänder för en vecka eller två sen. Att vi måste ju fortsätta att lägga bort, eller ta bort de här små skolenheterna, för att det ska bli bättre pedagogisk undervisning, att vi får högre standard på undervisningen.

#00:50:51-2# J: Okej.

#00:50:52-3# G: Mm. Och där lever tydligen ännu, de här tankarna kvar.

#00:50:58-4# J: Mm.

#00:50:59-5# G: Och inte vågar att tänka något annorlunda för det här är ju bara en cykel som bara växer. Tar du bort en, vad blir det kvar tillslut? Ska vi ha en skola i Slite, och en i Hemse, och en i stan då?

#00:51:13-7# J: Mm.

#00:51:14-7# G: Vem blir lidande? Barnen. Och jag tycker kanske inte att reseavståndet är det bästa. Men jag har alltid varit mycket för barn. Och skicka upp... en sexåring, jag ser egentligen Hemse som stort också och det här.

#00:51:35-3# J: Ja.

#00:51:36-6# G: En i mängden där bara, jag tycker synd om dom. Ser du utvecklingen, på ett barn? Då har du först en mamma som är den stora för en bit av födseln där va. Och sen kommer pappa också in i bilden, men kanske inte lika fort och det här. Ja nästa steg, det är när du börjar skolan, vem är nästa mamma? Ja det är fröken och det här. Och sen eh, skolan är ju det. Och sen helt plötsligt när du då kommer och sen ska upp, ja då har du ju ingen, det där personliga och det här, det... Jag tycker synd om dem. Jag tycker det är värre än att kanske åka lite långt. [fnissar]. Egentligen.

#00:52:29-2# J: Ja, mm. Jag har en avslutande fråga.

#00:52:31-4# G: Ja.

#00:52:32-0# J: Hur ser du på Gotlands framtid? Är du positiv, negativ? Vad har du för känslor och upplevelser?

#00:52:38-9# G: [suckar ljudligt]. Hur ska jag nu säga för att inte vara allt för negativ då? [fnissar].

#00:52:44-0# J: Kan du ju vara också.

#00:52:49-1# G: [funderar under tystnad]. Ja... Det är lite känsligt just nu för som jag har sagt nu hela tiden så är en stor hake, det är våra kommunikationer om vi ska få Gotland att fungera. Och jag hoppas om vi kan vända den här trenden, typ eh... skolor och det här, så tror jag att landsbygden kommer vara det stora dragplåstret för Gotland. Men lyckas vi inte med det, att det fortsätter i den här stilen som det har gått nu, då tror jag vi

kommer få se en stor avbefolkning av Gotlands landsbygd. Jag märker en tydlig trend här sen 2008. Något år innan var Rone, Gotla... eller årets socken. Vi hade en otrolig aktivitet och det här. Jag har ju kört skolbuss också. När det här beslutet kom, då kom det upp elva skyltar med "till salu" i Rone. Jag tror inte att det har varit under fem sedan dess. Och vad blir det istället? Ja, det är sommarboende. En och annan, även annat och det här. Och det är ett tydligt tecken på avbefolkning. Tro inte att landsbygden kommer att vara, om det inte bor folk, och är aktiva folk på landsbygden. Och bara att komma hit till sönderslagna sommarstugor på sommaren när du kommer hit, då blir inte landsbygden attraktiv längre. Så det... Det beror sig på vad det tar åt för håll. Men även ser jag en fara i att ska vi ha en politisk styrning av Gotland, då måste det till krafttag för att få ungdomar att bli intresserade av samhället och utveckling. Annars finns det inga politiker. Det går inte bara, jo det finns gott om sådana politiker som bara är ute efter arvodet, och tycker det är en bra sidoinkomst sådär. Men de är inte mycket att ha. Det är... Har du inte intresse utan bara ska se det ekonomiska i det då blir det ingenting bra för då sitter du bara och är en röstmaskin och håller med.

#00:55:20-2# J: Hur skulle man kunna få ungdomar att intressera sig?

#00:55:24-5# G: Genom det jag sa tidigare. Vi måste hitta på någonting.. Ja, det är inte bättre med oss vuxna. Vi ska lekas in i en verksamhet.

#00:55:38-1# J: Dansas in.

#00:55:38-3# G: Mm. Om det ska bli intressant.

#00:55:40-8# J: Mm.

#00:55:41-6# G: Är det... sitter du och håller ett föredrag, vad är det och, det är tråkigt och svårt att hålla sig vaken, kan han inte sluta prata snart och det här. Det, det lockar ingen. Locka dit dem med något annat och börja med små portioner med det andra istället.

#00:56:01-7# J: Okej.

#00:56:02-0# G: Det här är min tro.

#00:56:02-7# J: Ja. Jag tror att jag har, ställt alla mina frågor, är det något du skulle vilja avsluta med? Är det något du vill fråga mig?

#00:56:12-8# G: [Begrundar sitt svar]. Jag hoppas, att ditt det här, ska få lite effekt.

#00:56:20-2# J: Tack. Det hoppas jag också. [skrattar].

#00:56:22-4# G: Jo, och eh... Jag tror, eller jag kan säga att jag står för det jag har sagt.

#00:56:32-5# J: Mm.

#00:56:34-9# G: Och jag har varit missnöjd med en del saker och det är jag fortfarande och det här. Och tycker det inte har gått riktigt rätt till. Jag kan inte gå in på alla detaljer så här i en intervju.

#00:56:49-0# J: Okej.

#00:56:49-7# G: Nej. Men eh... det eh... jag tror inte att jag har sagt mer nu. Det får de tåla!

#00:56:59-9# J: Eh ja. Du vill inte säga vad du menar inte har gått rätt till?

#00:57:05-1# [tystnad]. Nej det får vara i stjärnorna.

#00:57:12-6# J: Okej.

#00:57:12-9# G: Mm.

#00:57:14-0# J: Men det är politiskt?

#00:57:15-0# G: Det är politiskt.

#00:57:15-9# J: Det är politiskt.

#00:57:17-1# G: Det är politiskt. Och det är, det är inte alls det som är, jag har sagt den verkliga grunden varför jag har lagt av med politiken och det här för det... Jag har känt mig som en företrädare för landsbygden och det så att.. När man inte riktigt får gehör för det då är det inte något att gå med i.

#00:57:40-4# J: Okej.

#00:57:42-3# G: Mm.

#00:57:42-2# J: Ska vi avsluta med det?

#00:57:43-0# G: Jo!

#00:57:43-4# J: [skrattar].

9.4 Intervju med Gunnar Bendelin

J: Nu har jag redan utav mina tidigare intervjuer och utefter vad jag läst, så har jag förstått att det var skolfrågan, att Region Gotland planerade att lägga ner ett tiotal skolor på Gotland som gjorde att ni startade Landsbygdsupproret?

#00:00:21-1# G: Jo, det blev väl, det var väl det som var droppen på något sätt va. Visserligen, funderingar hade funnits förut och det var faktiskt en bonde från När som ringde till mig. Han var pensionär nu som sa det, nu måste vi göra någonting och nu jäser det i bygderna och sådär. Så det var väl ett av skälen till när det här med skolorna kom att det blev droppen så att säga. Man kände att det fanns många som tyckte att.. Nu har det gått för långt.

#00:00:57-2# J: Kände du på andra sätt av den här utvecklingen, inom andra områden på Gotland och inte bara inom skolan?

#00:01:05-0# G: Jo, men alltså hela servicenedtrappningen som har varit på landsbygden det har ju pågått, det har ju varit smygmissigt kan man nästa säga då va. Så att det har ju varit i takt med att det också har varit en avfolkning av landsbygden så har ju mycket av servicen försvunnit, postkontoren, bankerna, affärerna.. Och även det som handlar om vård alltså, det har ju också försvunnit mycket. Så att jo, men där har det ju liksom, det har ju hänt successivt eller lite smygmissigt så har det här skett va. Men när man då var så klumpig, höll jag på att säga, ifrån Regionens sida att man skulle lägga ner 11 skolor på en gång. För förra gången när man skulle lägga ner fyra-fem och gjorde det också, då blev det ju inte alls så stora reaktioner och då var det en del av det här att, liksom ja, vi kanske får acceptera. Precis som vi fick acceptera att skolan lades ner här va.

#00:02:07-0# J: När lades den ner?

#00:02:08-0# G: Den lades ner 2007, lades den ner efter vårterminen då och vi tog över skolan påsken 2008. Men beslutet fattades 2005 tror jag, om att skolan skulle läggas ner. Och det var ju, första tiden så var det ju så att fan, vi stred ju för skolan givetvis och att den skulle vara kvar här.

#00:02:30-9# J: Mm.

#00:02:32-1# G: Och att man kanske skulle fortsättningsvis kunna samverka mellan Kräklingbo och Östergarn då.

#00:02:37-8# J: Vart flyttades barnen istället, till Roma?

#00:02:40-8# G: Till Kräklingbo.

#00:02:41-7# J: Okej.

#00:02:43-1# G: Och det.. Men efter ett tag så förstod vi ju att.. Nej, det där får vi nog acceptera, även om det var ett sorgearbete..

#00:02:53-6# J: Jo.

#00:02:54-2# G: Så då, då blev ju arbetet vi gjorde mer inriktat på vad kan vi göra med huset istället för skolverksamhet då och ha kvar den i sockengemenskapen. Och det har jag jobbat mycket med och det har vi ju lyckats med. Så att det.. Beviset är ju här va och det är jättemycket kredit vi får för det här då.

#00:03:19-8# J: Mm, hade du redan startat Nygarn Utvecklingsbolag AB då eller kom det efter?

#00:03:25-5# G: Nej, Nygarn blev en del av det här arbetet med att hitta ersättningsverksamheter i skolan. 2005 startade utvecklingsbolaget och det gjorde man.. Eller det startade på grund av att man, skolan var utgångspunkt va. Vad kan vi göra med den så att säga då. Så att vi hade ju faktiskt några år på oss att preparera oss för att kunna ta över det. Och vi hade också några år av tuffa förhandlingar med kommunen innan vi fick någon typ av skälig uppgörelse då. Ehm, så att... Det svåra det var ju att vi fick inte mäkla ut verksamheter där, vi fick inte gå ut och fråga om det fanns någon som var intresserad av att flytta hit. Så det var en ganska jobbig tid, men i gengäld, utvecklingsbolaget engagerade sig då i andra frågor som exempelvis varvet i Herrvik, utveckla Herrviksområdet över huvud taget. Och sen så jobbade vi ju också under den tiden med att på något vis säkerställa att den här äldrevården som var på Östersol, att den skulle få fortsätta. Så att det blev ju de frågorna som blev de största stora frågorna i utvecklingsbolaget. Och det var väl jag som sa, där också som i så mycket annat, att vi måste bilda ett bolag. Då hade Heligholm startat och jag hade pratat med Jan litegrann i kring det där och vi måste hitta andra formar än de formar som har funnits förut. Och då var bygden mogen för det, för det har jag pratat om förut va, att vi borde ha men då kändes det som att bygden var mogen för ett sådant beslut.

#00:05:07-8# J: Mm, den bolagsformen - utvecklingsbolag, nu har jag faktiskt läst på lite dåligt om just det. Är det något regionalt eller är det också EU? För att jag vet att ni har hjälp ifrån Leader-projektet ifrån EU.

#00:05:20-6# G: Nej, det.. alltså egentligen om man utgår ifrån startandet av verksamheten inom Nygarn och förvärvet av skolan så var.. Ja, men det var ju vi och bankerna som kom överens med vad hur vi skulle få lånen och så här och då hade vi kommit överens med Regionen om en prissättning på det hela. Och vi fick inga ekonomiska bidrag för det utan, däremot hade vi en deal med kommunen om ett ränte- och amorteringsfritt lån på fem år som en del av överenskommelsen.

#00:05:56-5# J: Okej.

#00:05:56-9# G: Men EU, det har ju varit Leader som har varit inne när vi har haft vissa utvecklingsprojekt.. Som har varit kopplade till att man vill utveckla besöksnäringen eller annan typ av verksamhet. I Herrvik har vi ju ett VA-projekt som vi har varit starkt beroende av hjälp av Leader och.. Men till investeringar som vi har gjort i det här skolhuset och det är inte så lite, det har vi försökt klara på den verksamhet som vi har i huset. Och många gånger känns det också ganska bra, och jag vet ju att Heligholm har varit duktiga på det eller, dom har ju visserligen fått andra medel då.. Naturvårdsverket har gått in mycket där va, men.. Vi har haft en filosofi omkring att vi utvecklar verksamheter i takt med att vi känner att vi har kunder eller entreprenörer som vill flytta in. Har man en entreprenör och man känner att det där är en trygg.. liksom verksamhet. Ja, men då kan ju våga att göra i ordning fasaderna, då kan man göra i ordning entreterna, då kan man satsa.

#00:07:07-9# J: Mm.

#00:07:09-7# G: Men vi har inte liksom storstilat satsat utan att vi har vetat att vi har täckning. Det gör ju att man blir inte så vansinnigt beroende av EU-bidrag eller bidrag på något sätt heller. Sen har vi besöksplats Östergarn, det är ju ett utvecklingsprojekt och där är siluetterna [pekar upp mot berget] och det här växthuset är en del i det hela och vi har fem vandringsleder som vi gjort här ute, med mera med mera.

#00:07:35-9# J: Mm.

#00:07:36-0# G: Och det, sådant tycker jag ju är bra att man använder dom här ekonomiska medlen till. Det är ju ingenting som man får tillbaka direkt, eller någon aktör får tillbaka utan det är ju hela området som gynnas av det så att säga.

#00:07:52-6# J: Precis. Har ni sett något resultat i ekonomin eller tillströmningen i bygden, genom de här projekten som ni har gjort? Det kan ju vara för tidigt att säga.

#00:08:08-5# G: [Tveksam] Jae, man ser på.. Om man tittar på den verksamhet som man har här i huset så har det ju liksom step-by-step blivit tryggare och tryggare kan man säga och det är väl ett tecken på att stället i sig har en attraktionskraft, folk kommer tillbaka. Och dom som bedriver verksamhet är ju också kvalitetsinriktade, att det ska vara verksamhet med hög kvalitet för det är det som säljer.

#00:08:34-9# J: Mm.

#00:08:36-5# G: Sen tror jag att i övrigt i bygden så som affären, den var ju väldigt egentligen nedläggningshotade då. Där gick ju Nygarn in, för bankerna var ganska tuffa mot Marika när hon skulle ta över det. Men där gick vi ju in och sa att Marika har hundra procent support ifrån oss i socknen. Det räckte med att vi sa det från utvecklingsbolaget. Då fick hon helt andra lånevillkor och då har hon tagit över butiken då. Och jag tror, vi.. Man

kan säga som så att det arbete som vi har gjort för att ändå kunna utveckla bygden, det har ju gjort att vi har hankat oss kvar med dom verksamheter och dom entreprenörer som har varit aktiva då. Man kan också säga en sådan sak som varvet nere i Herrvik som då, det fanns en väldigt osäkerhet om dom skulle våga för att det var gamla båtbyggnaden som brann in och sedan var det inget skrivet.. Men där var en liten företagsgrupp, som ändå bestämde sig till slut. Och efter mycket samtal, dom lutade sig delvis emot oss i utvecklingsbolaget. Just det där att mäkla lite kunskaper, det är ju en del i det hela också då.

#00:09:47-7# J: Mm.

#00:09:48-6# G: Och då hade vi Henning Eneström som är finansman eller.. som fanns i finansvärlden. Och det var ju en sådan, det ingav ett förtroende på något sätt så det var ju mycket råd och dåd som kom ifrån det hållet. Och nu har ju dom utvecklat verksamheterna så dom har ju nästan för mycket att göra.

#00:10:07-6# J: Okej.

#00:10:08-0# G: I förhållande till den kapacitet som dom har på utrustning. Och det är ju lite roligt så att.. Jag tror att, sedan har vi varit mycket i ropet också, vi har jävlar anamma setts mycket i pressen och varit på.. Och liksom, det har varit en stark attraktionskraft om Östergarn över huvud taget. Jag tror att vi är väl just nu det stället på Gotland som har starkast attraktionskraft. Vi har gått förbi Sudret och vi har gått förbi Fårö. Det känns lite grann så och det beror mycket på sammanhållningen, det beror på att det har hänt en massa av positiva saker i bygden och då bygger man liksom upp ett förtroendekapital, eller förutsättningar för att kunna klara sig in i framtiden också.

#00:11:05-6# J: Mm.

#00:11:06-6# G: Vi har ju sett nu, vilket har varit ett dilemma då att det är fler som har velat flytta in och velat ha verksamhet i huset här, men det är ju knökfullt. Det är ju 16 olika aktörer som bedriver verksamhet här. Och då har vi ju sagt det att vi måste ju ha Östersol. Vi måste ju få fortsätta, för har vi inga lokaler att erbjuda då kan vi heller aldrig räkna med att vi får något företag som flyttar hit va.

#00:11:30-9# J: Precis.

#00:11:32-0# G: Och det är, vi hoppas ju på att vi ska kunna få en överenskommelse till slut där vi får förvärva Östersol, för det är en viktig faktor för att kunna åstadkomma ännu mer än vad vi har gjort.

#00:11:48-4# J: Mm, det är något ni förhandlar med kommunen?

#00:11:51-1# G: Njae, vi har ju förhandlat med kommunen men det har gått åt helvete

om man säger så, på grund av att det då, det har funnits rörelser inom politiska partier och sen har det även varit någon.. den nya välfärden och juridiska byrå. Och sen har, varför vet jag inte, men det är ju så att SD:are och sådana har varit emot oss lite, så att det har blivit överklagat. Det fanns en politisk majoritet för att vi skulle få det och med en ganska kraftig motprestation, så att påstå. Men så kan man inte göra med kommunala anläggningar eller byggnader så att det föll alltihop, det där. Nu ska det ut på öppen anbudsgivning då.. och vi kommer ju att lägga in ett anbud, men vi vet ju inte om vi får det, vi får väl se..

#00:12:43-7# J: Mm, hur skulle du vilja säga att du upplever stödet från Regionen annars, för landsbygdsutveckling?

#00:12:52-5# G: [Skratt] Ja, det är ju en jävla verb.. det är väl som det mesta, det är en jävla verbal, vad ska jag säga.. vendetta på något sätt det här. Det sägs ju att man supportar, att "sätt igång, gör, hitta på och kreera" en massor som skulle vara möjligt att utveckla och då får man support och allt så där. Sedan när man då hamnar i konkreta situationer där man ja, har exempel, där man verkligen vill någonting. Då är det mer trögt och då är man mer fast i sina fasta normer och sina principer och sådant som tar en satans tid för det första... Och under den där tiden.. Jag menar, dom här frågorna har vi drivit sedan 2005 dom flesta av oss och det här är ju det enda vi har gått i mål med, skolhuset då. Och under den tiden, under den här processen, då blir man ganska slut alltså. Det tar så mycket kraft och det är så jävla mycket besvikelser. Och det.. alltså, jag lever ju ut mina känslor emot politiker, och jag upplever att jag är långt mer kunnig och klok än vad många av dom är så att jag, när vi sitter och har förhandlingar eller diskussioner med dom då känner jag att dom märker ju hur jävla mycket vi kan i dom här frågorna. Först då ska dom liksom mästra och tala om att så här är förutsättningarna och så vidare. Och sedan när vi då kan påtala att det där det känner vi till, men vi har kommit så här långt, nu är det så att vi vill det här och det här. Och då blir man lite överraskad och nästan lite.. vad ska vi säga.. ja, förnärmad eller hur man ska uttrycka det, det är lite pinsamt för dom på något sätt va. Så att... det är mycket kraft som vi får lägga på sådant som vi skulle kunna lägga på utveckling.

#00:14:56-9# J: Mm.

#00:14:58-1# G: Jäklar, vad mycket kraft! Och det är all den här tiden, det är pengar också. Och sen, till slut är det många av eldsjälarna som känner att "nej, men det här skiter jag i. Alltså jag går hem till skogen och jobbar istället". Det är ju så jävla tröstlöst att hålla på med det här för att det är så invecklat och involverat med en massor konstiga politiska, vad ska jag säga, motsättningar och... Jag är så trött på det där så jag kan inte fina ord på det här... Och jag... Många gånger har man ju tänkt att, skulle det här vara en privat verksamhet eller vara ett företag som skulle sköta det här, då skulle det ha gått mycket snabbare och man hade sett snabbt vad som är ekonomiskt gångbart. Här är inte detsamma som att, även om man ser att det är ekonomiskt gångbart så finns det sjuttioelva andra faktorer som man ska väga in i ett beslut.

#00:16:10-2# J: Vilka faktorer är det?

#00:16:11-9# G: Jaa, för det första så är det hela det politiska spelet. Det känns som, att här ska man inte gå in och visa att man kan göra någonting utan att det är vi- det är faktiskt vi, tjänstemännen och vi politiker som bestämmer. Och det måste vara, det upplever jag att dom vill vara väldigt tydliga med. Så det är ett politiskt spel va, och det.. Också det här spelet innefattar ju att partierna vill ju givetvis dra sina växlar på det här, om det är någonting bra och man stöttar det, då ska man dra en växel på det. Och då är det många gånger så att även om motståndarsidan tycker att det där kanske är bra så hamnar man i att man försöker att hitta.. de svaga punkterna, eller sådant man kan haka upp sig på. Det är ju inte sunt förnuft som ger avgörande, utan det är ett annat spel.

#00:17:11-6# J: Inom färjetrafiken fick ni ju, eller GotlandsUpproret stöd ifrån de flesta partierna på Gotland. Var det alla partier?

#00:17:22-8# G: Ja, det är ju också dom här verbala vendettorna som man inte riktigt vet var man har dom här... Ehm, vi har varit lite osäker på var vi har Gustav Hoffstedt (M), det har väl varit det enda. Men annars, lokalt så har ju Lena Celion (M) som då är oppositionsråd, hon har ju ställt upp och stöttat det här och Gustav var också med där uppe på Sergels torg när vi stod där med traktorn va. Så att det kan man väl säga, i stort har samtliga partier varit bakom det.

#00:17:55-6# J: Mm.

#00:17:56-9# G: Men där har det också.. man misstänker, det här med dom verbala vendettorna som man säger, man misstänker också att det har funnits en dold agenda. Och där har jag sagt flera gånger, men fan vad fan alltså, om det är så att det finns den här politiska enheten, då borde det vara ganska självklart att man kan komma fram och att man kan påverka. Att det här sunnda förnuftet.. Vi tycker ju att det som vi har fört fram, det är ju egentligen det som skulle vara det mest gångbara och som är det kloka. Då kan man inte riktigt förstå, vad i helvete beror det på att man inte tar det här. Och det är det man upplever att då har det funnits en dold agenda och i den där dolda agendan då kommer det här med partipolitiska avvägningar in. Och då blir det ett spel och då är vi medspelare på någon typ av öppen scen, där man ändå på något vis.. Slutet det är skrivet redan, eftersom dom då sitter på makten. Och det kan ju göra, när man då avslöjar det där, eller jag avslöjar det lite grann nu, när resultat inte blev någonting. Då är jag mer övertygad om att det har funnits en dold agenda.

#00:19:12-4# J: Vad är det för slags dold agenda?

#00:19:14-3# G: Ja, jag tror att det är så att man.. har i stort sett från moderaternas sida då, för det är egentligen Reinfeldt och Borg och sedan Catharina Elmsäter-Svärd, det är ju dom som har suttit på den här frågan. Där har man liksom på något vis haft ganska

klart för sig vad man kan tillåta, vad som är möjligt. Man har haft dialogen med Trafikverket. Och sedan gäller det då att på något vis få en politisk heder i det här agerandet och det har dom nog haft ett dilemma med. Det har inte varit helt lätt. Och då gäller det liksom på något vis att vara väldigt öppen för det här, att "jo det är bra att ni reagerar, det är bra om ni kommer med idéer" och så vidare.

#00:20:02-6# J: Uppmuntra..

#00:20:03-7# G: Jo, precis. Men sen har det ändå varit, ehm.. Och när man avslöjar det där, det blir en sur eftersmak kan man säga. Och som sagt, jag har känt det här att det.. ja men så jävla mycket arbete som vi har lagt ner, så vansinnigt mycket kloka idéer vi har haft. Sådan uppslutning som vi har haft ifrån folk, och så får vi ingenting! Inte någonting, utan det är ju rena, inte kanske katastrof för det är ju så jäkla svårt begrepp tycker jag, men det är ju i alla fall... så miserabelt som man har lagt fram det här förslaget nu så det är inte av denna världen. Inte miljöaspekterna är med, inte nytt tonnage, alltså med nya drivmedel. Bara försämringar alltså.. Jag sa det på radion, "jag skulle ha kunnat köpa om båten gick lite saktare om man hade sänkt priset". Som det är nu, 25 minuter, det kanske inte är så där våldsamt avgörande. Däremot Oskarshamnslinjen är ju förödande. Men hade man sänkt priserna med motsvarande 15 procent som man kanske sänker hastigheten med, då tror jag att folk hade köpt det, om man hittar en bra logistik för det handlar också om logistiken och ankomsttider och mycket sådant här.

#00:21:28-6# J: Mm.

#00:21:29-0# G: Men när det bara blir försämringar och man inte gör någonting åt priset. Om man inte tänker in i framtiden, 2027 ska vi sitta med dieseldrivna färjor. Va? Och då hade vi ju världens bästa förslag i Gotlandsupproret, att förläng nu det här avtalet med fyra år. Det händer så mycket på den här fronten. Det har gått i stå mycket det här nu, det har liksom blivit det här med partipolitiska schatteringar som drar åt olika håll. Då kanske det kan lägga sig, då kanske man kan ha sunt resonemang om, hur ska det här upplägget se ut för att det ska vara ett upplägg in i framtiden. Det är ju ett jättebra förslag. Och så vinner inte det, då blir man ju konfunderad. För det var ju också det som Destinationen var intresserad av. Och där hade vi diskussioner med Destinationen, där vi med all säkerhet, med deras garanti, skulle kunnat få en prissänkning om det blev en förlängning med fyra år. Och då hade vi ju i alla fall ha uppnått ett litet resultat på vägen då. Men som det är nu, nu får vi ju bara koncentrera oss på att försöka göra någonting åt priset.

#00:22:47-9# J: Mm.

#00:22:48-8# G: Och den bästa vägen att kunna göra någonting åt priset, där det kommer in medel och det är ju via infrastruktur. Där det omklassas till infrastruktur, istället för att det är nu då "olönsam kollektivtrafik".

#00:23:01-7# J: Ja, men det har dom inte velat omklassa?

#00:23:05-1# G: Nej alltså, politiskt sett är man inte helt övertygad om att det skulle förbättra läget. Och Catharina Elmsäter-Svärd hon gjorde ju, hade en beställning till trafikanalys. En utredningsgrupp som satt och jobbade med bland annat Gotlandstrafiken, det var mycket andra frågor också. Dom kom ju fram med ett betänkande att Gotlandstrafiken, den ska ju läggas över på infrastruktur. Och det betänkandet fick ju Catharina Elmsäter Svärd och det har hon lagt i någon byrålåda bara. Och vi visste inte om det egentligen från början utan fick nys om detta, att dom hade propagera för det. Och då har vi ju ställt krav på det, men det verkar precis som om politikerna inte är riktigt mogna för att komma dit och.. Jag vet egentligen inte riktigt vad det beror på, det enda jag har tänkt, det är, är det så att vi blir klassade under infrastruktur- då är det ganska självklart att det blir vägpriser över vattnet. Och det är väl det som kostar kanske lite för mycket att ta det beslutet som man har pratat snart i 50 års tid om. Att det är självklart att det ska vara vägpriser över vattnet. Men man har aldrig kommit till skott trots att riksdagen har liksom bestämt att det ska vara vägpriser över vattnet, så har man aldrig implementerat det utan det sitter ju fortfarande kvar i samma rollspel som det har varit i 50 års tid nu. Och jag blir oerhört frustrerad när man vet dom gotländska ståndpunkterna, dom lokala politiska partierna som har ställt upp bakom dom gotländska ståndpunkterna och som vi har haft med oss som samarbete i kring Gotlandsupproret. När då lokala politiker uttrycker sig, i och för sig de flesta säger att man är försiktigt optimistiska eller positiva till det här nya avtalet, då blir jag väldigt väldigt tveksam för att, var när kan man då räkna med att man uppnår det här med rättvisor och vägpriser över vattnet? Jag menar, viker man sig på det här sättet och är nöjd med ett sådant här förslag som har kommit fram nu, då kommer man ju aldrig att kunna komma vidare. Och den enda möjligheten som jag tycker att vi i Gotlandsupproret skall starkt driva nu, det är ju att försöka att få ner priserna, för det var utgångspunkten för Gotlandsupproret, det var ju att det var för dyrt att resa med färjorna.

#00:25:35-0# J: Så det är så ni vill försöka agera?

#00:25:37-3# G: Jo, jo, vi måste försöka att få fram till nästa års trafik.. För i år går det väl säkerligen inte, men då måste vi få ett tilläggsanslag om det nu fortfarande är under "olönsam kollektivtrafik". Då måste vi försöka få fram ett tilläggsanslag, vilket vi gjorde till det här året också nu, men det gick ju inte att få med sig allianspartierna. Sen så måste vi ju jobba stenhårt och det kan man ju tänka sig att man skulle analysera mer det här med infrastruktur, för att nu är det ju ända fram till 2017 innan det nya avtalet liksom börjat att gälla.. Så lite tid har man ju på sig att föra över det till infrastruktur. Det är klart att ju mer underlagsmaterial man har, ju bättre beslut kan man komma att fatta då..

#00:26:32-6# J: Mm. Tillbaka till regionalpolitiken på Gotland. I övriga frågor, som inte berör er här i Östergarn eller färjetrafiken, hur ser du på politikernas arbete för landsbygdens utveckling?

#00:26:49-8# G: Jaa, jag har ju suttit i kommunfullmäktige.

#00:26:52-0# J: Okej.

#00:26:52-8# G: Jag satt i ett par tre perioder eller vad det var. Jag var till och med partipolitisk vilde under en period när Fällidin © svek kärnkraftsomröstningen. Då var mitt mått rågat när det gällde det här med partipolitik. [Tvekan] Alltså, då när vi på 70-talet satt i kommunfullmäktige och satt i olika beslutande instanser, då var vi ju väldigt aktiva och på hugget med lokala frågor. Och då var man ju också, kände man det som att man var en vald representant för sitt område och skulle givetvis då verka för att området skall utvecklas och man motionerade och.. jag kommer ihåg lägenheterna i Katthammarsvik motionerade jag om och fick dom byggda. Det är exempel på.. Den andan tycker jag har försvunnit. Det är så mycket piskor som finns idag liksom.. Som jag inte upplevde fanns på den tiden. Är det så att, jag tror ju till exempel när det gäller det här med att dom uttrycker sig så positivt allianspartierna nu, det är delvis att man har fått direktiv att nu måste vi hålla ihop alliansen här och vi kan inte gå ut och ha olika åsikter. Jag tror att det kan vara så, jag vet inte men.. Men jag tycker ju att det är, det finns inte dom där eldsjälarna som jag ändå tror var de gamla lokalpolitikerna utan det är en annan.. det är en annan rekrytering idag. Det ser annorlunda ut.

#00:28:41-7# J: Okej, vad ligger mer i deras intresse?

#00:28:45-0# [Tvekans suck] Ja, vad är det som ligger i deras intresse. Jag tycker av dom här 71 ledamöterna i fullmäktige så har vi väl 62 nickedockor. Ehm, jag menar, det är ju egentligen kanske kommunstyrelsens arbetsutskott som bestämmer och dom andra sitter med där som en del i ett demokratiskt upplagt system. [Suck] Där man.. [suck] ja på vilka grundvalar dom sitter där, det kan man fråga sig. Jag tror att det är att man blir glad att man blir nominerad och sen är det ju jättemycket avhopp när man inser att det här kanske inte var det som jag ville jobba med och då har liksom den här euforin över att bli vald, då har den gått över. Eeehm [tystnad], det här.. Vi som är eldsjälarna och vi som jobbar med att utveckla vårt lokalsamhälle, det finns ju en oerhörd glädje, det finns ju så mycket drivkraft och så som vårt utvecklingsbolag jobbar. Och all den här krediten som vi får för det här arbetet och vi är många minsann. Även om jag nu är en väldigt stark eldsjäl så skulle ju inte kunna genomföra någonting om det inte fanns en förankring i bygden och att det var fler som känner att det här är angeläget på riktigt. Den glädjen finns inte i den politiska världen. Jag kan på sätt och vis beundra politikerna, för jag skulle ge upp ganska fort. Det är ju inte roligt att sitta och skära ner och liksom åstadkomma sådant som medborgaren upplever som försämringar och det här det går ju ut över barn, det går ut över utbildning, det går ut över vårdapparat och så vidare. Det är ju ett.. skitjobb! Det kan ju inte vara något roligt, i jämförelse med oss som jobbar med utveckling. Den här tiden som var på 70-talet och som har varit, jo jag höll på att säga under hela efterkrigsperioden, den har ju varit att bygga upp landet och skapa utveckling, positiv utveckling. Nu är det ju annat som gäller, och det kan inte vara roligt.

#00:31:08-3# J: Tror du att dom inte har medel att kunna stödja er mer? I Landsbygdsupproret.

#00:31:15-6# G: Alltså, tänker du ekonomiska medel eller tänker du personella medel eller..?

#00:31:20-8# J: Båda och kanske, för man kan ju visa muntligt stöd och det hjälper bara det skulle jag kunna tro, och sen kan också visa ekonomiskt.

#00:31:31-2# G: Alltså, när det gäller det muntliga stödet då tror jag att det är.. för att man ska göra det då ska man ju ha en lång erfarenhet och man kanske ska ha en viss position och så vidare. Eehm, och sen.. Jag vet, till exempel Lars Thomsson. Han sa ju när vi drog all vår verksamhet och presenterade alla planer, då sa han ju "hur i helsicke ska du klara av det här, Gunnar. Hur ska du orka med?" och då tänkte jag på att "det ska du bli vars..". Det tänkte jag och det tände till alltså. Nu har han väl i och för sig fått delvis rätt för att man inte orkar hur jävla mycket motstånd som helst då va.. Men, men.. [suck] Jag har en upplevelse att dom som sitter i politiken, dom sitter med ett dåligt samvete i politiken och dom är inte dom här inspiratörerna som berömmar och så utan dom sitter fast i ett mönster. Och ekonomiskt så.. Ja, vi har ju haft en väldigt märklig utveckling egentligen. När inte region eller kommun har haft medel för att hjälpa till med utveckling, då har det ju varit EU som ska in och stå för det istället. Det innebär ju att region och kommun och dom demokratiska aspekterna, dom backar ju lite grann. Dom är inte med på samma sätt, eller dom kanske kommer in när det inte finns alls någon annan möjlighet.

#00:33:10-5# J: Hur ser du på EU:s påverkan?

#00:33:14-8# G: Alltså det är väl dubbelbottnat. Jag sa förut, att det är väldigt farligt att ha som utgångspunkt för sitt utvecklingsarbete att man kan hämta hem bidrag. Det är jävligt farligt. Alltså här handlar det om gamla ekonomiska värderingar, att man ser att det här är "cost-benefit", det här är något som skapar avkastning, det här är någonting som skapar långsiktighet. Och det har väl inte varit så, så att.. dom här medlen har skötts på det sättet och en del har blivit väldigt beroende av det. En del som bedriver verksamhet är så starkt beroende av dom här EU-medlen, rådgivningsbyråer och så vidare och så vidare. Även.. i mycket av, jo över huvud taget tjänstemannavärlden så är man starkt beroende av dom här bidragen. Och det är.. Jag tror inte att det stimulerar det här med kreativitet och utvecklingsbenägenhet på samma sätt.. Ja, det kanske stimulerar i och för sig. Men frågan är, hur klarsynt man är på långsiktighet med det för det är väldigt många dagsländor som det ges pengar till.

#00:34:38-1# J: Okej. När det kommer till nationell nivå, ja jag har bland annat fångat upp lite negativa röster gällande alliansen, hur känner du att Sveriges regering påverkar Gotlands utveckling och framtid?

#00:35:01-3# G: [Tystnad] Ja, jag vet inte att det är direkt något område som man kan säga att Sveriges regering, nu är jag inte så där hemskt duktig på dom här frågorna, men skulle det ha varit så att det på något område eller med några medel som man verkligen hade riktat direkt mot en utveckling på Gotland, då skulle man ju känna till det. Jag känner inte till det så att säga. Det finns ju dom här.. utjämningsbidragen då, men det lever ju kvar sedan en gammal tid mellan rika och fattiga kommuner. Och det gagnar väl Gotland. Men annars så nej, alltså vi är för... dom nationella politikerna så är Gotland alldeles för få röstare. Här hämtar man inga röster, utan det gör man i, jag tror att delvis det här med Gotlandsupproret och att man något så när månår om det här 08-området, eller Nynäshamns-förbindelsen, det är bara för att då blidkar man mycket av Mälardalsfolket då. Och där finns det ju röster att hämta, långt mycket mer röster än vad det finns här.

#00:36:19-3# J: Vem är Mälardalsfolket, de som bor i den regionen?

#00:36:22-4# G: Jo, precis.

#00:36:23-2# J: Varför vill man blidka dom?

#00:36:25-3# G: Ja, men alltså det är där du har dom som.. Ja, som kanske har det lite bättre, som bor i Stockholm och alla dessa kranskommuner runt omkring. Dom, det vet vi ju att det är i huvudsak folk ifrån Mälardalen som är turister på Gotland.

#00:36:48-0# [dam kikar ut genom fönstret]

#00:36:57-5# G: Så att det är ju säkert därför. Men det enda som, vad vi kan göra här det är ju om man säger att något av dom här riksdagspartierna på Gotland då, dom som har riksdagsmän. Om dom skulle göra bort sig, då är det ju ett hot emot det mandatet då. Den platsen, men det har ju ingen som helst betydelse i det stora hela.

#00:37:22-6# J: Nej.

#00:37:23-3# G: Nej, det kändes ju väldigt mycket så med arbetet med Gotlandsupproret att, varför fick vi inte bättre genomslag? Varför fick vi inte dom att ställa upp på det här? Det kändes så att.. men va f.. vi bara gnäller på Gotland, vi bara gnäller. Det skulle dom aldrig ha sagt om det hade kommit fram ifrån ett rösttätt område.

#00:37:53-1# J: Vad anser du att EU skulle kunna göra istället för att betala ut mycket bidrag?

#00:38:00-2# G: Jag tror att det som är viktigt, en avgörande faktor för en landsbygdsutveckling framöver, det är att dom här medlen som finns till förfogande inte hamnar i byråkrati. Fy fan vad pengar som hamnar i byråkratin! Och jag fick ju lära mig det, jag har ju jobbat i Namibia och har haft U-landsförberedande utbildningar. Jag fick ju lära mig

det ganska tydligt, att vill man på något sätt ha kvar sin maktposition, då ska man blidka medelklassen. Dom ska man se till att dom känner sig trygga i sina jobb och sina befattningar.. och det känns lite grann så här också. Att även om man nu skär ner lite grann så är det ändå så att man hittar ju ersättningsområden, det är ju i regel tjänstemän alltså. Det är ju i regel dem som man månar om. En vanlig arbetare om man ser på det sättet, det är inte lika angeläget att måna om det va. För det, det är den första faktorn att vi måste få ut.. Jag brukar säga det många gånger, tänk om dom här medlen.. Skit i alla jävla kontroller och allt ihop. Släpp ut dom på landsbygden! Vi skulle göra så jäkla MYCK-ET bra grejer och det skulle skapa en utveckling. Vad är det dom skapar för utveckling inom byråkratin? Inte ett piss.

#00:39:26-4# J: Arbete åt tjänstemän..

#00:39:28-6# G: Jo, Jo!

#00:39:29-1# J: Gå och räkna träd, har jag hört [skratt].

#00:39:30-4# G: Precis, jo just precis, bland annat det ja. Och sen tror jag att man också ska kanalisera de här bidragen på ett annat sätt. Vi vet ju att idag så är bankerna väldigt.. mer strikta när det gäller kreditprövning mot oss som vill starta eller utveckla verksamheter på landsbygden. Det är ju en oerhört hämmande faktor. Istället för att man kanske ger pengarna till Leader så skulle man ge det till ett lokalt utvecklingsbolag, eller ett lokalt sparbolag som kan vara ett komplement till bankerna, när man går in för att med sina landsmedel då va. Och det skulle man kunna stärka upp med dom här pengarna då.

#00:40:22-1# ///// [Telefon ringer] /////

#00:41:03-8# G: Yes. Nej men så det.. Jag tror att, alltså vi ska ju vara jättegglada för EU-medlen. Om man ser på våra bygder här och även som på Näs och andra områden, dom här egentligen ganska magra markerna med höga landskapsvärden som det alltid har funnits. Vi har ju gynnats väldigt mycket av det här med lantbruksstöden och EU-stöden över huvud taget. Det måste vi vara ärliga med, jag brukar säga det att vi ska tacka 08-folket för att dom betalar in mycket skatt som vi får ut på landsbygden.

#00:41:40-8# [kvinna hämtar kaffekanna]

#00:41:54-6# G: Nej så det är ju bara ett faktum. Så det kan man ju förstå.. Det är klart att det retar ju väldigt många av dom som lever i bördiga trakter om man säger så. Som är lantbrukare, det är ju många storbönder som är väldigt irriterade på att vi som är marginalbönder, eller vad man ska säga, att vi får så mycket bidrag eller att vi får stöd på det här sättet. Det är ju lite fånigt också för att ja, men i regel är det ju ingen som sätter in pengarna på banken och liksom att dom bara sitter där utan, får man lite pengar då ser man ju till att investera och det är ju alltid sådant som är sysselsättningskapande.

#00:42:39-2# J: Mm.

#00:42:40-4# G: Men jag är... är väldigt tudelad när det gäller det här med EU och vad som är bra och inte bra. När jag röstade för EU, då gjorde jag det enbart av säkerhetspolitiska aspekter.

#00:42:54-4# J: Okej.

#00:42:55-2# G: Jag tänkte att det här, så började ju EU en gång i världen, det var ju för att eliminera riskerna för nya krig mellan länder och det kändes också att det var jätteviktigt för att få in fler som samverkade på det sättet. Fast jag var egentligen mest inne på att vi borde ha ett marknadssamarbete i Norden.

#00:43:23-3# J: Mm.

#00:43:23-8# G: Att det skulle kunna.. ha ersatt det här med stora EU. För att just det här, det jag tänkte på också som en faktor, det var ju att.. det har ju flukturerat upp och ner om man har mjölk eller om man har fläsk eller om man har kött eller vad det är, så har det flukturerat upp och ner. Det har ju varit jättetufft att vara lantbrukare, framförallt att våga att investera när man inte vet vilken cykel man kommer in med. Då har jag tänkt att det här är en större, gemensam marknad. Det ska ju utjämnas dom här faktorerna då, men så har det ju inte blivit. Och det är ju en besvikelse.

#00:43:59-8# J: Mm.

#00:44:00-0# G: Fortfarande fluktuerar det upp och ner när det gäller mjölk och fläsk och så vidare och en del folk knäar under bördor här. Dom som har vågat, att satsa, att investera och dom som har haft framtidstro och förhoppningar. Och det är tråkigt.

#00:44:17-1# J: Mm. Vad tycker du att region Gotland ska göra?

#00:44:27-4# G: Ja.. Jag tycker att dom ska söka hos EU och få bli en... Vad heter det nu då.. Som Åland.. Tappade ordet..

#00:44:43-4# J: Det kommer inte jag på heller men..

#00:44:45-5# G: Nej, men då vet du vad jag menar..

#00:44:46-6# J: Viss självständighet som region.

#00:44:49-5# G: Jo, precis. Jo.. Jag har ju varit inne på det flera gånger att vi bara med vårt lokalsamhälle skulle liksom, på något vis, försöka att åstadkomma en delning av kommunerna igen som vi hade här..

#00:45:06-9# J: Tredelat var det väl tidigare va?

#00:45:08-4# G: Jo, det har ju varit fem och elva och vad det har varit. Men, att gamla Romakloster kommun skulle kunna återuppstå och då skulle man få in det här med politiska glädjen och ivern och tankarna att utveckla och kopplingen till sitt lokalsamhälle och så vidare. Det har ju försvunnit så pass mycket till följd av storkommunerna. Så att, jag tror att man måste i framtiden klart tänka i andra banor. När det gäller demokrati-delen i det hela, och få det folkliga inflytandet.. För ju längre det försvinner, om man ser på lokal nivå och så försvinner det ner till EU.. Ju mer tror jag att vi som individer eller människor egentligen struntar i det, eller engagerar oss inte på det här sättet. Dock så tror jag att den faktorn har påverkat att det här med lokalsamhällets, alternativen och utvecklingsbolagen.. det har poppat upp som ett alternativ emot, det är ungefär som jag brukar säga, det är jättebra att det är mejerifusioner och slakterifusioner och så vidare, för det borgar för att alternativen kommer fram. Den här småskaligheten kommer fram igen. Och bankerna som blir större och större, det.. kommer att utmynna i att man är tvungen att sedan göra något för att ändå det ska vara lite närmare folket och att man ska känna att det är fair, att det är rättvis, för det är det ta mig fan inte idag.

#00:46:48-2# J: Mm. Vart står Landsbygdsupproret idag?

#00:46:52-5# G: Ja, Landsbygdsupproret idag, det är ju så att vi jobbar med vissa frågor, topics. Och det har ju varit skolfrågan som har varit väldigt på tapeten. Men det är även i andra frågor, så är vi ju på. Däremot kan man säga så här, att jag är inte så angelägen att vi, Landsbygdsupproret ska liksom hitta en struktur eller vara på hela tiden och ha valda representanter. Snarare precis tvärs om. Det här ska vara en hotfaktor som politikerna känner av, att "ah, men fan tar vi det här beslutet vad kommer då Landsbygdsupproret att hitta på och hur kommer dom att reagera". Och vi har etablerat oss på så sätt, att dyker det upp frågor som är negativa för landsbygden, då har vi ju en struktur, då kör vi ju igång. Och då blir det hela den arsenal som vi ändå är duktiga på att mobilisera.. Så det är alltså.. och Landsbygdsupproret, det är inte några speciella, det är inte några individer på det sättet. Landsbygdsupproret, det är ju vi. Och det har jag sagt många gånger, att "vad gör landsbygdsupproret?" är det många som säger. Men Landsbygdsupproret, det är ju vi, vad gör du? Och hur kan vi hjälpas åt? helt enkelt. Det är ju den känslan man skulle vilja ha in även i stort när det gäller satsningar in i framtiden. Vi har levt i en väldigt lång period där vi har fostrats i att ställa krav på samhället att ordna det för oss. Det kan vi glömma. Jag menar, vi är inne i ett paradigmskifte i mångt och mycket, där det är... det är andra synsätt som kommer att gälla, det är andra förutsättningar som vi kommer att få jobba med och det mesta kommer att bli baserat på att vi ändå har en lokal styrka. Och jag tror att.. Jag är oerhört positiv när det gäller landsbygden i framtiden. För att jag tror att vi sitter just nu i en situation, där rätt som det är brakar hela marknadsekonomi, hela kapitalismen kraschar. Vi är inte så jävla långt ifrån det. Det är min åsikt och det är många som delar den med mig. Och vad är det då som kommer att bli väldigt avgörande för folk? Jo, det är ju att hitta det här med att man byter tjänster med varandra, man vet vem som producerar livsmedel om man kan.. Man kan den vägen överleva. Se

vad som händer i Grekland nu. Vad jag som förstår så är det väldigt många av dom besuttna som köper gårdar på landsbygden. För där ser man att det här kommer att bli viktigt in i framtiden när pengarna liksom inte kommer att ha samma kraft som det kanske har haft under en längre period nu. Då blir det andra faktorer som blir avgörande och då blir vi ju vinnare i ett sådant spel va. Och sen tror jag, oavsett det så tror jag, att vi är precis.. Eller det har redan börjat med en ny gröna våg. Där man börjar sätta andra livskvalité-värden, före än det här med att man ska bo i en storstad och man ska tjäna mycket pengar. Och det är olika sektorer som man.. som IT-bransch och sånt här som då man kan skära guld i. Jag tror att det är, jag tror att man kommer att, ungefär som det var på 70-talet när den gröna våg-perioden var. Och det var ju jävligt roligt, gud vad politiska diskussioner vi hade då. Och det börjar suga igen va, även om inte.. Det är faktiskt vi gamlingar på 70-talet som kanske är mest aktiva och det är, jag har sagt hela tiden, att alltså för fan ungdomar, kör igång det här arbetet! Kör igång, upp på barriaderna, prata om solidaritet och rättvisor och alltihop. Det är inte vi som ska göra det men vi kommer att supporta er! Det kommer vi att göra. Men det är inte där ännu, det är inte där ännu.

#00:51:15-6# J: Men du känner hopp inför framtiden?

#00:51:17-1# G: Jo, det gör jag definitivt. Absolut.

#00:51:19-4# J: Mm.

#00:51:19-7# G: Nej, det jo.. Och det gäller att gjuta mod i styrkorna [skratt], det gäller att gjuta mod i folk och vi.. vi har haft en period där folk gnäller alldeles för mycket och det kanske framgår att jag gnäller en hel del här också. Men det är, när jag är ute på..

#00:51:37-6# J: Gnäller eller är kritisk [skratt].

#00:51:39-5# G: Jo, jo det är en gräns där. Men när jag är ute på möten så, det handlar väldigt mycket om att ha en tilltro till, att gör vi saker och ting det är då vi skapar förutsättningar och får du fart i en bygd då händer det väldigt mycket positiva saker. Det var någon som jämförde Stånga och Garda som är grannsocknar med varandra. Stånga blev årets socken och det är nyetablering av företag och det är mycket go. Garda är precis tvärs om.

#00:52:07-2# J: Mm, jag såg att affären var nedlagd.

#00:52:09-1# G: Jo.

#00:52:09-3# J: Det måste ha skett för något år sedan bara.

#00:52:10-8# G: Jo, precis. Och sen att det är mycket annat också. Det är liksom, känns som en släktsocken på så sätt va.

#00:52:18-1# J: Mm, hur känner du annars, kan du se skillnader på Gotland, olika bygder när det kommer till go'et?

#00:52:28-5# G: Ehm.. Jag tror inte att man kan dela upp Gotland men jag tror att.. Inte på norr, söder, öster eller väster utan i sådana fall att det är som jag tog i exemplet bara, att det är vissa bygder som är på och är med. Och det säger ju Leader också med sina program. Det är ju vissa områden som dom inte får igång över huvud taget här. Medan det är vissa områden som kanske till och med är lite för överaktiva. Ehm.. Men jag kan inte, jag tycker att det är ju en av de funktioner som vi har i utvecklingsbolagen. Det är ju att entusiasmera andra, att sätta igång och få en tilltro. Jag menar, de goda exemplen, det är ändå det som är bästa inspirationskällan.

#00:53:12-4# J: Mm. Jag ska se om jag har några fler specifika frågor, det mesta kom så spontant [skratt]. Vad du vill se för ett Gotland i framtiden, det har du delvis svarat på.

#00:53:40-6# G: Jo, jag tror att uppgradering av lokalsamhället och lokalsamhällets roll och också i förhållande till hur stora kommundelarna ska vara.

#00:53:54-6# J: Mm.

#00:53:55-5# //// [telefon ringer] ////

#00:55:06-2# Nej, men avslutningsvis. Är det något mer du skulle vilja ta upp själv eller säga?

#00:55:19-8# G: Ja, jag tror att.. Jag har funderat mycket på, det är ju en ny generation som finns i utbildningar på olika sätt och vis. Och jag undrar hur mycket man lär ut det här med entreprenörskap eller hur mycket man får in det här med tilltro till det gemensamma, eller att man hjälps åt. Det känns som att det har varit en väldigt individualistisk period som vi har varit i. Och det kommer vi inte att bygga någon framtid på. Det har varit mycket funderande i kring, har vi en utbildningsapparat som egentligen är anpassad till den framtid som vi kommer att möta. Men det är ju bara en, ja avslutande.. en liten farhåga. Jag träffade, och det var rätt intressant. Jag har ju varit på Ulltuna och föreläst om det här med landsbygdsutveckling också. Dom har ju någon gren där man jobbar med landsbygdsutveckling och det kändes ju bra med Norrby då som, gotlänning som är ansvarig för.. Så det är väl, ni som är studenter ni borde fundera i dom banorna, ha en diskussion kring det. Min Simon som, han är nu 30 år, han har tyckt att det har varit lite jobbigt att det inte går att få igång diskussionsgrupper. Att man inte diskuterar framtidsfrågor. Och han säger det, att försöker man att sätta igång det här då är det en del som säger "jo, men varför ska vi prata politik?". Och det är lite tråkigt.. tycker jag. Nu måste jag gå!

#00:57:17-9# J: Det var avslut!

9.5 Intervju med Lisa Blochmann

J: Får jag be dig att presentera dig själv lite kort?

#00:00:11-5# L: Ja, kort. Jag heter Lisa Blochmann. Jag är född -71 och har fem barn. Ett barnbarn. Varav fyra ännu hemma från 12 år och ner. Jag är uppvuxen på Fårö men lämnade ön när mina föräldrar skiljdes och kom tillbaks och gick nian i Fårösund. Jag driver sedan 19 år tillbaka ett bageri tillsammans med min syster som vi startade. Och före det så drev jag ekonomisk [ohörbart].

#00:00:40-8# J: Mm. Hur kom det sig att du började engagera dig i Landsbygdsupproret?

#00:00:44-0# L: Ja, därför många år innan Landsbygdsupproret dök upp så har det varit tal om olika nedläggningar av skolor. Jag har varit väldigt engagerad i det varje gång det har varit en hotbild mot våran skola här i Fårösund. Fårö skola lades ju ner i den förra omgången. Och då tycker jag ändå att det hanterades på ett bra sätt, för då skedde det ju under en ganska lång period och med dialog och samråd och jag vet också att regionen den gången, jag vet inte om dom fick pris, men dom fick i alla fall åka runt och berätta i andra kommuner hur dom hade gjort och agerat.

#00:01:21-1# J: Ja.

#00:01:22-1# L: Och därför blev jag och många med mig väldigt förvånade nu när det blev det här förslaget som kom pang på brädet bara och som var väldigt dåligt underbyggt. Så då startade jag ju igång den här skolgruppen som vi har i Fårösundskolan. Och dom föräldrarna som alltid är engagerade, vi har en stark föräldragrupp i Fårösund.

#00:01:43-2# J: Mm.

#00:01:44-0# L: Och sen blev det så att vi gick upp i Landsbygdsupproret. Man kan säga att jag startade ett uppror här på norr och skickade ett mail där det stod "nu är det dags att gräva upp stridsyxan och bla bla bla" samtidigt som Gunnar drog igång sitt Landsbygdsuppror. Så då blev det naturligt för mig att gå in då i den som vi senare började kalla för skolgruppen i själva Landsbygdsupproret.

#00:02:03-4# J: Precis. Så är det typ du som har grundat just den gruppen?

#00:02:07-5# L: Neej, jag kan inte säga det utan att jag var väl sammankallande i den gruppen. Men då var ju det många personer från alla möjliga skolor som var med från början. Sen har väl det utarbetats till en mindre grupp som jobbar aktivt på olika sätt.

#00:02:21-4# J: Okej. När det kommer till Gotlands utveckling, använder du dig först och främst av uttrycket utarmning av landsbygd?

#00:02:31-3# L: Nej. Det gör jag faktiskt inte. Jag använder mig inte av det ordet.

#00:02:39-7# J: Varför inte?

#00:02:41-1# L: Jag tycker det har ganska negativ klang [skratt]. Men samtidigt så ser jag ju att det är ett problem och jag försöker istället tänka på hur man ska bevara landsbygden men göra det möjligt för småbarnsföräldrar och föräldrar med barn i skolåldern att bo kvar på landsbygden.

#00:02:56-8# J: Mm. Så du talar hellre om utveckling?

#00:02:59-6# L: Jag talar hellre om utveckling, ja.

#00:03:02-9# J: Vilka andra problem ser du på Gotland som hindrar utveckling och som har en negativ utveckling? Vi har skolnedläggning..

#00:03:11-8# L: Ja, dels så är det ju skolorna och jag.. Men det jag ser ganska generellt över när det gäller hur regionen arbetar, så ser jag att det oftast saknas dialog mellan brukare kund. Och jag ser också att det är, det som är ganska uttjatat också, men som jag tror man måste tjata vidare om det här med stuprörstänkande mellan dom olika nämnderna. I och med att vi behöver göra vissa besparingar för vi har en för stor kostym så, så tänker man i första hand på hur man ska klara budgeten i sin egen nämnd. Och då bryr man sig inte så mycket om att den besparing som man gör egentligen bara leder till att den kostnaden flyttas till en annan nämnd.

#00:03:53-8# J: Ja..

#00:03:54-1# L: Och sen tycker jag att det har varit väldigt negativt för Gotland också det här med färjediskussionen. Den har varit bra men den har också varit dålig för att det gör ju, att det man säger tillräckligt många gånger blir ju en sanning. Och det är ganska intressant för vi hade ett par här idag med barn som sa att dom hade bokad av i påskas för att dom tyckte, att dom hade ingen lust att betala 3 500kr när det var så kallt och blåsigt här som det var i påskas så då kom dom nu istället. Och då så sa min syster till dom att det är ju också svårt för oss för att även om vi har rabatt så är det ju så att ska vi någonstans så måste vi alltid ta båten. En vanlig barnfamilj som hennes och även min familj, vi måste ju åka båt mellan 6 och kanske 10 gånger om året om vi ska någonstans. Och det blir ju väldigt mycket pengar som man inte behöver.. man behöver inte ha den kostnaden om man bor någonannanstans.

#00:04:46-4# J: Precis.

#00:04:46-6# L: Färjan är ju verkligen våran landsväg och nu har vi ju haft det väldigt bra i många år med den här.. Alltså jag kan tycka att den här.. Jag är ju väldigt orolig för att kvalitén på båtarna blir en helt annan i framtiden. Och det tror jag är väldigt negativt för

Gotland. Och jag tycket att det är konstigt att ibland här på Gotland så är det, det är så mycket pajkastning. Jag skulle önska att man var mer som ett företag, att nu bildar vi en krisgrupp. Nu tar vi dom bästa vi har oavsett politisk bakgrund eller icke politisk bakgrund, dom som är bäst på att förhandla, dom som är bäst på att ha dialog. Och sen så sätter vi oss ner och jobbar. Det är vad jag saknar.

#00:05:20-2# J: Samarbete.

#00:05:20-7# L: Mm.

#00:05:26-1# J: Vad vill ni i Landsbygdsupproret då åstadkomma?

#00:05:33-3# L: Det som jag har känt, jag kan självklart ha fel, men det som jag har känt har varit min uppgift mycket i Landsbygdsupproret, i skolgruppen, det är ju att bevaka. Och det har jag ju gjort av naturliga skäl som fembarnsmor under många år, att jag går in och läser regionsstyrelsens protokoll. Jag läser barn- och utbildningsnämndens protokoll och försöker hålla mig a jour för att man inte ska få någon obehaglig överraskning.

#00:05:55-0# J: Mm.

#00:05:56-3# L: Och det som var en av våra uppgifter då när den här skolnedläggningen var på gång. Det var ju att vi snabbt bildade en grupp här på norr som satte oss ner och helt enkelt gick igenom förslaget från barn- och utbildningsförvaltningen och.. skickade till dom 56 motfrågor. Så att, man kan säga liksom att man faktiskt verkligen ställer frågor tillbaka, inte bara tar emot allting med böjt huvud liksom, som en dödsdom utan man faktiskt ifrågasätter uppgifter, ifrågasätter dom fakta som är framtagna eftersom man självklart när man tar fram fakta i ett syfte, ser till att faktan stämmer överens med det syftet som man vill... har som mål.

#00:06:35-9# J: Fick ni något svar på dom?

#00:06:37-3# L: Neej, vi lämnade dom till... vi hade ett stort möte här på norr och dom svarade på några på plats. Dom kunde inte svara på så många. Och så skulle dom återkomma. Och innan jul fick vi svaret att dom inte tänkte svara på frågorna för att frågorna i mångt och mycket stämde överens med dom frågorna som BUN hade ställt och därför tänkte som bara svara BUN. Så vi fick inga svar på dom frågorna.

#00:07:04-4# J: Okej.

#00:07:06-4# L: Men det jag tänker på med Landsbygdsupproret alltså, det är ju viktigt att man bevakar den service som finns för att. Och det är ju det jag också saknar, vi gjorde ju så efter det här politiska beslutet om att bevara småskolorna så hade vi ju under hösten.. flera möten just med barn- och utbildningsnämnden. Och det var inte, även under våren, men det var inte förrän på hösten i september som barn- och utbildnings-

förvaltningen kom med första gången. Och det tycker jag också är ett problem här på Gotland, att man tar allting så personligt när man jobbar som till exempel tjänsteman. Jag har inte alls något problem med tjänstemännen privat och jag vet att en del stod utanför och skickade in sina barn här i bageriet för att dom inte ville gå in för att dom ville inte möta mig. Men jag skulle aldrig vara otrevlig mot en tjänsteman som kommer hit under sin ledighet.

#00:07:53-6# J: Nej.

#00:07:54-7# L: Och jag försöker också att inte vara otrevlig även när jag möter dom. Men jag tror att på så vis är Gotland lite litet. Och det skapar också problem eftersom det kan bli så att det blir en personlig vendetta för någon att.. Liksom verkligen försämlra i området där dom inte har lyckats lägga ner. Och det tycker jag är jättetråkigt. Och väldigt låg nivå.

#00:08:14-9# J: Vad är annars dina känslor när det kommer till tjänstemän?

#00:08:18-6# L: Det jag kan känna när jag tittar på årsredovisning och så där, det är att vi har ganska.. vi säger att vi har en ganska stor kostym när det gäller till exempel skolor men vi har också en ganska stor kostym när det gäller tjänstemän. Ehm, nu är jag inte jätteinsatt i det men jag har ju läst många olika årsredovisningar från olika skolor och jag tycker det är intressant att det är så väldigt många tjänstemän inom skolsektorn som sitter på Visborg jämfört med hur många som jobbar ute i fält.

#00:08:46-2# J: Mm, okej.

#00:08:47-3# L: Och jag tror att man skulle kunna minska det litegrann.

#00:08:50-3# J: Mm.

#00:08:51-0# L: Men.. jag tror också att man som tjänsteman måste kunna säga så här att jag är faktiskt inte kompetent för det här. Och då tänker jag till exempel på Bosse Palmgren. Känner man att man inte har kompetensen, då kanske man ska be om att få in lite fler i sin grupp. Nu gör ju tjänstemännen ofta så att dom tar in en konsult och då blir det väldigt dyrt. Men att man då i det fallet faktiskt tittar var har vi kompetens här och vem kan gå in och stötta den här tjänstemannen som tycker att det här är svårt. Då tror jag också att man skulle kunna tjäna lite pengar. Så är det..

#00:09:24-0# J: Hur ser du annars på den regionalpolitik som bedrivs av region Gotland?

#00:09:29-1# L: Ja, jag tycker väl nog samtidigt lite synd om politikerna för dels så har dom ju tagit den här Vision Gotland, där vi ska bli flera. Och det går ju väldigt dåligt. Vi blir verkligen inte speciellt många fler. Ehm, och... Jag vet inte om du hört talas om provgute.se?

#00:09:46-8# J: Vad sa du?

#00:09:47-2# L: Provgute.se, har du hört talas om det?

#00:09:48-8# J: Jo, det har jag. Det är ju Lotta..

#00:09:50-7# L: Ja, Lotta Bogren. Hon har ju under det här året som hon har hållit på lyckats få hit många fler än vad regionen har fått hit. Nu har hon ju drivit det som ett Leader-projekt men jag menar, dom har ju ändå vissa tjänstemän som är avsatta just för att arbeta med nedflyttning. Och hon har ju verkligen lyckats på ett jättebra sätt. Men det jag menar är, att det är ju svårt för politikerna för samtidigt som dom har den här visionen att följa så fattar man beslut som är helt missvisande vad det gäller visionen. Så det är ju ganska..

#00:10:23-2# J: Har du exempel på det?

#00:10:25-2# L: Ja, till exempel så står det ju i visionen att vi ska kunna bo överallt på Gotland och vi ska kunna driva verksamheter och det ska finnas service. Och så vidare. Och om man ser det då eftersom jag då är engagerad i skolan, så finns det ju också.. samtidigt som dom vurmar för att lägga ner vissa skolor då så finns det ju regler dom måste följa. Dom måste till exempel följa regler vad gäller avstånd för barnen. Om man ser på våra barn här på Fårö så åker dom redan en timme buss. Och att dom då överhuvudtaget funderar på att lägga ner högstadiet i Fårösund tycker jag är intressant eftersom det då blir tre timmar buss om dagen för barnen.

#00:11:01-3# J: Vilken skola skulle dom åka till annars?

#00:11:03-1# L: Slite. Och det kan jag ju säga, att som barnfamilj, om man har något som helst samvete som förälder kan man inte låta sina barn sitta på bussen tre timmar varje dag. Så gör dom ett sådant beslut så då har dom ju också bestämt sig för att då går det inte att bo på Fårö som barnfamilj. Och det tycker jag är tråkigt, men när det gäller regionalpolitik så har jag ett annat exempel nu för det har varit på tapeten att flytta ett bibliotek i Fårösund.

#00:11:29-8# J: Mm, det har jag hört om.

#00:11:31-5# J: Ja. Och då tycker jag också att det är så intressant eftersom det idag är ett integrerat bibliotek i samarbete mellan BUN och kultur och fritid och kultur och fritid är inte nöjda med det samarbetet som har varit. Då väljer dom att flytta biblioteket och då skjuts kostnaderna över på BUN. Och BUN har ju inte råd att ha något speciellt stort skolbibliotek eller ha... Istället för liksom att föra en dialog och prata och säga så här "vi är inte nöjda, vi tycker att ni ska stötta oss mer" eller "ni kanske har övertaligt med personal på skolan då kanske dom kan gå in på biblioteket så att vi kan få ner vår kostnad

lite", så bestämmer dom sig liksom för att dom ska flytta det. Sen är det inte alls förankrat i dom olika nämnderna och politikerna vet ingenting, mer än att tjänstemännen har fått ett uppdrag att försöka spara på lokalkostnader. Och så blir det den där härvan och då blir det då politikerna som säger emot tjänstemännen och tjänstemännen får stå med huvudet.. och allting blir jättetråkigt och sänder jättetråkiga signaler och det blir rubriker i tidningen för den här stackars familjen som ville flytta dom ser bara massor svarta rubriker och då säger dom "att här kan man ju inte bo". Och så vidare. Jag menar, och det är det jag tycker det har varit väldigt tråkigt nu den sista tiden det är ju att många politiker har använt sig av media för att smutskasta varandra i dom olika nämnderna och det tycker jag är väldigt tråkigt för då har man ju inte förstått vad man gör i en nämnd. Att man ska kunna samarbeta över parti gränserna för att få ner en budget och få den i balans. Så istället går man ut i tidningen och talar om att dom är inte förmögna att hantera frågorna bland annat. Istället för att man.. alltså, samarbete! Jag kan inte förklara, jag fattar inte varför inte folk kan samarbeta! Och att man inte pratar med varandra det är ju.. och varför vi hela tiden ska behöva stoppa så där dumma förslag precis i sista sekunden och hela tiden vara alerta och ligga på och.. Det är så lätt att man missar någonting och sedan har det redan fattats ett beslut i regionfullmäktige och sen frågar man dom som har varit på regionfullmäktige och då svarar dom att "vi sa ja till det här nu, vi sa inte ja till det här" och så står det ändå något annat i protokollet. Alltså, det finns inte riktigt någon struktur.

#00:13:30-0# J: Okej. Ser du något viss parti som arbetar mer emot landsbygden på Gotland?

#00:13:41-7# L: Som jag ser det just nu tyvärr så är det ju faktiskt Moderaterna som ganska hårt har gått ut. Men sen så.. Man kan tycka att det är så mycket service som är viktigt. Men vill vi bli fler på Gotland så är det ju inte bara 55-plusare vi behöver få hit utan det är ju barnfamiljer. Om man har en vanlig familj..

#00:14:00-4# ////Telefon///

#00:14:04-7# L: Vill man ha en barnfamilj boendes på landsbygden, då måste det vara rimlig restid till skolan. Och där så tycker jag att skolan är.. jag tycker på många sätt att skolan är själva navet i samhället. Och jag märkte det väldigt väl när dom lade ner Fårö skola att det blev väldigt tråkigt. Man får ännu lite ont i hjärtat när man kör förbi. Men då gjorde dom ju så att dom flyttade klasserna en efter en och till slut var det bara nio elever och då förstod ju även föräldrarna att man inte kunde bedriva någon skola. Och en skola ska ju inte vara för liten. Men med tanke på den geografiska sträckning som vi har så är det väldigt viktigt att man ser till att det finns enheter kvar för att det är en så pass viktig service. Och där tycker jag att Moderaterna har gått ut väldigt hårt, dom har bland annat sagt att får vi makten så ska småskolorna bort. Och jag har ett möte med dom nästa vecka om det, vilket också tar jättemycket energi och tid för man måste förbereda sig, man måste göra frågor. Jag tycker det är så lustigt att allt är så svart och vitt. Vi har till exempel skärgårdsöarna där dom fryser sina skolor [en gång om året?] och

sedan öppnar upp den igen. Men här på Gotland kanske man har investerat, ja 30-40-50 miljoner i en skola och sedan lägger man ner den och säljer den för tre miljoner och det första dom nya ägarna gör är att kasta ut ventilationen som kostade x antal miljoner på backen liksom. Den här, ja slit-och-släng-tänket som också var lite grann när försvaret rustade ner. Helt plötsligt så var det ingenting värt av allt det som vi hade använt våra skattepengar åt under många år.

#00:15:30-6# J: Vad hade dom för anledning till att dom vill lägga ner skolorna?

#00:15:33-7# L: Dom anser ju att det regionala stödet är missvisande. Att det drabbar de andra större skolorna. Jag tycker att, jag vet inte om du vet det men som till exempel vi gotlänningar vi får ju skattetillägg till exempel från Stockholm som är en storkommun.

#00:15:49-3# J: Ja, Robin Hood..

#00:15:50-1# L: Ja, precis. Och det är egentligen samma sak. Då kan jag tycka så här att då borde vi på Gotland säga "nej men behåll era pengar, vi ska klara oss själva". Jag tycker.. men sen.. ja nu blev det här lite flummigt, men det jag tänker på är att, för att slippa det här stad och land snacket hela tiden, så tror jag att det hade varit bättre när vi redan för tio år sedan, om man hade fattat ett gemensamt beslut i regionstyrelsen att det regionala stödet kom från en annan kassa än BUN's budget. För att det som händer nu är att man hela tiden undergror det här att, "ja ni har inga resurser i den här skolan men det beror på att det finns en skola på landet som tar resurserna". Och jag tycker att Meit Fohlin som är socialdemokrat säger väldigt bra när hon säger att, att storleken på en skola behöver inte ha något med kvalitén att göra. Det finns små skolor som är bra kvalitet och det finns stora skolor som är bra kvalitet och vice versa. Och det tycker jag att moderaterna har hakat upp sig på. Och som huvudman för Fårö Förskola/Fritids sedan två och ett halvt år tillbaka, så är JAG jätteförvånad och har också tagit upp det med politikerna flera gånger, över hur galopperande hög den här summan per huvud som man får. Nu kommer jag inte ihåg exakta siffror men när jag tittade senast när det var prat om Fårösund, då hade den pengarna på 20 månader tror jag gått upp 16 000 extra per huvud och barn. Och tar man det gånger alla förskolebarn som finns på Gotland. Då tycker jag det är konstigt att moderaterna tittar mer på det. Varför är den här kostnaden så, varför går den upp så fort och vad kan man göra här? Eller hur kan man på andra sätt se hur man ska kunna göra för att både följa Vision Gotland och få budgeten i balans. För att så mycket pengar tror jag inte att man sparar på en skolnedläggning och dom har aldrig kunnat påvisa hur mycket dom tjänade på förra skolnedläggningen, mer än vad dom tjänade på själva försäljningen av fastigheten. Sen tycker jag också att det är väldigt tråkigt med det här interna hyrestänket som finns på Gotland. Nu har dom ju slagit ut det så att varje elev kostar exakt lika mycket per antal, alltså i hyra.

#00:17:49-3# J: Okej.

#00:17:50-5# L: Men det är ju jättestora summor, som på Fårösundskolan när det här var

aktuellt, så betalade dom tre miljoner om året i hyra för en lokal som dom knappt renoverat sedan 70-talet. Och det tycker jag är väldigt missvisande. Och som huvudman för Fårö Förskola/Fritids så har jag ju förhandlat mig till en bra hyra vilket ju inte regionen kan. För att fastighetsförvaltningen måste ju gå plus, eller plus-minus-noll. Så att vi får ju jättemycket pengar över hela tiden. Plus att jag tycker att regionen, när det gäller skolorna, har varit ganska dåliga på att knyta an föräldrarna. Man behöver ju inte ha en friskola eller en kommunal friskola för att få ett föräldra-engagemang. Och det är väl det som är problemet för oss som är födda på 60-70-talet att vi levde på den tiden när allt var serverat. Det fanns en fritidsgård på vid varenda hörn och det fanns massor med aktiviteter. Så är det ju inte längre. Vi kan inte bara lämna och hämta våra barn i skolan eller dom kommer hem med bussen och sen tror liksom.. att allting ordnar, för man behöver ju som förälder också ha ett engagemang. Och det måste vi börja bygga upp igen, engagemang och närmare samarbete. Det finns ju fadder-politiker på varje skola, men det hjälper ju inte så..

#00:19:03-8# J: Vad är en fadder-politiker?

#00:19:05-4# L: Det är en kontaktpolitiker som står som sänd.. Vi har en kontaktpolitiker i Fårösund. Men det låter ju jättefint men det gör det ju inte om inte den politikern dyker upp.

#00:19:13-6# J: Nej.

#00:19:14-0# L: Nej. Och att man då också sammankallar föräldrarna så att man får en dialog och att föräldrarna kanske frågar, "vad kan vi göra? Finns det någonting som vi kan göra för att förbättra det här?" och på olika sätt lösa problemet som är just nu.

#00:19:26-6# J: Vad tycker du att man borde göra?

#00:19:30-4# L: Som?

#00:19:31-1# J: Inte specifikt som förälder, men på Gotland för att vända utvecklingen och möjliggöra för att bli kvar?

#00:19:43-8# L: Alltså det jag tycker att man ska göra är att man måste, alltså jag känner att det är så himla lätt att slänga ur sig saker. Men om man sätter sig ner och tittar på fakta, att man kanske faktiskt bildar en grupp där det finns politiker och tjänstemän OCH engagerade föräldrar. Och ser vad man kan göra då, och kanske även lärare, se liksom hur man ska kunna lösa problemen, och se liksom.. Det kan hända att det finns någon skola som inte behöver vara kvar eftersom den har väldigt nära till nästa skola men det som tjänstemän och även vuxna människor överhuvudtaget, dom kan säga så att "men dom där skolorna ligger ju med tio minuters mellanrum". Men det kan ändå ta över en timme att komma till den där skolan. Och du måste ju ta allting i beaktande. Det jag känner när det gäller skolan det är ju att man måste se vart tar egentligen pengarna vägen.

Och vi bad ju BUF om ta fram ett.. att kunna redovisa varför vi har så oerhört hög overhead-kostnad. Men dom kunde inte.. dom skrev fyra sidor och så skrev dom längst ner.. statistik, statistik är typ samma sak som lögn och så vidare. Jag tycker det är intressant att dom inte kan tala om vad det är som kostar pengar. Dom har ju ändå en miljard i budget. Och åtta miljoner är inte så jättestor del av den budgeten, egentligen, men.. Och samma sak när det gäller skolorna, om man har en skola, som vi har idag som står tom från kl 16 till nästa dag. Kan man använda den lokalen på annat sätt? När inte eleverna är det och hur kan man göra det? Och kan dom pengarna komma skolan till del eller måste dom gå in till fastighetsförvaltningen? Eftersom man ju faktiskt betalar hyra för fastigheten. Och så vidare. Men det är en svår fråga, hur man ska kunna göra. Men vi måste väl kanske också bestämma oss, är det så att vi vill ha ett Gotland där alla ska kunna bo, eller är det så att vi bara ska satsa på att bygga i Visby.. och sedan liksom bestämma oss för att man ska bo inom två mils radie från Visby och resten blir strövområde. Då har man ju bestämt det och då vet ju folk vad man har att rätta sig efter.

#00:21:49-2# J: Mm. Känner du ändå att regionen har lyssnat nu, på er?

#00:21:55-7# L: Jag tycker att dom gjorde det när det var skolnedläggning och jag tycker också att dom olika partierna lyssnade och jag tycker att Brittis Benzler gör ett jättebra jobb och jag tycker att hon är oerhört kunnig och oerhört duktig. Jag delar inte hennes partitillhörighet eller så där men jag tycker att som politiker och som ordförande i BUN så gör hon ett jättejobb.

#00:22:16-1# J: Mm.

#00:22:17-1# L: och då tror jag att det blir väldigt jobbigt för henne när det är några som bryter sig ut och liksom smutskastar hela nämnden. Men sen tycker jag också att man måste samarbeta och se mer på vad man skulle kunna göra. Så att det inte blir det här att vissa saker försvinner och då hamnar.. Det kan ju även liksom vara BUN som gör saker så att kostnaden hamnar på en annan nämnd. Då har man inte gjort någon besparing. Men jag vet inte hur man ska komma åt det faktiskt. Det enda jag kan säga är ju att jag blir alltid lika förvånad när jag är på Visborg för det sitter verkligen [tjänstemän?] överallt. Och jag tycker också att, nu är det ju bara så här, man kan säga allting i efterhand och så vidare, men.. Jag tycker det är väldigt intressant eftersom jag följde flytten till Visborg, att man valde att göra den och att man valde att hyra fastigheten. Eftersom jag vet att det var en konsult inkopplad då, som faktiskt sa "ska man hyra någonting mer än tio år så bör man äga det". Och jag tycker det är väldigt intressant att dom valde då att inte köpa fastigheten. För att jag tror att hyrorna, jag vet inte hur många miljoner det kostar, men det är väldigt mycket pengar. Och Visby innerstad har blivit väldigt tom. Så jag kan inte tycka att det var en jättepositiv utveckling att flytta tjänstemännen. Jag tycker inte att dom har blivit mer lättillgängliga.

#00:23:34-6# J: Nej.

#00:23:35-9# L: Nej. Jag tycker överhuvudtaget att man knappt kommer in där, det är som Fort Knox liksom.

#00:23:39-0# J: Jag har aldrig varit förbi där faktiskt. Det är vid P18 där?

#00:23:43-1# L: Nej, det borde du verkligen göra. Mm, gå in där och se om du kommer in [skratt].

#00:23:46-6# J: [Skratt]. Om vi går upp på nationell nivå, hur tycker du att Sveriges regering påverkar Gotlands utveckling?

#00:23:56-9# L: Ja, det tycker jag ju väldigt mycket i det här med färjefrågan. Jag tycker det är väldigt konstigt att vi på Gotland ligger utanför den vanliga infrastrukturen. Jag tycker det är kättekonstigt. Jag tycker det är väldigt konstigt att dom inte ser att det här är våran landsväg. Jag har sedan 77 tillsammans med min familj och min mamma haft ett sommarställe på Öland. Och där åker man liksom bara över bron. Det kostar ingenting. Och jag tror inte det var avgift på båtarna när dom gick där förut heller.

#00:24:27-6# J: Nej, det kan jag inte svara på.

#00:24:30-0# L: Nej, så det tycker jag är.. Där tycker jag inte att dom gör tillräckligt mycket. Det gör dom inte. Och jag tycker också när det gäller skolverket och skolinspektionen och allt det här, det här med lärarbehörighet. Dom har i många år nu utbildat lärare som kommer utexaminerade med två behörigheter. Och sedan så krävs det nu för de här små skolorna att dom ska kunna ha behöriga lärare i 16 eller 17 ämnen. Och då är.. man kan ju inte först utbilda massor med lärare med behörighet i två ämnen och sedan komma med en sådan sak. Det ställer ju självfallet till problem för alla småskolor. Och jag vet till exempel i Stockholm att dom faktiskt har öppnat det dom kallar byskolor för att folk vill ha små och trevliga skolor för sina barn där barnet syns. Och jag tycker det är så intressant för att behöver vi egentligen forskning för det? Kan inte vi förstå att har man 30 elever så har man inte lika mycket tid med dom som om man har 17 elever. Och så vidare. Det var som min dotter sa när dom hade varit ute från GA och gjort en granskning på hennes skola. Då hade den här journalisten frågat henne flera gånger, "men skulle det inte vara kul med fler kompisar?" och då sa hon, som går i femman, "men vad är det som säger att jag får fler kompisar bara för att jag går på en skola med 400 elever. Det behöver ju inte betyda.. jag har ju jättemycket kompisar här". Och dom leker ju med barn i alla åldrar och har jättekul. Så hon hade jättesvårt att förstå själva frågan. Vad är det som säger det egentligen? Det är klart att i en storstad där folk kan gå till skolan eller cykla till skolan, då kan man ju ha så kallade kluster då, med 400 elever. Men så länge vi har den där geografin som vi har här så är det väldigt svårt att uppnå. Jag tycker också att det är tråkigt att dom efter förra skolnedläggningen sa att nästa översikt på skolorna ska se i Visby. Sedan hoppar man över det.

#00:26:16-8# J: Jaså?

#00:26:16-6# L: Mm, och valde istället att gå direkt ut på landsbygden igen och lägga ner skolor. För jag vet ju att det finns skolor i Visby som faktiskt inte har fullt med elever. Och därför så tycker inte dom att det gör så mycket när det kommer in elever som pendlar in till stan och så vidare.

#00:26:30-4# J: Okej.

#00:26:30-8# L: Sen tror jag att mycket av alla dom här problemen uppstod när vi fick det fria skolvalet men det är ju någonting som finns i hela Sverige så det skulle nog vara väldigt svårt om vi inte hade det på Gotland. Men jag vet inte hur du hade det när du gick i skolan, men för min del fick man ju en lapp på sommarlovet där det stod vilken skola man skulle gå på och vart man skulle infinna sig och vilket klassrum. Så var det ingenting mer med det. Nu så är det ju också ett problem för om dom väljer att lägga ner till exempel en skola här på norr, så är det ingenting som säger att dom för den skull får fler elever i den andra skolan. Eftersom föräldrarna kan välja en annan skola till sina barn.

#00:27:02-2# J: Precis.

#00:27:04-4# L: Så allting är ju väldigt.. Alltså det är ju väldigt svårt också idag att driva bra skolpolitik.

#00:27:10-3# J: Upplever du att det är så att folk väljer utefter om en skola är nedläggningshotad, att dom väljer att ta sina barn därifrån då?

#00:27:18-0# L: Jag tror att det är så på många ställen på Gotland, att man inte sätter sitt barn i en skola som ligger illa till. Men när det gäller oss här på norr så har vi ju ingen annan skola att välja på [skratt]. Så vi [ohörbart].

#00:27:30-7# J: Nej, precis. När det kommer till färjetrafiken, varför tror du att dom inte anslutar gotlandsfärjan till infrastruktur istället för olönsam kollektivtrafik?

#00:27:44-9# L: Vet du vad, jag har faktiskt tänkt nu och jag vet inte varför.. Jag har funderat på det, varför? Vad beror det på?Jag tror att, jag vet inte varför dom inte gör det men det är väl någonting som har pågått väldigt länge. Det är ju som att man fortsätter i samma fotspår. Men sen är det också så här, också som är intressant med Sverige att vi satsar ju då på tåg och annat nu för att det kommer att finnas mycket arbete uppe i norr. Vi har ju sålt ut mycket fyndigheter väldigt billigt och så skaffar vi ett infrastrukturnät som gör att folk kan komma dit och jobba. Men frågan är ju liksom hur mycket Sverige i slutändan tjänar på det här? Det kan man fundera på. Men den frågan, jag kan inte svara på varför dom inte gör det.

#00:28:33-5# J: Nej.

#00:28:34-8# L: Dom kanske vill sälja oss till Ryssland [skratt].

#00:28:38-2# J: [Skratt] dom ger bort oss. Kom och ta dom.

#00:28:42-0# L: Ja, precis, kom och ta dom.

#00:28:43-8# J: Därför har vi dom här flygplanen som cirkulerar över oss.

#00:28:46-8# L: Ja, precis. Missiler som når oss på tre-fyra minuter.

#00:28:50-5# J: Ja, det är tryggt. När det kommer till EU, hur stor påverkan känner du därifrån?

#00:28:59-5# L: Jag tycker att Gotland har haft en ganska stor påverkan från EU. Speciellt när det gäller lammnäringen för att.. det fanns ju många gårdar här på Gotland som liksom gick plus-minus-noll och det var dåliga beten och det var ingenting som gick speciellt bra. Sen tycker jag ju att det är helt fel att vi inte får betalt för vad det faktiskt kostar att producera. Jag tycker också att det är tråkigt att vi i Sverige alltid ska ligga i framkant som med burhöns och att vi bestämmer tio år innan alla andra när det gäller sådana regler. Så att..

#00:29:29-4# //Kort avbrott av fråga från anställd//

#00:29:45-0# L: Jo. Jag vet att det var många här i Sverige som fick sälja sin burhönsinredning för halva priset till Danmark och så fortsätter dom att spotta ur sig ägg. Helt okej. Men när det gäller just Gotland så tycker jag att lammnäringen har fått ett väldigt lyft. Och att det har gjort att man faktiskt kan ha lamm och ha landskapet öppet och få EU-bidrag för det. Och lammköttet har också fått ett väldigt uppsving i hela Sverige. Och så där. På så vis kan jag tycka att det är bra.

#00:30:14-1# J: Kan du se liknande fördelar för nöt och gris?

#00:30:17-1# L: Nej, inte riktigt samma. Jag tycker att det som är svårt när det gäller EU är ju att vi i Sverige inte kan konkurrera med dom priserna. Som företagare så är jag ju inne ibland och hämtar grejer till vårt bageri på olika grossistfirmor. Och då står det pal-lar liksom med oxfilé från Uruguay, Paraguay som kostar halva priset mot det som finns här, eller mer än halva priset! Alltså mycket, mycket billigare än det, som man bara kan åka ut och hämta. Det tycker jag är en väldigt sorglig utveckling. Och vad jag tänker på när det gäller miljön så tycker jag också att det är sorgligt, jag vet när jag gick i skolan och man fick titta på hur mjölken gick genom det ena landet till det andra för att bli yoghurt långt ner i Italien och sen gick det tillbaka samma väg och stod i våra butiker. Det tycker jag är väldigt konstigt tänk, när det gäller miljön. Och där tycker jag väl att EU är en bov, eftersom man fick, om jag minns rätt så fick dom betald för varje gräns som dom passe-

rade.

#00:31:12-8# J: Jaså.

#00:31:14-9# L: Mm, och.. det kan du ju se efter, det kanske inte stämmer... Men jag vet i alla fall att jag satt i skolan, jag gick den här [ohörbart] utbildningen och tyckte det var jättehemskt.

#00:31:23-2# J: Ja.

#00:31:23-3# L: Överhuvudtaget så tycker jag att vi transporterar [ohörbart]. Jag tycker också att vi har blivit väldigt bortskämda med det här att vi ska ha tomater året runt och så vidare, för att vi kanske inte behöver det.. Men sen är det ju ändå så med Sverige att vi är hela tiden lite före, om man åker utomlands så vet dom ju inte ens vad sopsortering heter. Vi ligger ju också väldigt mycket före när det gäller antibiotikaanvändning. Och det är ju tryggt och bra. Det är det ju, att man till exempel måste gå deligeringskurs för att få ge sina lamm penicillin och sådant där. Allt sådant är ju bra. Men det gör ju att allting som man producerar också blir dyrare.

#00:32:01-9# J: Ja. Tycker du att det skulle behövas mer lika regler?

#00:32:08-9# L: Ja, men eller både och. Jag tycker att det är nästan ohållbart att vi i Sverige ska konkurrera. Jag tycker det är helt fel att det skulle vara billigare att köpa utländskt kött än svenskt. Det är liksom fel på systemet. Tycker inte du? [skratt]

#00:32:27-6# J: [Skratt] Absolut, det gör jag. Men vad tycker du borde göras av vem, om vi säger att lammnäringen har fått ett uppsving genom EU? [säger något mer men ohörbart]

#00:32:41-5# L: Med tanke på att folk försvinner ifrån landsbygden, man är inte längre 100 personer som jobbar vid slåttern, så har ju det ändå gjort att landskapen fortfarande är öppna. Och det tycker jag är bra.

#00:32:56-1# J: Du tror inte att dom hade varit det annars?

#00:33:00-1# L: Jag vet inte hur man skulle ha fått ekonomi för det. Men jag är ingen förespråkare av EU, egentligen.

#00:33:09-1# J: Det behöver du ju inte vara för att se det positiva också.

#00:33:13-9# L: Jag kan se att som min syster som bor på en gård som är tolfte eller trettonde generationen. För dom har ju det här med EU-bidraget varit A och O för att kunna bedriva sin lammgård med lamm. Och hålla landskapen öppna för fåren. Jag kan se det på andra ställen också och det tycker jag är negativt. Men vem som ska styra upp vår

värld, jag vet inte det. Det är ju jättesvårt. Och ju mer man tänker på det ju mer saker kommer man ju på. Nu är det här lite hastigt för jag visste inte att du skulle prata om EU men jag menar.. Dom kommer ju inte ens överens när dom träffas för att ha sina klimatkonferenser.. Det är ju jättesvårt, stort och [ohörbart]. Men problemet som Sverige har är att vi får högre och högre medelålder och färre och färre invånare. Och det kan jag ju se även här på lilla Gotland att det finns ju 10 000 lägenheter i Visby som saknar hiss. Och alla blir äldre, och vem ska ta hand om oss när vi blir gamla? Så det är ju mycket sådant som man också måste ta i beaktande och som måste få kosta lite pengar. Jag vet inte om man skulle införa extra så här.. barnbidrag eller vara hemma extra länge om man skaffar fyra barn.. Jag vet inte. Jag har ju fem barn själv, inte för att jag vill öka befolkningmängden utan för att jag tycker att det är roligt att ha barn. Men det har ju blivit så i utvecklingen att man får barn senare och senare i livet. Och man får färre barn.

#00:34:40-3# J: Vad vill du se för Gotland i framtiden?

#00:34:45-0# L: Jag tror att antingen så måste vi ju komma på lösningen på hur vi till exempel kan utnyttja vårt lasarett som är överdimensionerat med tanke på antalet invånare och så vidare och sådana saker. Eller också så måste vi se till att bli fler och det skulle ju vara bra mycket roligare om vi blev fler. Men det är väldigt länge sedan vi har försökt att bli fler, jag tror inte att.. jag tror aldrig att vi har varit 60 000. Har vi varit det?

#00:35:12-8# J: Joo, eller då får man nog gå tillbaka innan 60 talet kanske, innan jordbruksreformerna...?

#00:35:18-2# L: Ja, nej men som på medeltiden innan pesten kom så var det typ 58 000. Efter pesten var vi ju bara en tiondel kvar.

#00:35:25-7# Ah, okej.

#00:35:26-6# L: Men jag kan tycka att den här visionen som vi har kanske måste omarbetas, att den ska bli mer realistisk. Jag tycker att det skulle vara jätteroligt om folk som bodde mer i storstäder och överallt, kunde se livskvalitén som vi har här på Gotland. Och ingen skulle bli gladare än jag om vi faktiskt blev dom här extra 7 000 personerna som vi behöver. Det tycker jag skulle vara en jättefin framtidsutsikt.

#00:36:01-4# J: Ja. Känner du dig hoppfull? Positiv?

#00:36:07-1# L: Ehm.. Ja men både och. Jag ser ju ändå att det verkar vara någon sorts trend. Folk vill inte att ens barn ska växa upp i storstan med trafikbuller och avgaser och grejer. Men jag vet inte hur modiga människor är idag. Vi har kommit ganska långt ifrån naturen. Jag hör ju själv folk som kommer hit och säger "men oj vad mycket lammungar ni har, vad ska ni göra med alla lammungar?" Ja, dom ska slaktas, "men gud vad hemskt". Så vi är ju väldigt långt ifrån naturen, det kan komma ungar och skrika "kolla pappa, dom drog upp morötter ur marken!" Och det tror jag är väldigt viktigt som människa, att man

ser till att ens barn kommer närmare naturen och får vara närmare den fria leken. Och utan det så tror jag att vi, ja... jag tror vi ligger lite illa till. Men jag vill inte tro det, men jag tror att vi gör det lite grann, mänskligheten. Att vi går mer och mer till det här tänket att det är individen som är viktig och inte gemenskapen. Och det tycker jag är tråkigt.

#00:37:14-0# J: Har ni något utvecklingsbolag här ute på norr också?

#00:37:15-9# L: Ja, det har vi. Vi har Fårö utveckling AB, dom håller ju nu på att organisera och bygga om Bergmancentret.

#00:37:21-7# J: Ah, okej.

#00:37:22-3# L: Och sen ska dom ta tag i nya saker och planerar bland annat äldreboende. Ja, och jag har personligen aktier där och även Fårö Förskola/Fritids, där jag är huvudman, har även 20 [ohörbart] där.

#00:37:40-4# J: Ja.

#00:37:41-8# L: Mm, och det är jättepositivt. Vi har ju fått en ny FÖP här ute, en översiktsplan.

#00:37:47-6# J: Ah, okej.

#00:37:48-3# L: Med massor med bra förslag och, att samma dag som vi hade möte i Fårösund om Fårösundskolans nedläggning så kom det en FÖP här ute som talade om att det kunde bli en skola här ute. Men det är ju bara ytterligare en vision som känns som man lämnar ifrån sig och sedan talar man om att "så här kan det bli här ute, men ni måste göra det själva. Ni ska inte räkna med någon hjälp med vatten och avlopp eller någonting". Och det kräver ju en hel del kapital men också väldigt starka viljor. Och det som är så konstigt på landet är att alla har ju alltid fullt upp. Det är ytterst sällan det är någon som går här och liksom bara går. Utan dom som är entreprenörer och snickare och annat, dom har ju redan massor att göra. Och det är ett stort.. det ska ju liksom till ett stort kapital om man ska bygga hundra året-runt-hus eller 50 lägenheter.. Men hyreslägenheter är ju verkligen någonting som saknas ute på landsbygden idag.

#00:38:46-1# J: Hade du inte sett egentligen att det är region Gotlands arbete att gå in och göra det som utvecklingsbolagen nu gör?

#00:38:59-2# //Telefon ringer//

#00:39:05-6# J: Det är min sista fråga, det här.. Ja vad var det nu då.. Om inte region Gotland borde ta ett större ansvar?

#00:39:15-9# L: Ja, både och. Jag tycker att dom skulle hjälpa till och samarbeta, men jag

tycker egentligen att utvecklingsbolag är en positiv sak för landsbygden för det skapar gemenskap. Och man går samman och samarbetar, så jag tycker att det är en väldigt bra.. alltså, jag tror att det kan leda till en positiv utveckling och mer gemenskap i bygderna och att det oftast är både gotlänningar och hitflyttade som hittar en plats och som har kompetens och kan göra nytta. Men jag tycker att regionen kunde ta mer ansvar för eftersom det är utvecklingsbolagen som drar det tunga lasset så skulle man ju som region kunna avlasta dom på olika sätt, med vissa saker. Till exempel som när det gäller vatten och avlopp att man som region kan säga det att "om ni väljer att starta på det här och satsa på det här då kan vi gå in med den delen" och så vidare. Istället för att det bara liksom är ingenting. Det tycker jag. Men jag tycker att vi har många kompetenta politiker men jag tycker att dom är lite utspridda inom dom olika partierna. Det är lite synd att vi inte bara kan bestämma oss för att vi tar i hand på att nu på tre år då ska vi lyfta företagsklimatet på Gotland, eller nu på tre år ska vi göra det och det oavsett och jobba över partigränserna och bara haft något mål. Jag har ju suttit som åhörare med på regionfullmäktige någon gång och så där och jag känner att det finns en tendens liksom att.. Att man slår ner på varandra hela tiden och så kommer det en del obekväma beslut vilket gör att vi gotlänningar röstar tvärtom så att vi får ett växelbruk, vi byter liksom.. vi byter vart fjärde år, det blir ingen kontinuitet. Jag tror att fyra år är en ganska kort tid för att vända den här utvecklingen. Jag skulle önska att man tog ett gemensamt beslut där man faktiskt skulle få ordning på torpet. Tillsammans. Men dit kommer vi väl kanske aldrig. Jag har funderat på att engagera mig politiskt och jag tänker hela tiden att om jag gör det så ska jag verkligen inte bli en sådan som går upp i talarstolen och bara trackar ner på dom andra. På det sättet som görs idag. Med en massa repliker bara som folk ska skratta åt och man ska få lite pluspoäng, det tycker inte jag är seriöst.

#00:41:41-9# J: Avslutningsvis, är det något mer du skulle vilja ta upp eller någonting du skulle vilja fråga mig om?

#00:41:48-8# L: Mm, jag har lite kort om tid men [skratt], nej men det jag tycker är.. Det jag skulle vilja säga är att jag tycker det är väldigt positivt med dom här krafterna som har varit på Gotland nu. Och jag tycker att det också ger en känsla av samhörighet och jag tycker att det är tråkigt att politikerna inte ser den kraften på ett bättre sätt. Till exempel moderaterna. Att dom inte går in och ställer frågor till oss och nu ska jag träffa dom nästa vecka, även om vi har bett om det själva, det är också nästan en alltid vi som får be om ett möte med tjänstemännen och politiker. Det är sällan dom som tar kontakt och säger "det här låter jättespännande". Det gjorde Brittis Benzler just när det gäller Landsbygdsupproret, tog kontakt med skolgruppen och sa "vi kanske kan göra något bra tillsammans". Och det tycker jag skulle vara mer utbrett i det här arbetet, att man ser på dom här krafterna som något positivt istället för ett hot.

#00:42:43-3# J: Okej, Gunnar beskrev det som att det skulle vara ett hot. Eller inte ett hot men något som hela tiden skulle finnas där. Att dom skulle tänka "ifall vi gör det här beslutet, vad kommer Landsbygdsupproret tänka?"

#00:42:56-3# L: Ja, det tycker jag också men jag kallar det inte för ett hot, jag kallar det nog mer som att man bevakar.

#00:43:00-9# J: Mm.

#00:43:02-1# L: Mm, man bevakar och man försöker så fort som möjligt att bli delaktig i processen. För att det ska bli så bra beslut som möjligt hela tiden. Och det är ju det som egentligen står i regionens styrkort, det här med dialog, brukare, kund och så vidare. Dom har ju det som styrkort men ändå kommer det ena efter det andra. Vilket har att göra med att man får sparbetning och man får panik och dom försöker kortsiktigt lösa problemet. Så det är ju långsiktighet vi behöver eftersträva. Det jag menar också med Vision Gotland, man kanske ska bestämma sig för att vi ska bli 1 000 personer mer. Det var ju en trappa från början men jag menar, att man tänker sig "hur ska vi kunna få hit 1 000 personer, vart kan vi lägga kraft för att lyckas med det? Hur ska vi göra för att uppmuntra gotlänningarna att skaffa en unge till så att vi blir fler?" Skaffa 500 familjer med en unge till så har vi ju 500 barn till i skola och så vidare. Och det här stuprörstänkandet måste verkligen bort.

#00:44:07-3# J: Samarbete.

#00:44:08-0# L: Ja, och det spelar ingen roll att de står och säger på våra möten "vi hatar stuprör, prata inte med oss om stuprör!" För det är ett stuprörstänkande när man har ett samarbete mellan olika nämnder och inte vill prata med den ena nämnden. Då är det stuprör.